

Návrh strategie rozvoje Zoologické zahrady města Brna

Bc. Gabriela Stašová

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Gabriela Stašová**
Osobní číslo: **M11352**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Návrh strategie rozvoje Zoologické zahrady města Brna**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- **Charakterizujte význam funkce volnočasových zařízení v současném světě.**
- **Zhodnoťte nástroje na podporu rozvoje zoologických zahrad.**

II. Praktická část

- **Analyzujte vybrané charakteristiky zoologických zahrad v České republice.**
- **Syntetizujte poznatky analýzy zoologických zahrad v České republice.**
- **Navrhněte strategii rozvoje Zoologické zahrady města Brna.**

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BAČUVČÍK, Radim. Marketing kultury: divadlo, koncerty, publikum, veřejnost. Zlín: VeRBuM, 2012, 198 s. ISBN 978-80-87500-17-0.

FOKT, Michael. Zoologické zahrady České republiky a okolních zemí. Praha: Academia, 2008, 400 s. ISBN 978-80-200-1620-1.

LEDNICKÝ, Václav a Jacek PYKA. Management turistické destinace. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2011, 103 s. ISBN 978-80-7248-637-3.

NEJDL, Karel. Management destinace cestovního ruchu. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 204 s. ISBN 978-80-7357-673-8.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Jiří Novosák, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **3. února 2013**
Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2013**

Ve Zlíně dne 3. února 2013

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním ~~bakalářské~~/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- ~~bakalářská~~/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou ~~bakalářskou~~/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý z ní může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3.

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užívá-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybného projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo ~~—bakalářskou/diplomovou práci~~ - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování ~~bakalářské~~/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky ~~bakalářské~~/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem ~~bakalářskou~~/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze ~~bakalářské~~/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 25. 2013

Štorek

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výtěžku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výtěžku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Jako téma své diplomové práce jsem zvolila: Strategie rozvoje zoologické zahrady města Brna. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V první se práce zaměřuje na cestovní ruch, volnočasová zařízení a jejich funkce, pojetí a vývoj zoologických zahrad, organizací sdružující ZOO a možnosti financování. V praktické části je zahrnuto krátké představení jednotlivých zahrad, následně porovnávání vybraných charakteristik daných ZOO. Poslední část práce obsahuje SWOT analýzu zoologické zahrady Brno, strategickou a návrhovou část. Práce měla za cíl zhodnotit stav zoologických zahrad v ČR a následně, prostřednictvím priorit a opatření navrhnout další rozvoj zoologické zahrady Brno.

Klíčová slova: zoologická zahrada, cestovní ruch, návštěvník, strategie, rozvoj

ABSTRACT

The topic of my dissertation I have chosen: the Brno Zoo Development Strategy. The work is divided into two parts: theoretical and practical. The first part is focused on tourism, leisure facilities and their functions, the concept and development of zoological gardens, zoo membership organizations and financing options. The practical part includes a brief introduction of each zoo, a subsequent comparison of selected characteristics of relevant zoos. The last part contains a SWOT analysis of the Brno Zoo, the strategic and the design part. The aim of the work was to assess the state of zoos in the Czech Republic and subsequently to suggest further development of the Brno ZOO through priorities and provisions.

Keywords: zoological garden, tourism, visitor, strategy, development

Děkuji Mgr. Jiřímu Novosákovi, Ph.D. za účinnou metodickou a odbornou pomoc při vedení mé diplomové práce, i za jeho cenné rady při zpracování práce.

Chtěla bych velmi poděkovat svým rodičům za podporu při studiu.

Mé díky patří i všem blízkým lidem, kteří mi byli oporou.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

OBSAH	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	13
1 CESTOVNÍ RUCH	14
1.1 CESTOVNÍ RUCH VYMEZENÍ	14
1.2 HISTORIE A VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU.....	15
2 VOLNÝ ČAS A VOLNOČASOVÁ ZAŘÍZENÍ	16
2.1 VÝVOJ CHÁPÁNÍ VOLNÉHO ČASU	16
2.2 VOLNOČASOVÁ ZAŘÍZENÍ.....	18
3 ZOOLOGICKÁ ZAHRADA.....	20
3.1 HISTORIE A VÝVOJ ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD A JEJICH FUNKCE	20
3.2 FUNKCE ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD.....	21
3.3 NÁVŠTĚVNÍCI VOLNOČASOVÝCH ZAŘÍZENÍ.....	22
3.4 FORMY CESTOVNÍHO RUCHU VZHLEDEM K ZOOLOGICKÝM ZAHRADÁM	23
4 ORGANIZACE SDRUŽUJÍCÍ ZOOLOGICKÉ ZAHRADY A PRO OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	25
4.1 UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD	25
4.2 EVROPSKÁ ASOCIACE ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD A AKVÁRIÍ.....	26
4.3 EUROASIJSKÁ REGIONÁLNÍ ASOCIACE ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD A AKVÁRIÍ	26
4.4 SVĚTOVÁ ASOCIACE ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD A AKVÁRIÍ	27
4.5 SVĚTOVÝ SVAZ OCHRANY PŘÍRODY.....	28
4.6 CITES	28
4.7 ISIS	29
4.8 IZE	29
5 PODPORA ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD.....	31
5.1 VLASTNÍ FINANČNÍ PROSTŘEDKY.....	32
5.2 POSKYTOVANÉ FINANČNÍ PROSTŘEDKY.....	33
II. PRAKTICKÁ ČÁST	37
6 ZOOLOGICKÉ ZAHRADY	38
6.1 ZOOLOGICKÁ ZAHRADA BRNO	38
6.2 ZOOLOGICKÁ ZAHRADA OLOMOUC	39
6.3 ZOOLOGICKÁ ZAHRADA OSTRAVA	39

6.4	ZOOLOGICKÁ ZAHRADA ZLÍN.....	40
6.5	PODKRUŠNOHORSKÝ ZOOPARK CHOMUTOV.....	40
6.6	ZOOLOGICKÁ ZAHRAD PRAHA	41
6.7	ZOOLOGICKÁ ZAHRADA DVŮR KRÁLOVÉ.....	42
6.8	ZOOLOGICKÁ ZAHRADA OHRADA HLUBOKÁ NAD VLTAVOU.....	42
6.9	ZOOLOGICKÁ ZAHRADA ÚSTÍ NAD LABEM.....	43
6.10	ZOO A BOTANICKÁ ZAHRADA PLZEŇ.....	44
6.11	ZOOLOGICKÁ ZAHRADA LIBEREC.....	44
6.12	ZOOLOGICKÁ ZAHRADA JIHLAVA.....	45
6.13	ZOOLOGICKÁ ZAHRADA DĚČÍN.....	46
6.14	ZOOLOGICKÁ ZAHRADA HODONÍN.....	46
6.15	ZOO PARK VYŠKOV.....	47
7	POROVNÁNÍ VYBRANÝCH UKAZATELŮ ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD.....	48
7.1	NÁVŠTĚVNOST.....	48
7.1.1	NÁVŠTĚVNOST ZOO OSTRAVA	49
7.1.2	NÁVŠTĚVNOST ZOO OLOMOUC	50
7.1.3	NÁVŠTĚVNOST ZOO ZLÍN.....	51
7.1.4	NÁVŠTĚVNOST ZOO BRNO	53
7.1.5	NÁVŠTĚVNOST ZOO DĚČÍN	54
7.1.6	NÁVŠTĚVNOST ZOO DVŮR KRÁLOVÉ.....	55
7.1.7	NÁVŠTĚVNOST ZOO HODONÍN	56
7.1.8	NÁVŠTĚVNOST ZOO PARK CHOMUTOV	57
7.1.9	NÁVŠTĚVNOST ZOO JIHLAVA	58
7.1.10	NÁVŠTĚVNOST ZOO LIBEREC	59
7.1.11	NÁVŠTĚVNOST ZOO OHRADA HLUBOKÁ NAD VLTAVOU.....	60
7.1.12	NÁVŠTĚVNOST ZOO PLZEŇ	61
7.1.13	NÁVŠTĚVNOST ZOO PRAHA	62
7.1.14	NÁVŠTĚVNOST ZOO ÚSTÍ NAD LABEM	63
7.1.15	NÁVŠTĚVNOST ZOOPARK VYŠKOV	64
7.1.16	CELKOVÁ MEZIROČNÍ NÁVŠTĚVNOST	66
7.2	POČET ZAMĚSTNANCŮ.....	68
7.3	POČET DRUHŮ A JEDINCŮ CHOVANÝCH V ZOOLOGICKÝCH ZAHRADÁCH.....	69
7.4	CHOV OHROŽENÝCH DRUHŮ (EEP).....	72

7.5	PŘÍSPĚVEK ZŘIZOVATELE.....	73
7.6	PŘÍSPĚVEK MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	75
7.7	VSTUPNÉ VÝNOSY	77
7.8	NÁKLADY A VÝNOSY	79
7.9	ČERPÁNÍ Z EU.....	80
7.10	POROVNÁNÍ VYBRANÝCH CHARAKTERISTIK	84
8	SWOT ANALÝZA ZOOLOGICKÉ ZAHRADY MĚSTA BRNA.....	88
9	STRATEGIE ROZVOJE ZOOLOGICKÉ ZAHRADY MĚSTA BRNA.....	90
9.1	VIZE	90
9.2	STRATEGICKÝ CÍL Č. 1: ROZVOJ INFRASTRUKTURY	91
9.3	STRATEGICKÝ CÍL Č. 2: PODPORA VYBAVENOSTI ZOO	92
9.4	STRATEGICKÝ CÍL Č. 3: MARKETINGOVÁ PODPORA	94
10	NÁVRH PROJEKTOVÝCH ŘEŠENÍ PRO ZOO BRNO.....	96
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	108
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	119
	SEZNAM OBRÁZKŮ	121
	SEZNAM TABULEK.....	123
	SEZNAM PŘÍLOH.....	125

ÚVOD

Zoologické zahrady jsou v České republice velmi oblíbeným turistickým cílem. Toto tvrzení podporuje i fakt, že v roce 2012 se mezi deseti nejnavštěvovanějšími místy České republiky umístily hned tři zoologické zahrady. Pokud se jedná o nejvíce navštěvovaná místa v jednotlivých krajích, hned v sedmi z nich obsadily prvenství zoologické zahrady. I když je zde názorně vidět vysoká úspěšnost těchto organizací, stavy ve kterých se jednotlivé ZOO nacházejí, jsou rozdílné, což je především námětem pro mou diplomovou práci.

Tento námět je pro mě velmi zajímavý, především z toho titulu, že zde budu řešit nejen finanční stránku věci ale i její samotný odraz v ZOO, kdy se mi otevře celková ukázka „praktického“ života těchto institucí.

Zoologické zahrady jsou celosvětově uznávaná zařízení, kde jsou chována zvířata, především za cílem udržení biologické rozmanitosti druhů ve volné přírodě. Současné moderní zoologické zahrady mají za cíl také vychovávat a vzdělávat. V dnešní ZOO se člověk kromě pozorování jednotlivých zvířat, dozví mnoho zajímavých informací o jejich životě, zvycích a mnohem více. Většina zoologických zahrad má pro tento směr zpracováno mnoho aktivit a vzdělávacích konceptů, které využívá jak široká veřejnost, tak i mateřské, základní a střední školy. Do zoologické zahrady si také člověk může přijít odpočinout, nebo zde strávit některé tematicky zaměřené dny jako jsou například Velikonoce v ZOO apod.

Cílem mé diplomové práce je zpracovat návrh strategie rozvoje zoologické zahrady města Brna, která bude uzavřena plánováním projektů. Strategie byla určena právě brněnské ZOO, jelikož nemá v celkové návštěvnosti zoologických zahrad dobrou bilanci. Vzhledem ke své velikosti a potenciálu se v návštěvnosti umístila až na osmém místě z patnácti zoologických zahrad České republiky. Ani v rámci Jihomoravského kraje neobsazuje první příčky v oblíbenosti.

Svou práci začnu problematikou cestovního ruchu a přejdu na samotná volnočasová zařízení a jejich funkce. Dále objasním právní úpravu zoologických zahrad v České republice a také s nimi spojené mezinárodní organizace, které hrají velkou roli při rozvoji a komunikaci ZOO. Praktickou část práce uvedu představením samotných zoologických zahrad, které budu mezi sebou v další části komparovat dle jednotlivých stanovených ukazatelů. Po celkovém vyhodnocení srovnání všech ZOO, přejdu ke SWOT analýze zoologické zahrady

města Brna a budu pokračovat návrhem strategií ZOO Brno. Práci uzavřou projekty navržené především pro zvýšení návštěvnosti zoologické zahrady Brno.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CESTOVNÍ RUCH

Zoologické zahrady jsou jedním z turistických cílů cestovního ruchu, proto je formulace daného oboru na místě. Jeho definování je základnou pro další rozšiřující informace a pojmy, které jsou v tomto tématu obsaženy.

1.1 Cestovní ruch vymezení

Cestovní ruch anglickým názvem tourism je dnes právem často označován jako turistický průmysl, který tvoří nesmírně široký komplex činností a podílí se na něm celá řada subjektů. Cílem tohoto odvětví je umožnit, organizovat a zpříjemnit občanům cestování, ať už za rekreací nebo poznáváním. Klíčovým subjektem je v turismu cestující občan. K uspokojení jeho přání a potřeb se krok za krokem vytvořila rozsáhlá škála profesí a odborných podnikatelských subjektů. V ekonomických souvislostech tak přináší rozsáhlost oboru cestovního ruchu značný multiplikační efekt. (Vitáková, 2007)

Zásadní definici pro cestovní ruch zformovala UNWTO (United Nations World Tourism Organization- Světová organizace cestovního ruchu). Přestože je definice cestovního ruchu vypracována Světovou organizací cestovního ruchu některými teoretiky odmítána nebo dokonce kritizována, jedná se o definici nejen odsouhlasenou a přijatou představiteli všech členských států této odborné mezinárodní organizace, ale i o definici projednanou množstvím odborníků zabývajících se cestovním ruchem. (Nejdl, 2011) „*Cestovní ruch je činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její obvyklé prostředí, a to na dobu kratší, než je stanovena, přičemž hlavní účel její cesty je jiný, než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě*“. (WTO, 1991) Dobou stanovenou pro přechodnou dobu pobytu v mezinárodním cestovním ruchu je jeden rok, v domácím cestovním ruchu se rovná šesti měsícům. Jako místo mimo obvyklé prostředí je uváděno místo mimo trvalé bydliště a také místo mimo trvalé bydliště, kde se však osoba zdržuje pravidelně, může například jít o místo trvalého pracovního poměru. Jiný účel cesty než vykonávání výdělečné činnosti z definice vyplývá jako výdělečná činnost, která není v navštíveném místě založena na trvalém či přechodném pracovním poměru. To nevylučuje obchodní, služební a obdobné cesty s pracovní motivací, mající zdroj úhrady v pracovním poměru u zaměstnavatele v místě bydliště nebo firmy. Tím je do definice zařazen i kongresový i obchodní turismus a podobné cesty s pracovním stimulem. (Nejdl, 2011)

Cestovní ruch je širokým odvětvím, které zahrnuje především dopravu. Dále pak Turistická zařízení poskytující ubytování a stravování, služby zprostředkované cestovními kancelářemi, průvodcovské služby turistické a informační systémy a další infrastrukturu, resp. další služby cestovního ruchu. (Čertík, 2001)

1.2 Historie a vývoj cestovního ruchu

Kořeny současného cestovního ruchu zasahují hluboko do dějin vývoje lidské společnosti. Již v období starověku lidé cestovali, přestože jejich cílem nebyla vždy zábava, odpočinek či poučení. Časem však docházelo k propojení cest s využitím volného času, poznání a rekreace. V průběhu let se cestovní ruch přesunul od nevelkých začátků k významné složce světového hospodářství a během druhé poloviny dvanáctého století se mění ve značnou potřebu širokých vrstev populace. To, že se stal cestovní ruch nedílnou součástí lidského života má za následek silná koncentrace obyvatel a průmyslu, stres z pracovní činnosti tak i růst blahobytu širokých vrstev obyvatelstva. (Lednický a Pyka, 2011)

2 VOLNÝ ČAS A VOLNOČASOVÁ ZARÍZENÍ

2.1 Vývoj chápání volného času

Většího rozměru dosáhl pojem volný čas po druhé světové válce, kdy se zkrátila pracovní doba, nastavil se pětidenní pracovní a školní týden, nastal technologický rozvoj nebo vymizela dětská placená práce. Však je důležité upozornit, že zkracování pracovní doby se netýká veškerého obyvatelstva stejně. (Samuel, 1984) Pojetí volného času se v průběhu let stále formovalo. V padesátých letech byla práce chápána jako morální podpora společnosti a volný čas sloužil primárně k přípravě na práci. Práce začala ztrácet hlavní pozici v životě lidí v sedmdesátých a osmdesátých letech. Po rozvoji kapitalismu, který je spojován s možností soukromého podnikání se někteří lidé opět vrací k placené práci jako hlavnímu smyslu života. Růst volného času na úkor práce je jedním z nejvýznamnějších rysů vývoje společnosti. (Fišerová, 2008) V posledních desetiletích došlo ke zvýšení hodnoty volného času, nemůžeme ale říci, že toto tvrzení platí plošně. Vnímání volného času je individuální, ovlivněné sociálním prostředím, zdravotním stavem, typem zaměstnání, dosaženým vzděláním, pohlavím či věkem. (Čevela, 2011) Můžeme tedy říci, že volný čas je především otázkou postoje.

V dnešní době lze trávení volného času rozdělit na pasivní a aktivní. Aktivní formy trávení volného času charakterizujeme jako: manuální činnosti, ty slouží k vlastnímu užitku a potěšení, jedná se o manuální činnosti jako zahrádkářství, řemeslnictví, domácí kutilství nebo jiné formování materiálů. Tato činnost může být realizována za účelem dodatečného příjmu. Další aktivní formou volného času jsou fyzické činnosti, do těch můžeme řadit především sportovní aktivity. Kulturní činnosti jako forma volného času zahrnuje četbu, návštěvu divadla, kina, výstav, poslech hudby, hru na hudební nástroje a podobné. Intelektuální forma volného času je zaměřena na dobrovolné prohlubování svých znalostí a zdokonalování svých dovedností, které slouží k osobnímu rozvoji. Sociální činnosti jsou naplňovány sociálními vztahy-rozmlouváním s blízkými, návštěvami, posezení v kavárnách, společenské hry v rámci rodiny apod.

Jako pasivní formy trávení volného času můžeme označit sledování televize, hraní počítačových her nebo tzv. nicnedělání. Tento druh trávení volného času se ve velkém rozsahu, nedá označovat jako kvalitní. Taktéž se ve velké míře nepodílí na vytváření hodnotového

systemu a podpoře mnohostranného rozvoje osobnosti jedince. (Fišerová, 2008) Volný čas je také rozčleněn na jednotlivé funkce, které v obrysech naznačují jeho smysl.

Funkce volného času

„České oficiální dokumenty za funkce volného času považují zdravotní (relaxace, regenerace), vzdělávací, sociální, preventivní a výchovná.“ (Hofbauer, 2004) Danými českými oficiálními dokumenty jsou „školský zákon“ 561/2004 Sb., Bílá kniha. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice.

Tyto vlastní funkce volného času ukazují jeho význam. I když jsou funkce volného času, klasifikovány různými autory odlišně, budeme se držet konceptu českých dokumentů.

Zdravotní funkce

Zdravotní funkce je institucemi plněna zejména tím, že přispívá k usměrňování režimu dne tak, aby podporoval zdravý tělesný a duševní vývoj dětí a mládeže. Základ je především ve střídání rozmanitých činností, ať už duševních nebo tělesných, odpočinku a práce, činností organizovaných i spontánních. Velký důraz je kladen na tělovýchovné a sportovní činnosti, které vynahrazují čas strávený ve škole při vyučování. Stejně tak to může být i u dospělých jedinců. (Pávková, 2002)

Výchovná funkce

Tato funkce má obzvlášť značný význam. Jednotlivé instituce se podílejí na formování žádoucích postojů a morálních vlastností dětí a mládeže dle svých možností. Takováto naplnění volného času vede k utřebením postojů a morálních vlastností. (Pávková, 2002) U této funkce můžeme hovořit jen těžko o dospělých jedincích, jelikož je z vývojového hlediska pozdě. Pokud se s ní nesešli v dětství, je pozdě to dohánět v dospělém věku.

Vzdělávací funkce

V našem volném čase získáváme nové vědomosti, návyky i dovednosti a tím přispíváme k rozvoji našich poznávacích procesů. Prožíváním svého volného času, zájmy a zážitky, kterými je náš volný čas vyplněn, uspokojujeme naše sekundární potřeby, rozvíjíme své možnosti a naplňujeme princip celoživotního vzdělání. (Lorenc, 2012)

Sociální funkce

Tato funkce je důležitá především u dětí a mládeže. Proto výchovně- vzdělávací instituce mají možnost v době mimo vyučování vyrovnávat rozdíly mezi odlišnými materiálními a psychologickými podmínkami. (Pávková, 2002) Tato funkce ovšem nezmizela ani ze života dospělých. Společné sdílení volného času vytváří hojné sociální vztahy v každém věku.

Součástí sociální funkce je také rozvoj komunikačních dovedností a rozvoj kompetencí jedince. To jak člověk užívá volný čas, je jedním z ukazatelů životního stylu. Životní styl obsahuje hodnotovou orientaci jedince, jeho cíle, postoje a názory. (Lorenc, 2012)

Preventivní funkce

Po primárním výchovném působení, ovlivňují děti a mládež sociálně-patologické jevy. Mimořádný význam má v této problematice primární prevence. Díky volnočasovým akcím a zařízením můžeme zabránit prvním kontaktům se sociálně patologickými jevy. Je třeba vytvářet výchovně podnětné prostředí, které se zaměří na komplexní rozvoj osobnosti. (Masarik a Masariková, 2002) Jako sociálně patologické jevy rozumíme: drogová závislost, kouření, alkoholismus, gambling, záškoláctví, šikanování, vandalismus, xenofobie nebo virtuální drogy (televize, počítač).

Z výše zmíněného vyplývá, jak důležitý je vhodně volný čas trávit. Kvalitně strávený volný čas tedy přispívá k mnohostrannému rozvoji osobnosti člověka, pozitivně působí na jeho sociální vztahy a interakci, tím je obohacována i celá společnost.

2.2 Volnočasová zařízení

K vymezení volnočasových zařízení postačí jen jedna definice. Formulovala jí mezinárodní rada muzeí (ICOM), primárně definuje muzea jako: „*stálou nevýdělečnou instituci ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, vzdělání, výchovy a potěšení*“. (ICOM, 2003)

Kromě institucí klasicky označovaných jako „muzea“ platí výše uvedená definice i pro jiné organizace. Jako první můžeme zmínit instituce přírodního charakteru, jako jsou archeologické a etnografické památky a lokality, historické památky a místa muzejní povahy, které shromažďují, uchovávají a zprostředkují materiální doklady o člověku a prostředí kolem něj. Dalším volnočasovým zařízením jsou instituce, které uchovávají a vystavují živé

exempláře zvířat a rostlin, jedná se o botanické a zoologické zahrady, akvária a vivária. Dalším zařízením jsou střediska vědy a techniky zahrnující i planetária. Řadí se zde i neziskové galerie umění, restaurátorské ústavy a výstavní síně, které jsou stálou součástí archivů a knihoven. Součástí jsou i přírodní rezervace, dále pak mezinárodní, národní, regionální či lokální muzejní organizace, ministerstva, jejich sekce nebo veřejné agentury, které řídí muzea v duchu dané definice. Patří sem i neziskové instituce nebo organizace zabývající se restaurováním, vědecko-výzkumnou činností, výchovně-vzdělávací činností, vzděláváním zaměstnanců, dokumentací a další činností vztahující se k muzeím a muzeologii. Poslední instituce patřící do této skupiny jsou kulturní střediska a jiné organizační jednotky, které pečují o hmotné a nehmotné zdroje kulturního dědictví, jejich uchováním a správou.

3 ZOOLOGICKÁ ZAHRADA

Zoologickou zahradou se podle zákona 162/2003 sb. rozumí trvalé zřízení, kde jsou aspoň 7 dní v roce vystavováni pro veřejnost volně žijící živočichové případně i zvířata domácí. Cílem zoologických zahrad je přispět k zachování biologické rozmanitosti volně žijících živočichů jejich chovem v lidské péči, to vše v souladu s právem Evropského společenství. V souladu s tímto cílem je i výchova veřejnosti k ochraně přírody. V České republice jako ústřední správní úřad pro udělování licencí zoologické zahrady působí Ministerstvo životního prostředí. (ČESKO, 2003)

V dnešní době jsou zoologické zahrady kulturní, moderní a přírodovědná zařízení s možnostmi účinného výchovného působení nejen v okruhu racionálního poznávání přírody a jejich zákonitostí, ale i v oblasti estetického a morálního ovlivnění návštěvníků k ochraně zvířat. (Klika a Klimeš, 2005)

3.1 Historie a vývoj zoologických zahrad a jejich funkce

Chov zvířat doprovází lidstvo od jeho počátků. Prvotně začal člověk chovat zvířata pro vlastní prospěch, následoval chov zvířat pro zábavu převážně pro mocné vladaře a jejich hosty. První zoologické zahrady, které otevřely brány pro širokou veřejnost, nebyly nějak edukativně orientované, jelikož o chovaných zvířatech nebylo příliš známo. Sloužily spíše pro pobavení návštěvníků jako sbírky zvířecích druhů. Po zjištění, že lidé o zvířatech prakticky nic neví, začali studovat jejich vlastnosti a zvyky. Už jen z toho důvodu, aby je mohli rozmnožovat. Začalo tedy studium chování zvířat nejen v zoologických zahradách ale i v přírodě. (Zoo Plzeň, ©2013)

Jistý náznak zoologických zahrad jak je známe dnes, se objevil v 17. století nebo polovině 18. století. František I. obnovil v roce 1752 menažérii v Schonbrunnu, ta byla ve své době velkým pokrokem v chovu divokých zvířat. Její existence byla několikrát ohrožena, ZOO však přetrvala a byla přebudována na moderní ZOO. V roce 2002 oslavila 250 let bytí a je tak nejstarší ZOO na světě. (Klika a Klimeš, 2005)

Až po francouzské revoluci nabraly manažérie nový směr vývoje a to odborný výzkum a vzdělání lidí. Tuto myšlenku odstartovala botanická zahrada Ludvíka XIV. V roce 1792 byl do tohoto prostoru přestěhován zvěřinec, který vlastnil Ludvík XVI. z Versailles. Od této doby zoologická zahrada má jméno Jardin des Plantes. ZOO se stala velkým přírodověd-

ným ústavem a všichni vzdělanci pokládaly za čest být členy ve společnosti zoologické zahrady. (Klika a Klimeš, 2005)

Ve fázi největšího koloniálního rozvoje začaly vznikat dva druhy manažerií. První byly vlastněny rozličnými koloniálními obchodními společnostmi, které se zaměřovaly převážně na odchyt, prodej a aklimatizaci zvířat ze svých farem. Druhý typ manažerií začal vznikat na podnět státních úředníků i vědeckých organizací, jejich cílem bylo sloužit především měšťanstvu. V roce 1812 vznikla zoologická zahrada v Tiergarten Stuttgart, za čtrnáct let po ní Londýnská ZOO, následovala zoologická zahrada v Antverpách, Amsterdamu, Steilingenu u Hamburgu v roce jako jedna z nejmladších v Evropě doplnila řady zoologických zahrad i zoologická zahrada v Praze. Převážnou většinu ZOO čekala do budoucna komplikovaná a namáhavá cesta od polo-zábavních nevelkých zařízení až k prosperujícím moderním zoologickým zahradám. (Klika a Klimeš, 2005)

3.2 Funkce zoologických zahrad

Z vývoje také lze odvodit první dvě funkce zoologických zahrad ale také podobných volnočasových zařízení jako jsou akvária, botanické zahrady, parky nebo muzea. Edukativní funkce přinášela především zvýšení informovanosti návštěvníků, ocenění přírodních zdrojů a upozornění na dopad lidské činnosti nejen v přírodě. (Hughes, 2011) Toto tvrzení souhlasí s výrokem, že „ZOO je zařízení, kde jsou volně žijící zvířata chována za účelem představení veřejnosti a jsou odlišné od cirkusů ve vzdělávacím smyslu“. (Zoos, 2013) Druhá funkce je zábavní. Moderní zoologické zahrady mají ve svých stanovených cílech obsaženy obě tyto funkce.

Jako cíle jsou stanoveny: dobré životní podmínky pro zvířata, zachování vzácných druhů, vzdělávání veřejnosti, výzkum a zábava. (European Association of Zoos and Aquaria, 2008) Již z tohoto vymezení vyplývá, že funkce vzdělávací a zábavní by se měly ideálně prolínat. Zatímco ZOO dbají především na dodržení prvních čtyř cílů, lidé především preferují zábavnou formu návštěvy. První návštěvy ZOO se uskutečňují především za účelem zábavy, další již mohou být uskutečňovány za hlubším poznáním tedy vzděláváním. Lze tedy říci, že při výběru volnočasových zařízení je zábava největší motivací návštěvníků. (Fraser and Sickler, 2009) Zoologické tak i botanické zahrady mají nezastupitelnou funkci v zachování genofundu ohrožených druhů. (Popp, 2006) V tomto je jejich ohromná kulturní a biologická hodnota, která je dána unikátností chovaných druhů, které jsou v přírodě na

pokraji vyhynutí nebo již vyhubeny. Zoologické zahrady usilují o to, aby studiem a chovem jednotlivých druhů, bylo docíleno úspěšného rozmnožování a záchrany jednotlivých druhů pro další generace. Úplným vrcholem této funkce je navrácení některých druhů do volné přírody a posílení divoce žijící populace. S tou funkcí jde ruku v ruce i čtvrtý cíl zoologických zahrada a to dobré životní podmínky pro zvířata. (Popp, 2006)

Vědecko-výzkumné úkoly provádějí zoologické zahrady v rámci svého pátého cíle a to výzkumu. V zoologických zahradách je ročně zpracováván velký počet podkladů pro výzkumnou činnost a odborné vědecké práce. Tímto ZOO plní svou funkci moderní a světové instituce, která naplňuje své poslání ve sféře odborného výzkumu a mezinárodní odborné spolupráce. Největší podíl mají na vědeckovýzkumné činnosti velké ZOO s vyšším počtem vysokých škol v teritoriu. (Hrušková, 2011)

Tento cíl je tedy předstupněm právě vzdělávací funkce, prostřednictvím které je následně široká veřejnost edukována a tímto patří k hlavním úspěchům jak zoologických zahrad, tak i akvárií. Pořád mají co vysvětlovat, například to, jak se mohou stát místy celoživotního objevování, jak může vést vzdělávání v této oblasti ke změně. Také začít nabízet témata, která by odpovídala rozsáhlé škále školních osnov. V dnešních zoologických zahradách a akváriích by mělo být samozřejmostí propojení ochrany přírody se střediskem zábavy. (World Association of Zoos and Aquariums, 2005)

3.3 Návštěvníci volnočasových zařízení

Funkci může také ovlivňovat typologie návštěvníka samotného. Tyto typologie bývají založeny především na motivaci návštěvníka. Klasifikujeme je do dvou hlavních skupin, *interaktivní a kognitivně-normativní* typologie. *Interaktivní typologie* kladou důraz na spojitost mezi turisty a jejich destinacemi a turistickým prostředím. *Kognitivně-normativní* typologie berou v úvahu psychologické prvky přisuzované turistům samým. (Schejbal, 2008) Jelikož jsme zoologické zahrady zařadili do kulturního cestovního ruchu, můžeme si podle tohoto typu rozlišit i turisty. McKercher a du Cros, rozdělili kulturní turisty do pěti skupin, podle toho jakou roli hraje v jejich rozhodování kultura a podle hloubky zážitku z ní. Pro rozhodného kulturního turistu je kulturní turistika základním motivem k návštěvě destinace a přináší mu hluboký zážitek. Kulturní turistika je rovněž primárním motivem pro prohlídkového kulturního turistu, ale má z ní již menší prožitek. Objevitelský kulturní turista necestuje z kulturních příčin, ale podíl na kulturním cestovním ruchu mu přinese hluboký

zážitek. Pro typ nahodilý i občasný je kulturní turistika slabým, nebo dokonce žádným motivem k cestování. Finální prožitek je malý. (Du Cros and MacKercher, 2002)

3.4 Formy cestovního ruchu vzhledem k zoologickým zahradám

Po vymezení cestovního ruchu v obecné rovině, je třeba specifikovat cestovní ruch v podobách, ve kterých se projevuje v každodenní praxi. V první řadě přejdeme k formám cestovního ruchu, ty se neustále vyvíjejí na základě motivace návštěvníka. Při definici forem cestovního ruchu se budu snažit vytvářet relace mezi formami a zoologickými zahradami.

V realitě dochází k prolínání druhů a forem cestovního ruchu, to také zapříčiňuje, že autoři odborné literatury nejsou v jejich odlišení zcela jednotní. Přikročíme-li tedy k formám samotným, podle Vystoupila a Šauera v publikaci „*Základy cestovního ruchu*“ může být cestovní ruch dělen do následujících forem: rekreační, kulturní, společensky orientovaný, sportovní, ekonomicky orientovaný a specificky orientovaný. (Vystoupil a Šauer, 2006) Česká centrála cestovního ruchu zmiňuje forem cestovního ruchu deset, jedná se o formu rekreační, kulturně-poznávací, lázeňsko-léčebnou, sportovně-rekreační, formy spojené s profesními motivy, seniorská forma, mládežnická forma, venkovská turistika, cestovní ruch mimo veřejné formy a v poslední řadě ostatní formy cestovního ruchu. (CzechTourism, ©2013) Přestože Vystoupil v publikaci, uvádí o čtyři formy méně, ČCCR nepřišla s významově jinou formou, jen stávající rozdělila demograficky nebo rozšířila pojem rekreační forma na lázeňskou apod.

Zoologické zahrady se svým poznávacím, zájmovým či vzdělávacím charakterem mohou řadit ke kulturní formě cestovního ruchu, kde můžeme taktéž spatřovat spolkovou činnost, tradice nebo zvyky. V tomto tvrzení se ve svých dílech shodnou jak Vystoupil (*Základy cestovního ruchu*), Ryglová (2011), Malá (2002) tak i Indrová (2007). Ryglová (2009) také dělí cestovní ruch na základní (rekreační, kulturně poznávací, sportovně turistický, léčebný a lázeňský) a specifický. Dle Ryglové specifické formy cestovního ruchu uspokojují potřeby nejrozličnějších spotřebitelských segmentů v cestovním ruchu jako je mládežnický, venkovský, rodinný či zábavní a atrakční cestovní ruch. Podle výše zmiňovaných rozdělení by se zoologické zahrady mohly řadit i mezi specifické formy cestovního ruchu. (Ryglová, 2007)

Někteří odborníci formy a druhy spojí v tzv. typy cestovního ruchu. Tuto typologii užila i Indrová v dílu (Cestovní ruch (základy), kde člení cestovní ruch na rekreační, kulturně-poznávací, s náboženskou orientací, se vzdělávacími motivy, se společenskými motivy, zdravotně orientovaný cestovní ruch, sportovně orientovaný, orientovaný na poznání přírodního prostředí, cestovní ruch s dobrodružnými motivy, s profesními motivy a cestovní ruch specificky orientovaný. (Indrová, 2007) I když neužívá slova „forma“ v podstatě se jedná o totožné dělení.

4 ORGANIZACE SDRUŽUJÍCÍ ZOOLOGICKÉ ZAHRADY A PRO OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Organizace, které sdružují zoologické zahrady, mají významný přínos pro rozvoj ZOO. Je zde velký prostor pro komunikaci a spolupráci ve všech oblastech působení. Určují se tak všeobecné pravidla a vytváří se podmínky pro moderní zoologickou zahradu. Zahrady mezi sebou mohou spolupracovat i v tak důležitých záležitostech jako je udržení geneticky kvalitních skupin sloužících k opakovanému rozmnožení ohrožených živočichů, jelikož genofondy ZOO jsou rozličné. Tuto oblast působení poté pro zoologické zahrady doplňují asociace pro ochranu životního prostředí.

4.1 Unie českých a slovenských zoologických zahrad

Unie českých a slovenských zahrad je profesní institucí, sdružuje patnáct českých a čtyři slovenské zoologické zahrady. UCSZOO byla založena v roce 1991 jejím sídlem je ZOO Praha. Cílem aktivity UCSZOO je podpora upevňování poslání zoologických zahrad a jejich celkového rozvoje, především podporou vzájemné spolupráce, zpřístupňováním zahraničních zkušeností a mezinárodních kontaktů a společným působením na občanskou veřejnost a podnikatelské subjekty. (Sdružení Česká ZOO, 2011) Zoologické zahrady České republiky, které sdružuje UCSZOO jsou: ZOO Liberec, ZOO Děčín, ZOO Ústí nad Labem, ZOO Chomutov, ZOO Praha, ZOO Dvůr Králové, ZOO Plzeň, ZOO Jihlava, ZOO Ohrada, ZOO Ostrava, ZOO Olomouc, ZooPark Vyškov, ZOO Zlín-Lešná, ZOO Brno a ZOO Hodonín.

Obrázek 1. Logo UCSZOO (Cesty Plzeňského kraje, 2011)

4.2 Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií

EAZA vznikla v roce 1992 v Evropě, posláním organizace je usnadnit spolupráci v rámci Evropského společenství zoologických zahrad a akvárií. Jedná se o největší regionální asociaci zoologických zahrad. Členové této instituce by měli usilovat o dosažení a udržení nejvyšších standardů v chovu zvířat. Hlavními cíli jsou ochrana přírody, výzkum a vzdělání. Jejimi členy z České republiky jsou Zoopark Chomutov, ZOO Děčín, ZOO Hluboká nad Vltavou, ZOO Jihlava, ZOO Liberec, ZOO Olomouc, ZOO Ostrava, ZOO Plzeň, ZOO Praha, ZOO Ústí nad Labem a Zoo Zlín-Lešná. (European Association of Zoos and Aquaria, 2011)

Obrázek 2. Logo EAZA (Zoo Praha, ©2013)

4.3 Euroasijská regionální asociace zoologických zahrad a akvárií

Instituce EARAZA byla založena po rozpadu Sovětského svazu. Prvotním cílem bylo udržet kooperaci zoologických zahrad bývalých svazových republik. Dnes má organizace sídlo v Moskvě a právě její zoo hraje roli autority. Asociace má vlastní odborné programy. V posledních letech se staly členy i některé České zoologické zahrady, jsou to ZOO Brno, ZOO Praha, ZOO Hodonín, ZOO Olomouc, ZOO Ohrada, , Zoopark Chomutov, ZOO Hluboká nad Vltavou. (MŽP, 2005)

Obrázek 3. Logo EARAZA (Moscowzoo, ©2013)

4.4 Světová asociace zoologických zahrad a akvárií

The World Association of Zoos and Aquariums je organizace sdružující zoologické zahrady a akvária na celém světě. Upevňuje vztahy a komunikaci mezi zoologickými zahradami prostřednictvím dalších organizací jako jsou EAZA, EARAZA apod. První organizace s podobnou náplní vznikla již v roce 1935 v Basileji, jmenovala se Mezinárodní unie ředitelů zoologických zahrad. Během války zanikla a v roce 1946 byla obnovena v Rotterdamu. V roce 1950 se IUDZG stala členem IUCN. Unie se ale v roce 1990 rozdělila na regionální organizace a v roce 1991 změnila název na WZO (Světová organizace zoologických zahrad). V roce 2000 byla organizace přejmenována na WAZA, což nejlépe vystihuje její podstatu působení na mezinárodním poli působení. Posláním Světové organizace zoologických zahrad a akvárií je podporovat zoologické zahrady, akvárií a dalších partnerských asociací na celém světě v jejich činnosti ochrany přírody, vylepšování kvality života chovaných zvířat a výchově k ochraně životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje. Cíle WAZA jsou především: ochrana biodiverzity, výchova a vzdělání v oblasti ekologie a ochrany přírody, rozvoj a dodržování etického kódu při chovu zvířat, výzkum ke zlepšení další činnosti a strategický rozvoj s cílem stanovení priorit. (World Association of Zoos and Aquariums, 2013) Členy za Českou republiku jsou: ZOO Děčín, ZOO Jihlava, ZOO Praha, ZOO Olomouc, ZOO Ostrava, ZOO Zlín, Zoopark Chomutov, ZOO Brno, ZOO Hluboká nad Vltavou, ZOO Liberec a ZOO Ústí nad Labem. V roce 2012 WAZA vyloučila z členství Českou zoologickou zahradu Dvůr Králové, jako důvod bylo udáno, že ZOO porušovala etický kodex při práci se zvířaty. (Zprávy, 2012)

Obrázek 4. Logo WAZA (Safari Archa, 2012)

4.5 Světový svaz ochrany přírody

Tento svaz je nejvýznamnější a největší mezinárodní asociací pro ochranu přírody. IUCN byla založena v roce 1948 na mezinárodní konferenci o ochraně přírody pořádané organizací UNESCO ve Fontainebleau. Původně byla pojmenována „Mezinárodní unie pro ochranu přírody“ později byl pozměněn na „Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů“. Hlavním posláním IUCN je ovlivňovat, povzbuzovat a podporovat společenstva na celém světě k ochraně integrity a rozmanitosti přírody a zabezpečit spravedlivé a udržitelné využívání přírodních zdrojů. Česká republika spolupracuje s IUCN od roku 1956. (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, ©2013)

Obrázek 5. Logo IUCN (Home page, 2013)

4.6 CITES

Jedná se o Úmluvu o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Tato úmluva byla ujednána v roce 1973 ve Washingtonu. Jejím posláním je ochrana ohrožených druhů živočichů a rostlin před možnou hrozbou vyhubení v přírodě z příčin nadměrného využívání pro komerční účely. Tímto je regulován především obchod s exempláři ohrožených druhů získaných z volné přírody, dozírá však i na obchod s živočichy odchovanými v zajetí nebo člověkem vypěstovanými rostlinami druhů, které jsou v přírodě ohroženy. Česká republika je smluvní stranou od 1. Ledna 1993. (MŽP, 2012)

Obrázek 6. Logo CITES (Biology, 2010)

4.7 ISIS

Mezinárodní speciální informační systém byl založen roku 1974. Jedná se o profesionální systém, který vede chovatelské údaje u každého zvířete od data narození přes otce a matku až po místo narození. Dané informace v systému jsou pro chovatele velmi důležité, například slouží jako důležitá informace při křížení, aby se předešlo křížení příbuzenskému a vybral se nejvhodnější jedinec. ISIS poskytuje celosvětový sběr a sdílení dat pro více než 800 členských zoologických zahrad, akvárií a dalších souvisejících organizací v téměř 80 zemích. ISIS databáze zahrnuje informace o více než 2 600 000 zvířatech a 10 000 druhů. [Mission, 2012]

Obrázek 7. Logo ISIS (ISIS, 2012)

4.8 IZE

Instituce mezinárodního vzdělávání pracovníků zoologických zahrad vznikla v roce 1972, založili ji přední pracovníci ZOO z Německa, Dánska, Nizozemska a Velké Británie. Tato instituce se věnuje rozšíření výchovného dopadu zoologických zahrad akvárií po celém světě. Společné poslání všech členů je vylepšení vzdělávacích programů v zařízení svých členských ZOO, akvárií nebo jiných institucí poskytovat členům nejnovější techniky a informace na podporu péče o zvířata a zajištění jejich welfare. Rovněž se IZE podílí na organizaci tematicky zaměřených konferencích, vzdělávacích programů a vydávání odborných publikací. [IZEA, 2005]

Obrázek 8. Logo IZE (WAZA, 2013)

Tab. 1. Členství zoologických zahrad v mezinárodních organizacích

	UCSZOO	EAZA	EAAZA	WAZA	IUCN	CITES	ISIS	IZE
ZOO Praha	X	X	X	X	X	X	X	X
ZOO Brno	X	X	X	X		X		X
ZOO Olomouc	X	X		X				X
ZOO Ostrava	X	X		X	X			X
ZOO Zlín	X	X		X		X	X	X
ZOO Chomutov	X	X	X	X				
ZOO Dvůr Král.	X		X	X				X
ZOO Ústí n. L.	X	X		X				X
ZOO Plzeň	X	X			X		X	
ZOO Jihlava	X	X		X				X
ZOO Děčín	X	X		X			X	X
ZOO Hodonín	X		X				X	
ZOO Ohrada	X	X	X	X				X
ZOO Vyškov	X		X		X			
ZOO Liberec	X	X		X	X	X		X

Vlastní zpracování

5 PODPORA ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD

Při vymezení nástrojů podpory zoologických zahrad, především finančních je třeba zohlednit, jaký typ organizace ZOO jsou. Většina zoologických zahrad má status příspěvkové organizace, najdou se ovšem i výjimky jako ZOO Dvůr Králové, která je akciovou společností.

Příspěvkové organizace jsou zřizovány státem, ústředními orgány státní správy i územně samosprávnými celky jako jsou obce či kraje. Účel jejich zřízení je zabezpečení neziskových činností, především veřejných statků, které jsou poskytovány klientům za uživatelský poplatek. Tyto instituce mají samostatnou právní subjektivitu, proto jsou zapisovány do obchodního rejstříku. (Peková a Pilný, 2002) Příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými svou hlavní činností, poté jsou finanční prostředky sekundárně doplňovány zřizovatelem. Dále tato organizace spravuje prostředky ze svých fondů, s peněžními dary od fyzických a právnických osob, s peněžními prostředky ze zahraničí nebo s prostředky poskytnutých České republice z rozpočtu Evropské unie. (ČESKO, 2000)

Akciová společnost je instituce, jejíž základní kapitál je rozložen na daný počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Samotný akcionář neručí za závazky akciové společnosti. (ČESKO, 1991) Finanční zdroje akciové společnosti můžeme dělit dle právního postavení poskytovatele kapitálu, který vystupuje buď v roli vlastníka, nebo věřitele. Původ zdrojů akciové společnosti je buď výsledkem hospodářské činnosti podniku, nebo jde o vklady a půjčky od vnějších subjektů. (Průmyslové spektrum, 2009)

Rozvoj a podpora cestovního ruchu ze strany veřejné správy je z hlediska kompetenčního a věcného složkou regionální politiky. Dle Vandhoveho a Klaassena (1983) „*regionální politika představuje všechny veřejné intervence, vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokoušející napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů*“. Regionální politika působí jak věcně tak územně. Politika rozvoje cestovního ruchu se zabývá zlepšením rozložení, působení a efektům související s cestovním ruchem. Veřejná správa v oblasti rozvoje cestovního ru-

chu užívá klasické rozvojové nástroje regionální politiky. Tyto nástroje můžou sloužit k podpoře určité činnosti, můžeme je rozlišit následně (Garep, 2008) :

5.1 Vlastní finanční prostředky

Vlastní finanční prostředky hrají důležitou roli i u příspěvkových organizací. I když zřizovatel poskytuje organizaci příspěvek na provoz, děje se tak zpravidla v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejich potřeb. Za hlavní rys příspěvkových organizací je považován fakt, že jako jediný typ příspěvkové organizace, kterou může obec zřídit, má k tomuto ÚSC rozpočtový vztah. Tzn., že výše zmíněné finanční prostředky z rozpočtu zřizovatele nejsou poskytovány na základě smlouvy dle soukromého práva, nýbrž rozhodnutím zřizovatele o výši příspěvku. Celkově tak vyplývá, že financování těchto příspěvkových organizací je vícezdrojové. (Parlamentní institut, 2011)

Výnosy za vstupného

Můžeme říci, že tento typ získaných prostředků je pro zoologické zahrady hlavní složkou příjmu vlastních finančních zdrojů. Výše získaného vstupného závisí u všech zoologických zahrad na celoročním počasí, nejvíce toho v hlavní sezóně. Výnosy ze vstupného se mohou u jednotlivých ZOO lišit také podle toho jaká je reklamní a marketingová činnost dané ZOO, či jakými se může chlubit chovatelskými úspěchy nebo jak zajímavou má zahrada programovou nabídku.

Prodej zvířat

V případě, že se některé druhy zvířat v zoologické zahradě natolik rozmnoží, že by rychle zaplnili kapacity svých výběhů, nabízí ZOO jejich odkup. Zvířata mohou být také vyměňována, ať už za rozmnožovacím účelem či z toho důvodu, že se zvířeti v dané ZOO z nějaké příčiny nedaří. Je nutné předeslat, že moderní zoologické zahrady se řídí strategií, kde většina zvířat není předmětem obchodu.

Pronájem

Dalším finančním přínosem pro zoologické zahrady je příjem z pronájmu. Zoologická zahrada získává peníze jak za pronajaté pozemky, kde například stojí stánky s občerstvením, zejména se jedná o pronájem ploch k reklamním účelům.

Reklamní činnost

Procesy v oblasti propagace, reklamy a marketingu jsou neodmyslitelnou součástí práce každé zoologické zahrady. ZOO by měly být činné jak v propagaci sebe samé, tak i smluvních partnerů. Tato propagační činnost partnerů je další složkou, která zvyšuje hodnotu vlastních finančních zdrojů ZOO.

Prodej zboží a materiálu

Zde se jedná především o prodej předmětů s logem dané zoologické zahrady tzv. suvenýry. Snad každá ZOO dnes má obchod nebo stánek se svými upomínkovými předměty, návštěvníci si také mohou zakoupit různé brožury, průvodce a knihy s tematikou dané ZOO. Zoologické zahrady přešly na strategii, kdy je suvenýr levnější a kvalitnější předmět, tímto krokem se začaly zvedat prodeje upomínkových předmětů.

Průvodcovská činnost

Jedná se o doplňkovou aktivitu při návštěvě zoologické zahrady. Průvodcovská činnost spočívá v komentované návštěvě ZOO, kdy průvodce podává výklad o jednotlivých zvířatech. Prohlídky zoologické zahrady s průvodcem mohou využít školní skupiny ale i široká veřejnost.

Sekundárně poskytované služby

Tyto služby zoologických zahrad doplňují její primární činnost. Může se jednat o vláček nebo autobus, který veze návštěvníky skrz celou ZOO nebo o ubytování přímo u zoologické zahrady. Můžeme zde i zařadit restaurátorské služby, pokud není vlastníkem externí prodejce.

5.2 Poskytované finanční prostředky

Finanční prostředky z veřejných zdrojů nemají podobu „balíku peněz“ na provoz, který je zaručený, právě naopak je potřeba usilovat o získání prostředků intenzivněji. Organizací, které získávají prostředky z veřejných zdrojů, je celkově méně než těch, kteří o ně usilují. Příčinou je disponibilní objem prostředků ve veřejných rozpočtech, který je omezený a málo se zvyšující, zatímco počet žádajících organizací neustále roste. (Bačuvčík, 2012)

Dotace zřizovatele

Zřizovatelem zoologických zahrad České republiky jsou v drtivé většině města, ta tvoří významnou část příjmové stránky (může to být až 80%) jejich rozpočtů. Pokud se zoologické zahradě v průběhu roku podaří dosáhnout kladného hospodářského výsledku, je jeho povinností přebytek zřizovateli, a ten rozhodne o jeho dalším využití. Jsou dvě možnosti tohoto využití, zřizovatel je využije pro řešení svých potřeb v odlišných oblastech nebo je vrátí zpět do ZOO pro pokrytí nákladů její primární i doplňkové aktivity.

Dotace Ministerstva životního prostředí

Dle Nařízení vlády o pravidlech pro poskytování dotací provozovatelům zoologických zahrad, může Ministerstvo životního prostředí poskytnout dotaci, pokud je ZOO držitelem platné licence vydané dle zákona, nemá ke dni podání žádosti nedoplatky ke státnímu rozpočtu, státním fondům nebo rozpočtu územního samosprávného celku a nedoplatky na veřejném zdravotním pojištění nebo na sociálním pojištění. Nemůže být ani v likvidaci, nemůže čerpat dotaci na shodnou činnost a provedl řádné vypořádání s dotacemi, které mu byly poskytnuty dříve. Dotace může být poskytnuta až do výše 80% rozpočtovaných nákladů na realizaci projektu. (Sbírka zákonů, 2004)

Dotace poskytované z EU

Také Evropská Unie poskytuje finanční prostředky na podporu zoologických zahrad. Peníze jsou zprostředkovány skrze operační programy. Níže jsou uvedeny hlavní operační programy vystupující ve financování ZOO.

Operační program životní prostředí (OPŽP), pokud budeme brát objem finančních prostředků OPŽP je druhým největším v České republice. Cílem tohoto programu je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí v České republice. (Operační program životního prostředí, ©2013)

Operační programy přeshraniční spolupráce se vztahují vždy k hraničním regionům NUTS II, které sousedí s regiony v jiném členském státu. Česká republika má přeshraniční spolupráci s Polskem, Bavorskem, Saskem, Slovenskem a Rakouskem. Jsou to samostatné dokumenty spravované samostatnými řídicími orgány, jejich cílem je například: společný rozvoj a zlepšení přístupu ke komunikačním a informačním technologiím, výstavba a rozvoj hraniční infrastruktury, spolupráce ve výzkumu a vývoji, vzdělávání, inovací, podpora

environmentálního vzdělávání, podpora přeshraniční spolupráce v oblasti rozvoje společenských, kulturních a volnočasových aktivit apod. (Strukturální fondy EU, ©2013a)

Regionální operační programy (ROP) jsou dalším možným financováním zoologických zahrad. V České republice je jejich počet sedm podle Regionů soudržnosti NUTS II, které jsou řízeny Regionální radou (RR). Mají za cíl zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro možné investory. Regionální operační programy se obecně zaměřují na témata jako dopravní dostupnost a obslužnost, rozvoj území, regionální rozvoj podnikání nebo rozvoj cestovního ruchu. (Strukturální fondy EU, © 2013b)

Operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) se zaměřuje především na rozvoj lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho formách, kde důraz je kladen na komplexní systém celoživotního učení, utváří vhodné prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity. (MŠMT, ©2013)

Operační program Praha Konkurenceschopnost (OPPK) je určen na podporu investičních projektů, především orientovaných na podporu veřejné dopravy a dopravní dostupnosti v Praze, podporu inovací, informačních a komunikačních technologií, podnikání a zlepšování životního prostředí na území města Prahy. Podpora je určena pouze městu Praze. (Strukturální fondy EU, ©2013)

Příspěvky Úřadů práce

Příspěvky úřadů práce jednotlivých měst jsou alokovány na vytvoření veřejně prospěšných míst. Podmínky pro poskytnutí příspěvku posuzuje místně příslušný úřad práce. Přihlíží k situaci na trhu práce, k době využití účelného pracovního místa, k době, která je nezbytná pro zřízení daného pracovního místa, předpokládané náklady ke zřízení pracovního místa a také ke společenské účelnosti a efektivnosti nových pracovních míst. Jako formy příspěvku se mohou poskytovat buď bezúročné půjčky, dotace na úhradu mezd, dotace na úhradu úroků z úvěru nebo jinak účelová dotace.

Sponzorské dary

Sponzorské dary zoologickým zahradám mohou mít více podob. První je sponzoring tedy klasické darování převážně finančních prostředků na neurčené cíle. Odměnou může být výdělečným organizacím například reklama v dané ZOO, jedná se o tzv. komerční sponzoring.

Další formou sponzorského daru je adoptování zvířat. Návštěvník si může vybrat, které zvíře bude podporovat. Daný příspěvek je určen vybranému jedinci a financuje se z něj krmivo nebo oprava výběhu zvířete. Návštěvník jako poděkování dostane adopční list a bývá uveden u výběhu zvířete jako jeho sponzor.

Třetí možností sponzorského daru bývá příležitost přispět do kasiček umístěných v areálu zoologických zahrad nebo zakoupení symbolických předmětů nebo sáčků s krmivem, přesně určenému zvířeti.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 ZOOLOGICKÉ ZAHRADY

Nejstarší zoologické zahrady současnosti otevřely své brány prvním návštěvníkům zhruba před dvěma sty padesáti lety. Během těchto dvou a půl století prošly nesčetnými změnami. Správně vedená zoologická zahrada se vyvíjí a zvedá svou hodnotu spolu se svými zvířecími svěřenci. (Fokt, 2008) V následujících kapitolách bude podkryt stupeň kvality a rozvoje vybraných zoologických zahrad České republiky za pomoci zvolených ukazatelů.

Pro svou práci jsem si vybrala 13 zoologických zahrad a 2 zooparky České republiky. Z toho důvodu, že mezi klasickou zoologickou zahradou a zooparkem není žádný rozdíl po stránce ekonomické, jen ve výši příspěvků, nákladů či výnosů, to je ovšem viditelný jev i u menších ZOO jako jsou Hodonín či Děčín, budu komparovat zoologické zahrady i zooparky dohromady.

6.1 Zoologická zahrada Brno

„Setkání se zvířaty ze všech koutů světa“

První práce na stavbě zoologické zahrady Brno-Bystrica, Mniší hora započaly 1. Června roku 1950. O tři roky později 30. srpna roku 1953 byla zoologická zahrada slavnostně otevřena veřejnosti a nyní v roce 2013, slaví 60 let své existence. Zřizovatelem zoologické zahrady je Statutární město Brno. (Zoo v ČR, ©2013a) Zoologická zahrada má rozlohu 65,5 hektarů. Na této ploše se rozkládá šest pavilónů přístupných veřejnosti. Akvariijní výstava odhaluje návštěvníkům tajemství pod hladinou ze slaných i sladkých vod. (Fokt, 2008) Zoologická zahrada směřuje své aktivity k ekologickému vzdělávání, její pracovníci připravují výukové programy a exkurze pro školy a jiné zájemce, pracovníci se starají o chod dětské ZOO, která je přizpůsobena potřebám a možnostem především nejmenších návštěvníků. (Fascinující svět zvířat, 2011)

Obrázek 9. Logo ZOO Brno (Worldwide zoo database, 2011)

6.2 Zoologická zahrada Olomouc

Zoologickou zahradu Svatý Kopeček v Olomouci navštívilo od jejího otevření dne 3. června 1956 přes 12 820 000 návštěvníků. Zřizovatelem zoologické zahrady je Statutární město Olomouc. Poloha ZOO je velmi vhodná svou členitostí pro vznik výběhů náročných druhů zvířat. Zoologická zahrada se rozkládá na 42,5 hektarech půdy a nabízí návštěvníkům k prohlédnutí 5 pavilónů. (Fokt, 2008) Dominantou zahrady je 30 metrů vysoká rozhledna, která byla dotována komisí pro rozvoj cestovního ruchu. Velká rarita ZOO je žraločí akvárium, které má objem přes 42 000 litrů mořské vody. (Maleník, ©2013)

Obrázek 10. Logo ZOO Olomouc (Info Česko, 2009)

6.3 Zoologická zahrada Ostrava

„Příroda na dosah“

Již v letech 1949 se objevily první pokusy o založení ZOO, v té době vznikla v Ostravě v rámci přírodního parku v Kunčičkách takzvaná zoozahrada. Samotná zoologická zahrada byla v Ostravě otevřena v roce 1951. Rozkládá se na 100 hektarech půdy, kde se nachází 7 pavilónů přístupných návštěvníkům. Zřizovatelem zoologické zahrady je Statutární město Ostrava. Na žebříčku návštěvnosti a úspěšnosti se řadí ostravská ZOO na třetí místo. I když se zahrada zaměřuje na chov celého spektra zvířecích druhů zvířat, již z jejího loga je patrné, že prim zde hrají hroši. Od roku 2006 vede ZOO plemennou knihu hrocha obojživelného. (Zoo v ČR, ©2013c)

Obrázek 11. ZOO Ostrava (Vivarium, 2011)

6.4 Zoologická zahrada Zlín

„Zoo kontinentů“

Tradice chovu zvířat v Lešné má hluboké kořeny, první zvířata se ve sbírce majitele zámku objevila již v třicátých letech 20. století. Zoologická zahrada Zlín otevřela své brány prvním návštěvníkům v roce 1948. Od této doby se zahrada nepřetržitě rozvíjela, největší rozvoj ZOO započal v devadesátých letech. Zřizovatelem Zoologické zahrady a zámku Zlín-Lešná je Statutární město Zlín. Celková rozloha zoologické zahrady je 52 hektarů, kde se nachází 6 pavilónů přístupných návštěvníkům. (Fokt, 2008)

Ve zlínské ZOO mohou návštěvníci vidět zvířata všech kontinentů v tzv. přírodním bioparku s volným výběhem. Zvířata žijí ve velmi autentickém prostředí tomu původnímu. Tropická hala Yucatan navazuje faunou i flórou na civilizaci Mayů, původních obyvatel poloostrova Yucatan. Celkovou krásu místa dotváří historický zámecký park, který je starý více než 200 let. Park se řadí k nejcennějším zámeckým parkům na celé Moravě. Dominantou parku je zámek Lešná, který je vystavěn ve smíšeném historizujícím slohu- novogotiky, novorenesance a novobaroka. (ZOO Zlín, 2012)

Obrázek 12. ZOO Zlín (ZOO ZLÍN, ©2013)

6.5 Podkrušnohorský zoopark Chomutov

„... vaše oáza klidu“

Podkrušnohorský zoopark Chomutov byl založen až v roce 1975, i když chov zvířat zde byl již dříve. Zřizovatelem zooparku je Statutární město Chomutov. V oblasti rozlohy se řadí zoopark Chomutov v České republice na první místo se svými 112 hektary půdy. Návštěvníci mohou nahlédnout do dvou přístupných pavilónů. Zoopark je zaměřen především na chov evropských a asijských zvířat, jako zpestření nabízí návštěvníkům Eurosafari. (Fokt, 2008)

Obrázek 13. Logo Zoopark Chomutov (Kam po Česku, ©2013)

6.6 Zoologická zahrada Praha

„SEZNAMTE SE!“

V Tróji se začalo se stavbou zoologické zahrady až koncem dvacátých let dvacátého století. Vznikající areál byl otevřen veřejnosti v roce 1931. Začaly vznikat pavilony pro rozličné druhy zvířat. Velkým plusem zoologické zahrady je mimořádně členitý areál, díky kterému lze budovat reálně vyhlížející expozice mnoha typů. ZOO Praha prochází v současné době rychlým rozvojem, čemuž dala směr i povodeň z roku 2002, ta změnila podobu dolní části areálu. (Fokt, 2008)

Jedná se o jednu z nejmodernějších zoologických zahrad v České republice, která se může chlubit nejvyšší návštěvností. Celková rozloha ZOO je 60 hektarů. Zoologická zahrada nabízí návštěvníkům deset pavilónů, které jsou jim přístupné. Velkou chloubou ZOO je i chov koně Převalského, o jehož záchranu se pražská ZOO také zasloužila. (Zoo v ČR, ©2013b)

Obrázek 14. Logo ZOO Praha (Zoo Praha, ©2013)

6.7 Zoologická zahrada Dvůr Králové

„Nejlevnější výlet do Afriky“

Zoologická zahrada ve Dvoře Králové vznikla 9. května 1946, její počáteční rozloha byla rovna desetině té nynější. Od roku 2006 je akciovou společností, které má ve stoprocentním vlastnictví Královéhradecký kraj. Rozloha zahrady je 71 hektarů, kde se nachází 11 pavilónů. ZOO dosahuje výjimečných světových výsledků v chovu nosorožců, zeber, žiraf, buvolů a řady druhů antilop, je také považována za největšího chovatele afrických zvířat v Evropě. Je také jediná ZOO v České republice, která od května do září nabízí svým návštěvníkům Africké safari, jež mohou projíždět vlastními vozy nebo speciálně upravenými safaribusy mezi volně puštěnými zvířaty. (ZOO Dvůr Králové, 2008)

Obrázek 15. Logo ZOO Dvůr Králové (Cestovník, ©2013)

6.8 Zoologická zahrada Ohrada Hluboká nad Vltavou

„Svět zvířat jako na dlani“

Zoologická zahrada u zámku Ohrada byla poprvé otevřena v roce 1939, kdy se mohla pochlubit ptačími voliérami a terárii. Koncem padesátých let se ZOO dostala do existenčních potíží, ale v sedmdesátých letech došlo k obratu a v roce 1982 byly otevřeny výběhy vodních ptáků a kopytníků. Modernizace přišla do ZOO s devadesátými léty. (Fokt, 2008)

Zřizovatelem zoologické zahrady Ohrada je Královéhradecký kraj. Zoologická zahrada se rozkládá na 6 hektarech půdy a nabízí návštěvníkům dva pavilony, z nichž jeden je vzdělávací centrum. Zahrada se specializuje na chov malých a středně velkých druhů zvířat a to vzhledem ke své rozloze. Zoologická zahrada v Hluboké nad Vltavou byla zakládajícím členem Unie českých a slovenských zoologických zahrad. Velkým lákadlem pro návštěvní-

ky je chov erbovního zvířete ZOO Ohrada a to vydry říční, která obývá pavilonek s prostornými prosklenými bazény. (ZOO v ČR, ©2013f)

Obrázek 16. Logo ZOO Ohrada Hluboká nad Vltavou (Worldwide Zoo Database, 2011d)

6.9 Zoologická zahrada Ústí nad Labem

„... pro každého něco“

Historie zahrady sahá až k roku 1908, kdy byla založena ústeckým podnikatelem Heinrichem Lumpem. Prvotně měla podobu soukromé ptačí rezervace, ale v roce 1914 otevřela své brány široké veřejnosti. Po druhé válce se stala majetkem státu a přeměnila se na plnohodnotnou ZOO. (ZOO v ČR, ©2013d) Zřizovatelem zoologické zahrady Ústí nad Labem je Statutární město Ústí nad Labem. ZOO se rozkládá na 26 hektarech půdy, návštěvníci si mohou prohlédnout sedm pavilónů. V roce 2011 také zahrada uskutečnila jeden neobvyklý projekt a to „Zážitkové programy se zvířaty“, který vznikl na popud samotných návštěvníků. (ZOO Ústí nad Labem, ©2013)

Obrázek 17. Logo ZOO Ústí nad Labem (Worldwide Zoo Database, 2011a)

6.10 Zoo a botanická zahrada Plzeň

„Docela jiný svět“

V Plzni je působí zoologická zahrada již od roku 1926, od počátku se ovšem nerozkládala na dnešní lokalitě, nýbrž u řeky Radbuzy. ZOO se na své nynější místo stanoviště v Lochoťíně přestěhovala v roce 1963. Počátkem osmdesátých let došlo ke spojení zoologické zahrady a sousední botanické zahrady. (Fokt, 2008)

Zřizovatelem ZOO a botanické zahrady Plzeň je Statutární město Plzeň. Zahrada se rozkládá na 21 hektarech půdy, kde se nachází 9 pavilonů přístupných návštěvníkům. Zoologická zahrada se může pochlubit druhým největším medvědincem v Evropě. V těsné blízkosti ZOO se nachází největší přírodní amfiteátr v České republice a to Lochotínský. (Plzeň, ©2013)

Obrázek 18. Logo ZOO Plzeň (Worldwide Zoo Database, 2011b)

6.11 Zoologická zahrada Liberec

„Dobrodružství z poznání“

Velké otevřená voliéra ptactva se stala první formou zoologické zahrady v Liberci. Poté co našla v areálu domov i srnčí zvěř a okrasné vodní ptactvo otevřel v roce 1919 Magistrát Města skutečnou ZOO, ta ovšem fungovala spíše jako zvěřinec. Po druhé světové válce se ZOO dočkala modernizace a získala právoplatný status zoologické zahrady. (Fokt, 2008) Zoologická zahrada má za zřizovatele Statutární město Liberec. Rozkládá se na 14 hektarech půdy a návštěvníkům nabízí pět pavilonů. Pouze zde mohou návštěvníci spatřit bílou formu tygra indického či takiny čínské, tyto zvířata odchovala ZOO Liberec jako jediná

v Evropě. Od roku 2006 se pak zoologická zahrada sloučila s Městským střediskem ekologické výchovy Divizna a Centrem pro zvířata v nouzi Archa, toto spojení je možné v České republice označit za unikátní. (Zoo Liberec, 2009)

Obrázek 19. Logo ZOO Liberec (Liberec, 2011)

6.12 Zoologická zahrada Jihlava

„Připravte se na zážitek“

V roce 1957 začal v Jihlavě vznikat zookoutek, jenž sklídl velký ohlas za voliéry ptáků. Přelom let šedesátých přinesl i nový medvědinec, voliéry dravců a ohrady s kopytníky, poté přibýly pavilóny opic a šelem. Až koncem šedesátých let v roce 1982 získal zookoutek status zoologické zahrady. (Fokt, 2008)

Zřizovatelem zoologické zahrady Jihlava je Statutární město Jihlava. ZOO se rozkládá na 9 hektarech půdy, kde leží tři pavilóny a dvě kryté expozice. Zoologická zahrada v Jihlavě se specializuje na chov kočkovitých šelem, opic a plazů. Může se chlubit největší kolekcí drápkatých opic v České republice. (ZOO v ČR, ©2013e)

Obrázek 20. Logo ZOO Jihlava (Sapeli, ©2013)

6.13 Zoologická zahrada Děčín

„Zoo Děčín ve vás zanechá stopu...“

Zoologická zahrada Děčín byla otevřena na jaře roku 1949 a na začátku její rozloha dosahovala sotva dvou hektarů. Dnes se zahrada rozkládá na 6 hektarech půdy. Zřizovatelem zoologické zahrady Děčín je Statutární město Děčín. ZOO nabízí k nahlédnutí návštěvníkům dva pavilony. (Fokt, 2008) Moderní expozice Rajské ostrovy má mnoho exotických zvířat a akvárium, které je největší v Ústeckém kraji. Kromě klasického vyžití pro děti, zahrada nabízí kontaktní dětskou ZOO. (ZOO Děčín, 2007)

Obrázek 21. Logo ZOO Děčín (Projekt Tarsius, 2011)

6.14 Zoologická zahrada Hodonín

„Světlem zvířat od andulky po žraloka“

Výsledkem prvních snah založení, byl zookoutek v roce 1972. V roce 1982 získal statut zooparku a po deseti letech se jeho statut konečně změnil na zoologickou zahradu. [40] Zahrada se rozkládá na 7,5 hektarech půdy. Návštěvníkům jsou přístupny 4 pavilony. Procesu modernizace zde dosáhli vytvoření vzdělávacího centra s ubikacemi a výběhy velkých kočkovitých šelem, ta byla finančně podpořena zřizovatelem a dotací ze Státního fondu životního prostředí České republiky. (Zoologická zahrada Hodonín, ©2013)

Obrázek 22. ZOO Hodonín (Worldwide Zoo Database, 2011c)

6.15 Zoo Park Vyškov

Za domácími zvířaty z celého světa“

První formu vyškovského zooparku sahá do roku 1965, kdy měl podobu zookoutku. Významným rokem pro zoopark se stal 1990, kdy se rozhodovalo o jeho další existenci. Během následné modernizace se zoopark dočkal srubových stájí v horní části, Dvorečku naší babičky a v roce 1999 nové správní budovy. V roce 2006 se k zooparku připojil DinoPark. (Fokt, 2008)

Zřizovatelem Zooparku je město Vyškov. Zoopark se rozkládá na 7 hektarech a to včetně DinoParku. V zooparku nejsou žádné pavilony. Zoopark Vyškov se zaměřuje hlavně na chov primitivních i exotických druhů domácích a hospodářských zvířat. (ZOO v ČR, ©2013e) Zahrada se specializuje na chov malých a středně velkých druhů zvířat a to vzhledem ke své rozloze..

Obrázek 23. Logo ZOO Vyškov (Výletník, 2013)

7 POROVNÁNÍ VYBRANÝCH UKAZATELŮ ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD

Tato část práce se věnuje zpracování údajů, které jsem získala z jednotlivých výročních zpráv zoologických zahrad nebo po telefonické či e-mailové komunikaci se zaměstnanci daných ZOO. Sběr těchto dat byl velmi náročný, vzhledem k mnoha neuveřejněným datům. Dané ukazatele všech zahrad budu komparovat v rámci jednotlivých let a následně vyberu pět charakteristik, které srovnám mezi sebou.

Jako ukazatele jsem si zvolila počet druhů zvířat chovaných v zoologických zahradách, počet jedinců (zvířat) žijících v ZOO, návštěvnost a její meziroční vývoj, počet zaměstnanců pracujících v ZOO, výši finančních prostředků od zřizovatele organizace, příspěvek od Ministerstva životního prostředí, počet ohrožených druhů (EEP) chovaných v ZOO, celkovou tržbu za vstupné v jednotlivých letech, náklady a výnosy jednotlivých zoologických zahrad a vybrané projekty hrazené financemi Evropské unie.

7.1 Návštěvnost

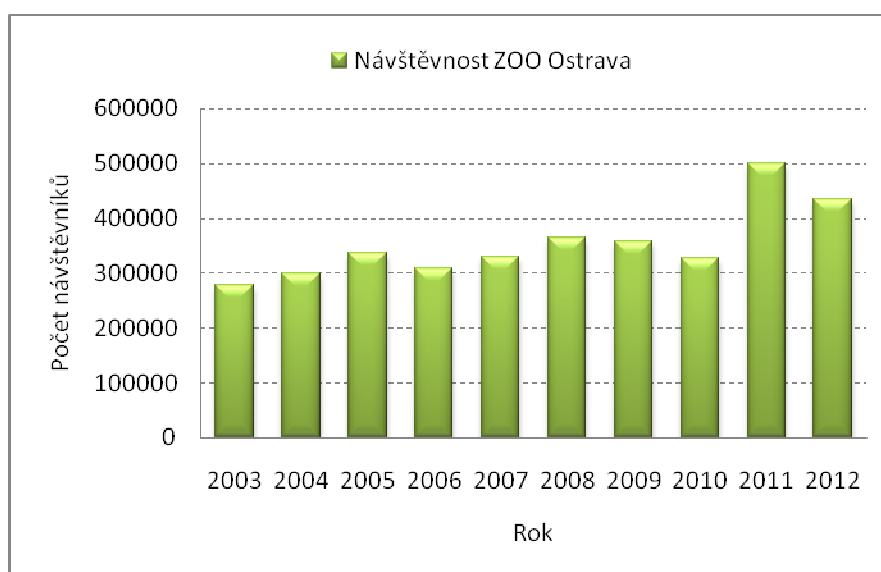
Návštěvnost můžeme označit jako velmi směrodatný ukazatel úspěšnosti a kvality zoologické zahrady. Počet návštěvníků za daný rok ukáže, jak je ZOO oblíbená. Bezesporu hlavním „tahákem“ jsou pro návštěvníky zvířata chovaná v zoologické zahradě. Návštěvnost je závislá i na řadě vedlejších faktorů jako je nabídka aktivit pro děti i dospělé, na kupní síle obyvatelstva. Také je ovlivněna celkovou vybaveností ZOO, ať už se zaměříme na gastronomické služby, značení či kvalitu průchozích tras po zahradě. Jistě neopomenutelným a neovlivnitelným faktorem je počasí, to ve velké míře ovlivňuje rozhodování návštěvníků, zda za zážitkem do zoologické zahrady vyrazit.

7.1.1 Návštěvnost ZOO Ostrava

Tab. 2. Počet návštěvníků ZOO Ostrava

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
277 616	299 499	337 254	309 049	329 702	363 944	358 892	328 621	499 383	435 000

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Ostrava

Obrázek 24. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Ostrava

Návštěvnost za rok 2003 dosáhla v ostravské ZOO hodnoty 277 616. V roce 2004 se návštěvnost oproti předešlému roku zvýšila o 7,88%. Je možné, že se o zvýšení lehce zasloužil pavilon slonů, který byl otevřen v listopadu roku 2004. Rok 2005 navázal na tuto skutečnost, kdy trend návštěvnosti nadále rostl a dosáhl 337 254 návštěvníků, zasloužila se o to také velká propagační akce, která byla v minulých letech opomíjená. V roce 2006 ovšem přišel propad návštěvnosti, důvodů bylo hned několik, prvním důvodem byla dlouhá a mrazivá zima, další byl nedostatek finanční podpory pro vybudování nové expozice a v neposlední řadě měla vliv na návštěvnost i panika z onemocnění ptačí chřipky. Rok 2007 přinesl návštěvnost vyšší asi o 20 000 návštěvníků, důvodem mohlo být jak dobudování botanického parku tak i mnohem příznivější počasí než v minulém roce. Rok 2008 se stal historický svou návštěvností, do ZOO zavítalo 363 944 návštěvníků. Zasloužily se o to zajisté nové menší expozice pandy červené nebo jeřába bělošjého. Nutno podotknout, že i

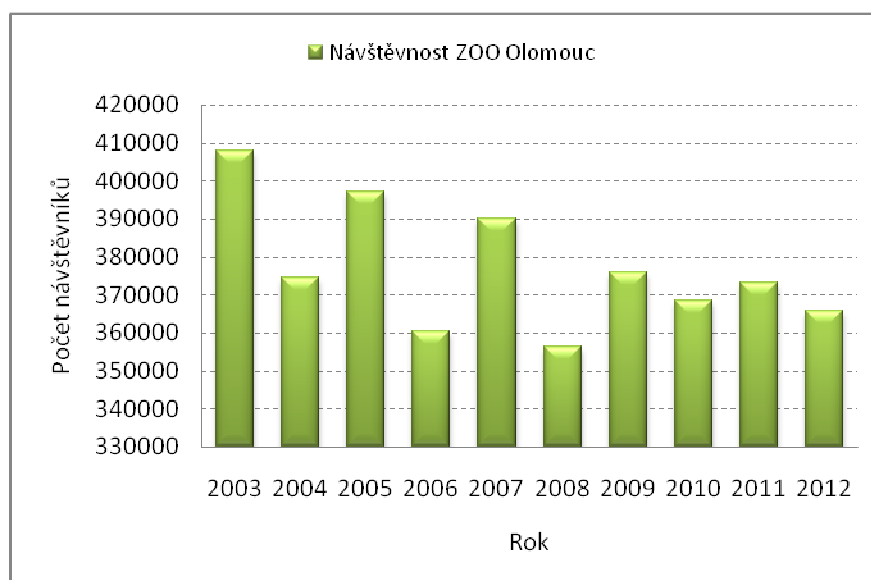
v roce 2008 bylo počasí velmi příznivé. V roce 2009 se návštěvnost jen nepatrně snížila, i přesto si ZOO stále návštěvníky udržuje díky nově otevřeným expozicím, jako jsou „Malá Amazonie“ nebo „Čitván“ a těší se zvyšujícího se zájmu škol o vzdělávací programy. Návštěvnost se klesajícího trendu držela i v roce 2010, kdy návštěvnost klesla o více než 8%. Rok 2011 byl v návštěvnosti pro ostravskou ZOO rekordní s hodnotou blízcí se půl miliónu návštěvníků. Za tímto úspěchem může stát celá řada faktorů, ať už narození sluněte, celkově opravený areál s velkým množstvím atrakcí pro vyžití, velkou marketingovou propagaci až po přející počasí. V roce 2012 se návštěvnost o několik desítek tisíc snížila, ovšem pořád se drží u hodnoty mnohem vyšší než v minulých letech.

7.1.2 Návštěvnost ZOO Olomouc

Tab. 3. Počet návštěvníků ZOO Olomouc

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
407 901	374 508	397 052	360 333	390 054	356 311	376 005	368 543	373 199	365 897

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Olomouc

Obrázek 24 Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Olomouc

V roce 2003 byla návštěvnost v zoologické zahradě Olomouc rekordní, branami prošlo 407 586 návštěvníků. O tuto velkou návštěvnost se zajisté zasloužilo obří mořské akvárium, které bylo nově uvedeno do provozu. Taktéž do ZOO návštěvníky jistě přilákal prů-

chozí výběh pro opice makaky červenolící nebo nový výběh pro medvídkovité šelmy nosály červené. (Zoo Olomouc, 2003) Rok 2004 již hranici 400 000 návštěvníků nepřekročil, a návštěvnost se oproti roku minulému snížila o 33 397 osob. Příčin snížení zájmu veřejnosti je více: počasí v roce 2004 návštěvnosti nepřálo, díky velmi častému dešti. Také státní svátky vyšly převážně na víkendy, a zahrada nepředstavila žádnou novinku, na kterou by návštěvníky přilákala. To se změnilo v roce 2005, kdy v březnu ZOO Olomouc otevřela nově zrekonstruovaný pavilon Jižní Ameriky a podařilo se jí návštěvnost opět zvýšit. V roce 2006 byl ovšem propad návštěvnosti o 9,25%, to mělo na svědomí především nepříznivé počasí. Dlouhá zima zapříčinila propad již v prvních měsících, červnová vedra zase odlákala návštěvníky spíše k vodní rekreaci. Díky podprůměrným teplotám v srpnu, přišlo do ZOO o dvacet tisíc osob méně. (ZOO Olomouc, 2006) Návštěvnost v ZOO Olomouc se může zdát jako na houpačce, jelikož návštěvnost v roce 2007 se opět oproti minulému roku zvýšila a to o téměř 30 000 osob. Zahrada nabídla nové druhy zvířat, jako jsou málo vidění bílí vlci, do mořského akvária přibyl rejnok siba skvrnitá a narodila se čtyřčata gepardů. (Výroční zpráva ZOO Olomouc, 2007)

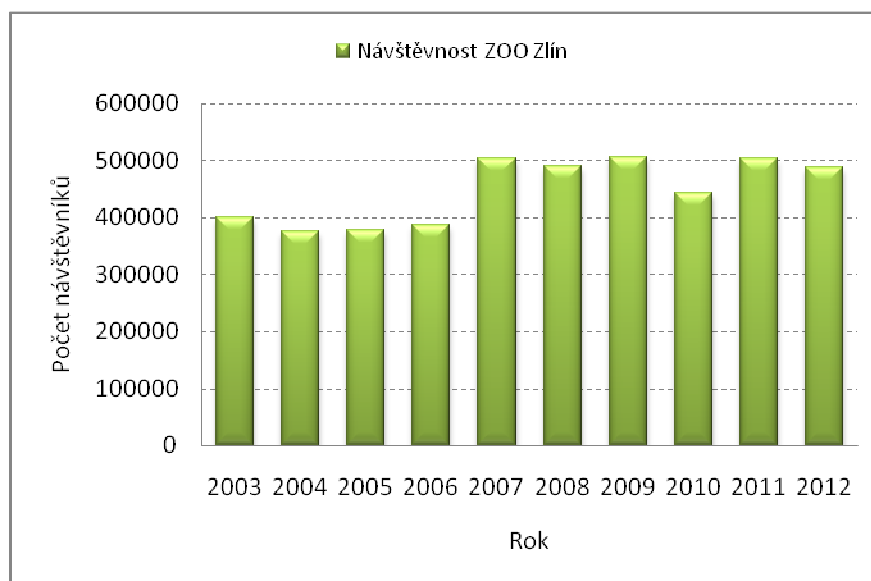
Rok 2008 byl v návštěvnosti propadový, do ZOO přišlo 356 311 osob, tedy o 36 743 osob méně než v minulém roce. Na nižším zájmu veřejnosti o olomouckou ZOO se přičinila stavba kanalizační sítě na Svatém Kopečku, která započala v lednu 2008 a tím tak omezovala a komplikovala pohyb vozidel. (ZOO Olomouc, 2008) Rok 2009 byl v návštěvnosti úspěšnější, k tomuto kladnému výsledku jistě přispěla realizace přírodního výběhu pro medvědy baribaly a vlky arktické, jakožto zajímavá a atraktivní expozice pro návštěvníky. (Výroční zpráva ZOO Olomouc, 2009) O 7 469 návštěvníků méně přišlo do ZOO v roce 2010 než v roce předchozím. Další rok došlo k nejmenšímu rozdílu návštěvnosti oproti minulému roku, do ZOO zavítalo o 4 656 osob více. I rok 2012 se stále držel u hranice 370 000 návštěvníků, svědčí to o tom, že olomoucká zahrada rozvíjí a buduje nové expozice, čímž si udržuje stálou přízeň návštěvníků.

7.1.3 Návštěvnost ZOO Zlín

Tab. 4. Počet návštěvníků ZOO Zlín

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
401 329	375 900	378 485	386 127	503 450	490 010	407 330	442 549	503 332	487 946

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Zlín- Lešná

Obrázek 25 Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Zlín

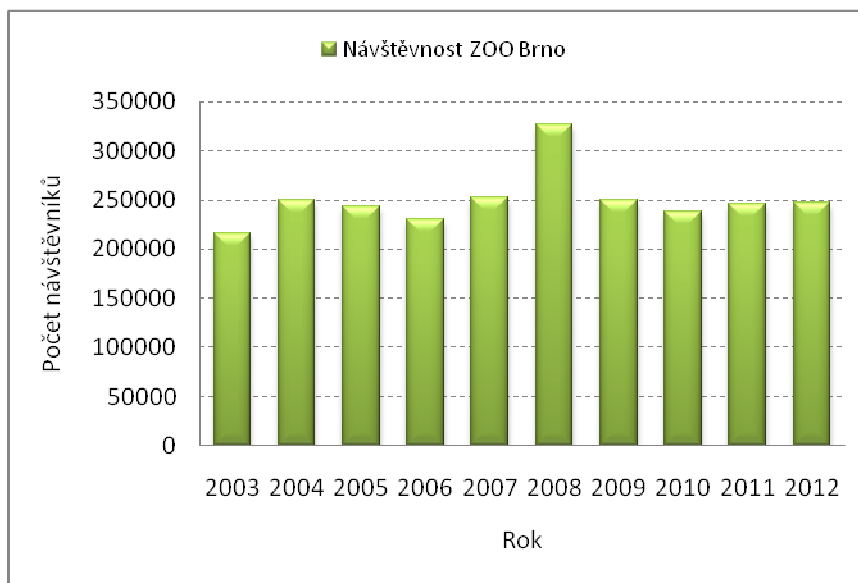
Z tabulky i grafu vyplývá, že návštěvnost v roce 2003 patřila se 401 329 osobami spíše k podprůměrným. Další roky 2004, 2005, 2006 se pohybovaly u hranice 380 000 návštěvníků, to se však změnilo v roce 2007, kdy byla poprvé v historii ZOO překonána hranice půl milionu návštěvníků, což je nárůst o 30,6% oproti roku 2006. Stalo se tak především díky přejíciému počasí a výstavbě nové tropické haly. I v roce 2008 se udržela vysoce nastavená laťka návštěvnosti z minulých let. Do ZOO zavítalo 490 010 návštěvníků, možná i díky nově otevřené expozici plameňáků starosvětských. Rok 2009 opět přesáhl v návštěvnosti hranici 500 000 osob, přesně to bylo číslo 507 330. Úměrně rostla s realizací dalších plánovaných etap výstavby. V roce 2010 návštěvnost klesla o celých 12,8%, tedy 64 781 návštěvníků. Za tímto poklesem stojí především nepříznivé počasí. V roce 2011 potřetí v historii do ZOO zavítalo více než půl milionu návštěvníků, s tímto číslem se ostravská zahrada stala druhou nejnavštěvovanější ZOO v České republice. Zvýšený zájem návštěvníků jistě ovlivnil příchod pandy červené nebo zpívajícího psa do ZOO. Také nově otevřené vzdělávací centrum Caudata přitáhla pozornost návštěvníků. V roce 2012 se návštěvnost propadla pár míst pod půl milionu, pořád se ale jedná o vysokou návštěvnost. V tomto roce do ZOO přibyl další vzácný druh a to vydra obrovská, která našla svůj domov v tropické hale a zahrada se tímto zvířetem může chlubit jako jedna z 14- ti na světě.

7.1.4 Návštěvnost ZOO Brno

Tab. 5. Počet návštěvníků ZOO Brno

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
216 332	249 598	242 859	229 902	252 387	326 930	250 184	238 036	245 702	247 513

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Brno

Obrázek 26. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Brno

Když pomíneme maximální návštěvnost z roku 2008, na grafu i z tabulky je jasně vidět, že zoologická zahrada Brno v návštěvnosti stagnuje. V roce 2003 byla návštěvnost zoologické zahrady Brno 216 332 osob. Nárůst návštěvníků v roce 2004 byl zajisté ovlivněn i novou expozicí vlků kanadských a šesti přírůstky leguánů nosorohých. Rok 2005 se návštěvností od předešlého moc nevzdálil, a nabídl návštěvníkům novou expozici koně Převalského. Rok 2006 možná i kvůli utlumení propagace dosáhl 229 902 návštěvníků, což je o 12 957 osob méně oproti předešlému období. V roce 2007 čekal zoologickou zahradu opět nárůst návštěvnosti a to na 252 387 osob. Podporou návštěvnosti bylo jistě nově otevřené středisko environmentální výchovy. Rok 2008 byl v návštěvnosti rekordním, díky narozeným mláďatům medvěda ledního. Návštěvnost se propadla v roce 2009 o 77 457 osob, což je značných 23,7%. Úbytek návštěvníků zapříčinila jak ekonomická krize, kdy lidé více šetřili, tak i to, že Brněnská přehrada, která je významným turistickým cílem v blízkosti ZOO,

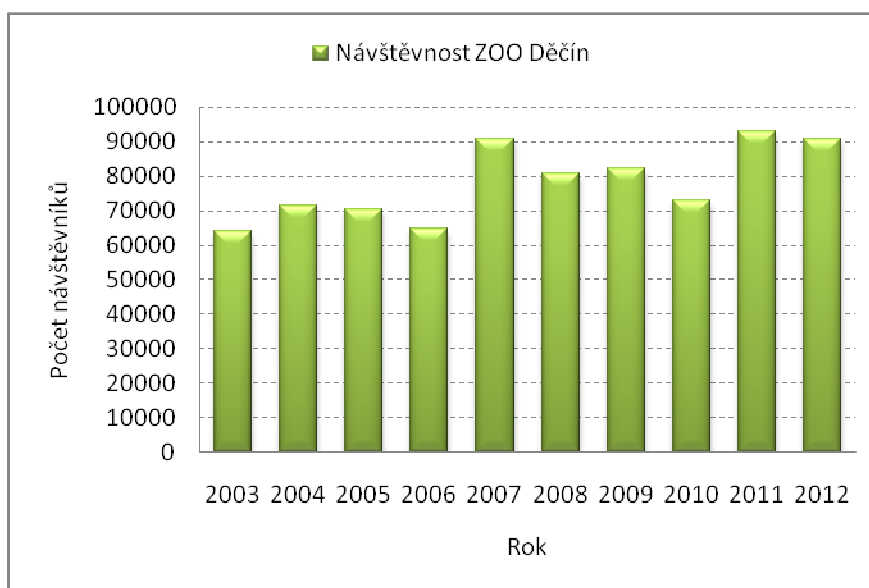
byla vypuštěna v důsledku boje proti sinicím. (Výroční zpráva ZOO Brno, 2009) V roce 2010 se i nadále držela ZOO Brno v návštěvnosti klesající tendence, zapříčinilo ji chladné počasí v jarních měsících i stále přítomná krize. Konečně v roce 2011 se snižování návštěvnosti prolomilo a branami ZOO prošlo o 16 395 osob více než minulý rok. Návštěvníky do ZOO nalákala nově otevřená expozice Beringie, zrekonstruovaný pavilon opic a nový výběh levhartů cejlonských. Rok 2012 se od minulého v návštěvnosti prakticky nelišil, ovšem na jeho konci se opět narodila mláďata ledního medvěda a proto může brněnská zahrada doufat v opakování úspěšné návštěvnosti z roku 2008.

7.1.5 Návštěvnost ZOO Děčín

Tab. 6. Počet návštěvníků ZOO Děčín

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
64 092	71 578	70 457	64 811	90 981	80 651	82 137	73 117	93 080	90 700

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Děčín

Obrázek 27. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Děčín

Rok 2003 přinesl návštěvnost ve výši 64 092 osob. Následující rok překročil v návštěvnosti hranici 70 000 návštěvníků, což se naposled v historii ZOO stalo v 80. letech minulého století. V roce 2005 i nadále ZOO držela návštěvnost nad hranicí 70 000 osob, návštěvnost byla podpořena mnoha akcemi, které zahrada uspořádala. V roce 2006 se nížila návštěvnost o 8%, příčinu můžeme najít v chladných měsících dubnu a červnu, dalším nepříznivým

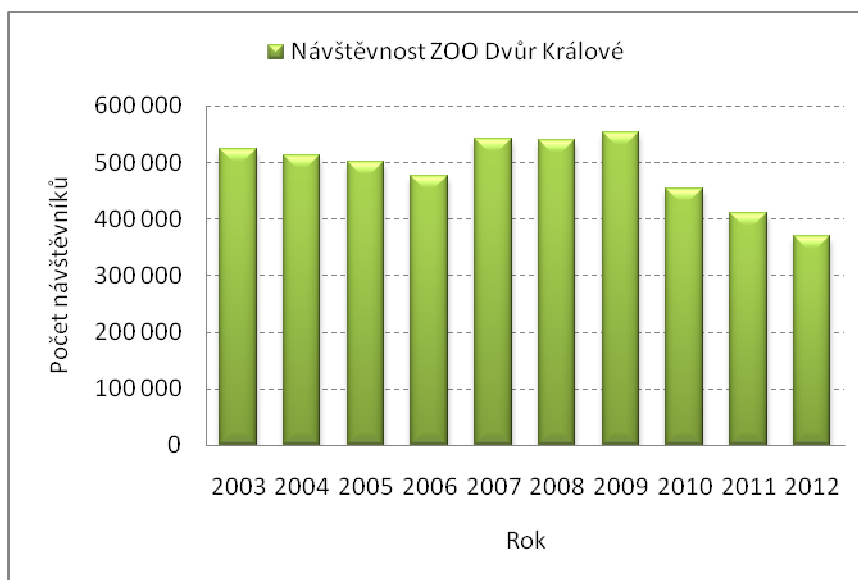
vlivem byly stavitelské práce u vstupu do ZOO a také práce okolo projektu ZOOškola, který ubral čas na volnočasových aktivitách s veřejností. V roce 2007 návštěvnost vyletěla vzhůru o 40% oproti předešlému roku, přispělo k ní velmi vlídné počasí a téměř neexistující zima spolu s mnohými akcemi pro veřejnost, které měly velký ohlas. V roce 2008 návštěvnost rekordních hodnot nedosáhla, ovšem i tak ZOO i její akce navštívilo přes 80 000 osob. Rok 2009 byl návštěvnicky velmi podobný roku předešlému, jen jej ovlivnilo méně příznivé počasí. Propad téměř o 10 000 osob v roce 2010 byl zapříčiněn velmi chladným a nepříznivým počasím a letními povodněmi, které zasáhly oblast děčínska. Rok 2011 byl v návštěvnosti velmi úspěšný opětovným překonáním hranice 90 000 návštěvníků, podpořilo ji rozšíření chovu významných zvířat jako mravenečníka velkého, prasete visajanského, takin indických nebo vodních ptáků. I rok 2012 udržel vysokou návštěvnost, jistě díky nově zrekonstruovanému velkému hřišti a velké nabídce akcí pro návštěvníky ZOO.

7.1.6 Návštěvnost ZOO Dvůr Králové

Tab. 7. Počet návštěvníků ZOO Dvůr Králové

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
512 802	511 569	501 085	475 495	542 011	539 447	552 167	454 476	411 382	370 265

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Dvůr Králové

Obrázek 28. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Dvůr Králové

Do ZOO v roce 2003 zavítalo 523 802 návštěvníků, jak můžeme z grafu a tabulky vyčíst, jedná se o jednu z nejsilnějších návštěvností v tomto desetiletí. Rok 2004 zaznamenal ná-

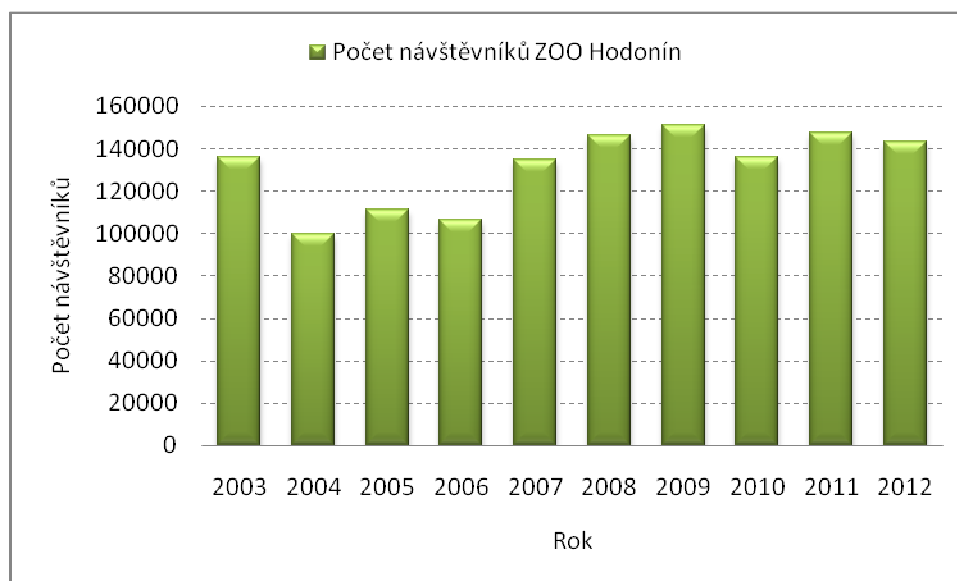
vštěvnostní pokles, kdy v prvním pololetí zoologické zahrady neprálo počasí a v druhém se již návštěvnostní propad dohnat nepodařilo. I v roce 2005 se návštěvnost snížila o zhruba dalších deset tisíc osob. Následoval rok 2006, ve kterém se návštěvnost značně propadla o více než dvojnásobek minulého roku, možnou příčinou poklesu zájmu o ZOO je nedostatek novinek. V roce 2007 se o 14- ti % nárůst návštěvnosti postaralo vlídné počasí, kdy již v prvních měsících byla návštěvnost dvojnásobná oproti předešlému období. Další rok se dostal do těsného závěsu v návštěvnosti za rokem minulým. Rok se s návštěvností vyšvihl nad hranici 550 000 osob. A to díky příznivému počasí a hlavně novému přírůstku ZOO malé žirafy Rothschildovy. Další vývoj návštěvnosti již čekal strmý pád, v roce 2010 prošlo branami ZOO 454 476 návštěvníků, zatímco v roce dalším to již bylo jen 411 382 a v posledním roce 2012 se návštěvnost oproti roku 2009 probořila o 32,9%. Klesající trend v návštěvnosti má za následek zvýšené vstupné do zahrady, také otevření autosafari od roku 2011, díky kterému byly zkráceny pěší trasy celková disharmonie ve vedení ZOO.

7.1.7 Návštěvnost ZOO Hodonín

Tab. 8. Počet návštěvníků ZOO Hodonín

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
136 000	99 800	111 223	106 302	134 695	146 281	151 112	136 113	147 196	143 282

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Hodonín

Obrázek 29. Počet návštěvníků v letech 2003-2012 ZOO Hodonín

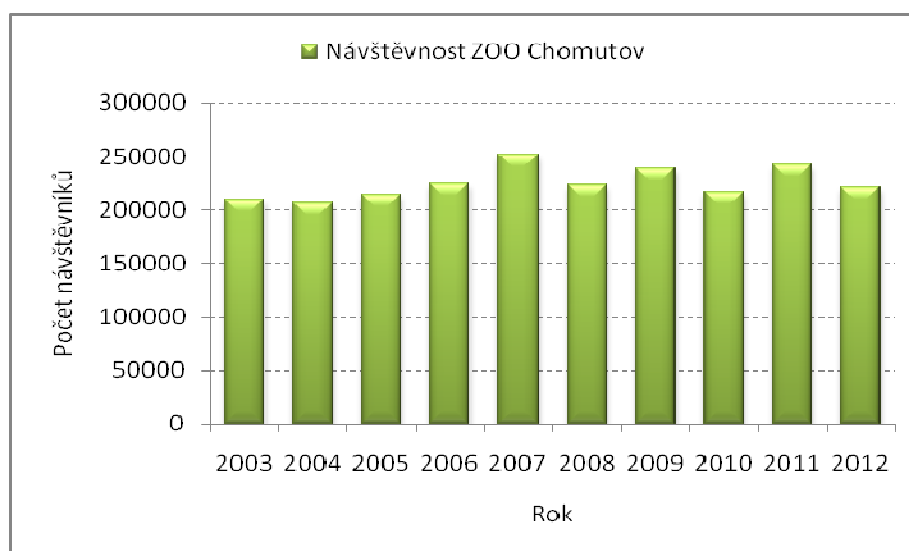
Návštěvnost roku 2003 byla jedna z nejvyšších v desetiletí, které je uvedeno v grafu a tabulce. Rok 2004 se v návštěvnosti propadl o trpkých 26,6%, což mohlo být dáno dlouhotrvajícím deštivým a chladným počasím. Naopak v dalším roce počasí návštěvnosti výrazně napomohlo, spolu s novým přírůstkem tukana obrovského, přilákali do ZOO 111 223 návštěvníků. Rok 2006 byl velmi podobný roku předešlému, kdy ZOO dokázala udržet pozornost návštěvníků díky mláděti gibona lar a stále příznivému počasí. Rok 2007 se opět vyšvihl nad hranici 130 000 návštěvnosti, kdy v zahradě bylo otevřeno moderní vzdělávací centrum s expozicemi velkých kočkovitých šelem, a byl dán důraz na propagaci ZOO. V roce 2008 přišlo do zoologické zahrady o 11 586 návštěvníků více než loni, v těchto dvanácti měsících přibylo v ZOO mnoho nových živočichů zejména malajská medvědice, rys ostrovid nebo klokan rudý. I rok 2009 udržel rostoucí charakter v návštěvnosti, ZOO otevřela výukovou expozici Sokolnictví a nový pavilon pro plameňáky. Rok 2010 přinesl špatné počasí a snížení návštěvnosti o 14 999 osob. K úspěchu v návštěvnosti za rok 2011 přispěla bohatá kulturně-výchovná, propagační a vzdělávací činnost. Rok 2012 byl neméně úspěšným, kdy do zoologické zahrady zavítalo 143 282 návštěvníků.

7.1.8 Návštěvnost Zoo Park Chomutov

Tab. 9. Počet návštěvníků Zooparku Chomutov

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
210 020	206 268	214 028	224 161	251 427	223 792	239 483	216 396	242 171	220 841

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv Zoopark Chomutov a konzultací

Obrázek 30. Návštěvnost v letech 2003-2012 Zoopark Chomutov

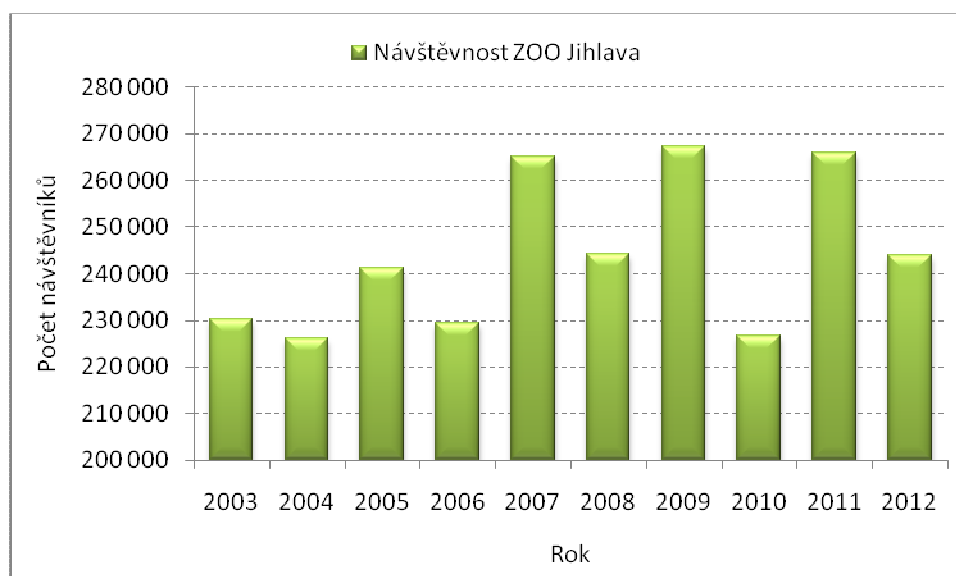
V roce 2003 prošlo branami zooparku 210 020 návštěvníků. Rok 2004 zaznamenal v návštěvnosti mírný pokles asi o 3 672 osob. O rok později se návštěvnost zvedla o 7 760 osob, kdy se zoopark intenzivně zabýval propagací a pořádání akcí v areálu parku i mimo něj. I rok 2006 přinesl zvýšení návštěvnosti. Na vrchol návštěvnosti se zoopark dostal v roce 2007, kdy do něj přišlo 251 427 návštěvníků. V roce 2008, kdy v zooparku probíhaly technické úpravy, návštěvnost klesla o 11%. Rok 2009 návštěvnost pozvedl i vyšší aktivitou Ekocentra. Návštěvníky jistě přilákaly nové druhy zvířat, které nejsou v ostatních ZOO k vidění jako charza žlutohrdá nebo manul. Na návštěvnosti zooparku se také v roce 2010 podepsalo velmi špatné počasí. Druhou nejvyšší návštěvnost v roce 2011 podpořilo otevření Centrum Krušnohorského lidového umění.

7.1.9 Návštěvnost ZOO Jihlava

Tab. 10. Počet návštěvníků ZOO Jihlava

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
230 258	226 019	241 132	229 353	265 063	244 354	267 283	226 809	265 953	243 964

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Jihlava + konzultace

Obrázek 31. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Jihlava

V roce 2003 dosáhla návštěvnost hodnoty 230 258 jako největší v historii ZOO. Rok 2004 zaznamenal nepatrné snížení asi o 4 239 návštěvníků, možná díky zvýšení vstupného z úsporných důvodů. Rok 2005 přeskočil dosud rekordní rok v návštěvnosti o necelých

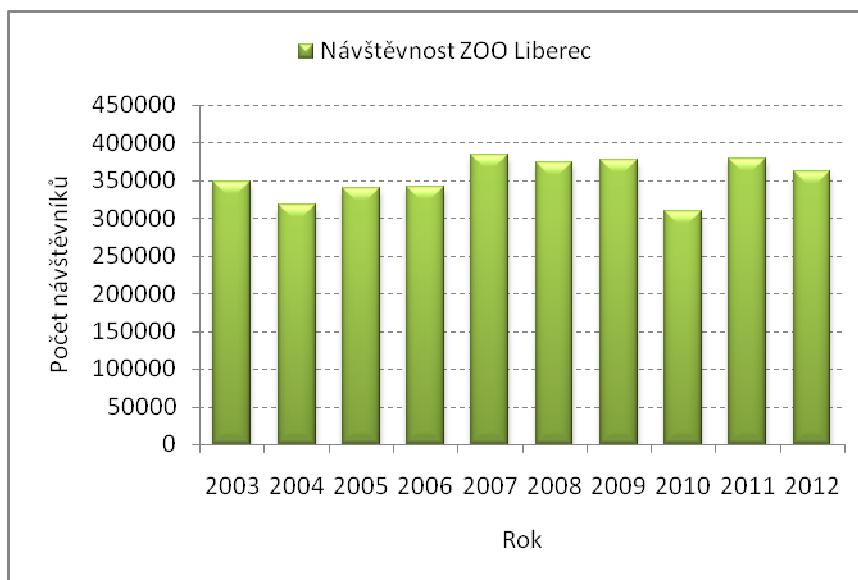
deset tisíc návštěvníků, kdy zoologická zahrada prošla celou řadou změn areálu. V roce 2006 návštěvnost poklesla na 229 353 osob. Rok 2007 svou návštěvností přeskočil minulý rok o 15,6%, kdy byla otevřena sezónní expozice pro dravé ptáky. I počet návštěvníků v roce 2008 předesílá, že se návštěvnost ZOO ustaluje. Nárůst v roce 2009 má zajisté na svědomí otevření nové expozice pro malajské medvědy. I v jihlavské zoologické zahradě se chladné počasí podepsalo na návštěvnosti roku 2010, do ZOO zavítalo o 40 000 návštěvníků méně než v roce minulém. Rok 2011 opět vedení zoologické zahrady potěšil svou vysokou návštěvností s 265 953 návštěvníky. Rok 2012 sice snížil návštěvnost, ovšem jde vidět, že zoologická zahrada chce vyjít vstříc náročným návštěvníkům, kteří očekávají při každé návštěvě něco nového.

7.1.10 Návštěvnost ZOO Liberec

Tab. 11. Počet návštěvníků ZOO Liberec

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
349 351	318 817	339 435	341 161	384 581	374 423	377 162	309 824	379 994	362 485

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Liberec

Obrázek 32. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Liberec

V roce 2003 prošlo branami zoologické zahrady Liberec 349 351 návštěvníků. V roce návštěvnost poklesla téměř o 30 000 osob, což zapříčinilo špatné počasí v první třetině roku a omezení, způsobená přestavbou v centru zahrady a s tím spojené uzavření jedné

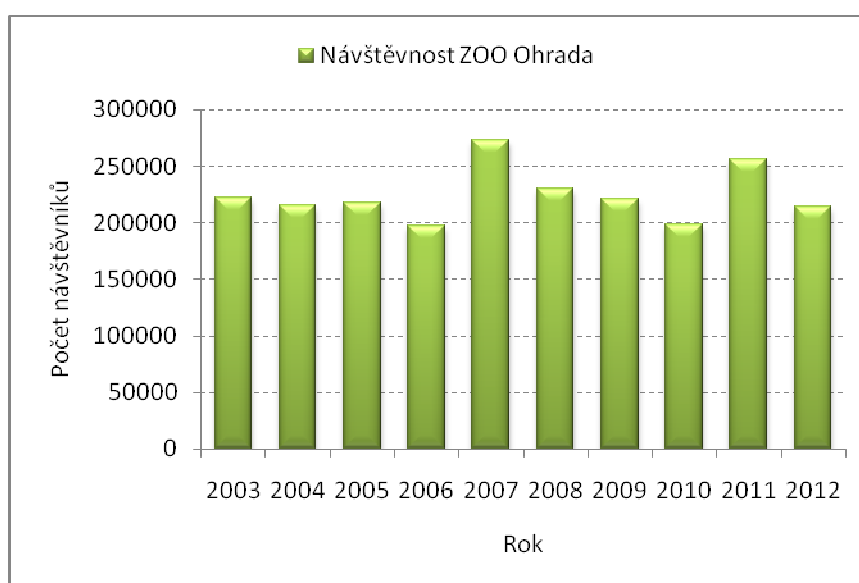
z největších atrakcí a to expozice krmení lachtanů. Další rok byl ve znamení zvýšení návštěvnosti, také díky rozšíření řad zvířat zajímavými druhy a aktivní činností oddělení propagace. Rok byl po stránce návštěvnosti velmi podobný tomu 2005, dělilo je jen 1 726 osob. Velmi teplá zima a příznivý průběh léta zajistili v roce 2007 vzestup návštěvnosti na 384 581. Další rok zaostával v návštěvnosti oproti minulému roku prakticky o deset tisíc návštěvníků. Až v roce 2010 nastal v návštěvnosti značný propad o 18% oproti, minulým letem. Propad byl podpořen hlavně velmi nepříznivým vývojem počasí a šetrností lidí z důvodu rozmáhající se krize. Vysoká návštěvnost se ovšem v roce 2011 do ZOO vrátila, kdy se zoologická zahrada rozrostla o společenské a kulturní centrum- Lidové sady.

7.1.11 Návštěvnost ZOO Ohrada Hluboká nad Vltavou

Tab. 12. Počet návštěvníků ZOO Ohrada

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
222 151	215 800	217 800	196 797	272 827	230 331	221 591	198 897	256 075	213 739

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Ohrada

Obrázek 33. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Ohrada

Počet návštěvníků 222 151 za rok 2003 je pro zoologickou zahradu Ohrada ideální, vzhledem k její rozloze. Rok 2004 a 2005 se v návštěvnosti pohybovali ve velmi blízkých číslech. Ke znatelnému snížení návštěvnosti v roce 2006 přispěl výskyt ptačí chřipky na území České republiky. V roce se návštěvnost zvedla o 38,6%, což bylo následkem

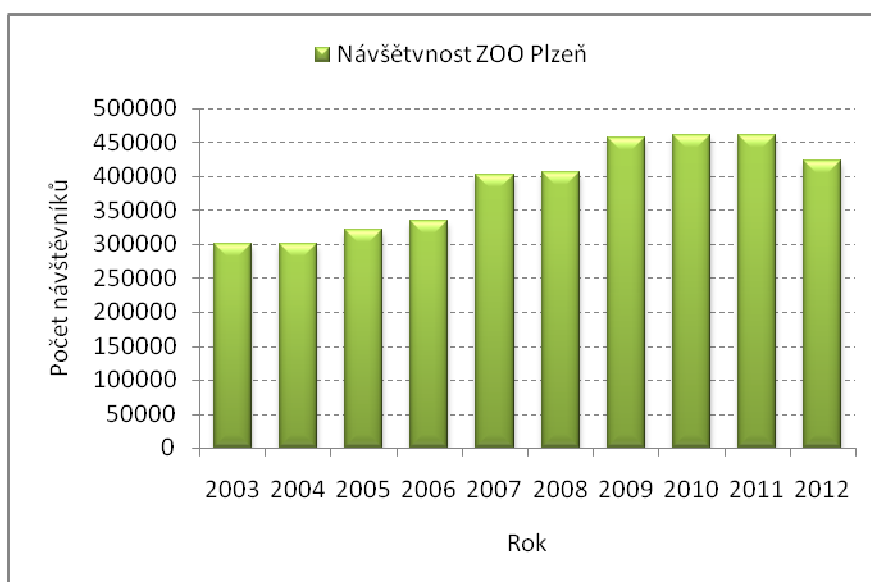
příznivého počasí, otevření kontaktní ZOO a investiční výstavbě. Důvod snížení návštěvnosti v roce 2008 lze hledat v limitaci parkovacích míst. Propad návštěvnosti zoologické zahrady pod hranici 200 000 mělo na svědomí špatné počasí a velké stavební úpravy, díky kterým musely být části zahrady návštěvníkům uzavřeny. Za výrazným zvýšením návštěvnosti roku 2011 stojí fakt, že se zoologická zahrada Ohrada i Lovecký zámek Ohrada stali jedním návštěvníckým celkem.

7.1.12 Návštěvnost ZOO Plzeň

Tab. 13. Počet návštěvníků ZOO Plzeň

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
300 835	300 391	321 389	335 303	402 039	405 328	457 879	460 841	460 969	422 939

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Plzeň+ konzultace

Obrázek 34. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Plzeň

Jak je z grafu patrné rok 2003 odstartoval stoupající tendenci návštěvnosti. Rok 2004 byl s minulým rokem prakticky totožný, kdy do ZOO přišlo jen o 444 návštěvníků méně. V roce 2005 se návštěvnost zvýšila na 321 389 osob, kdy byly úspěšně dokončeny a otevřeny nové menší expozice. Na zvýšení návštěvnosti plynule navázal i rok 2006, kdy byla v ZOO otevřena skupina rozsáhlých expozic v rámci zoogeografické oblasti Severní Amerika a expozice srubu představující avifaunu ze Sibíře. Na vyšší metu zamířil v návštěvnosti rok 2007, ve kterém se zvýšila návštěvnost o 19,9%, díky otevření dvou

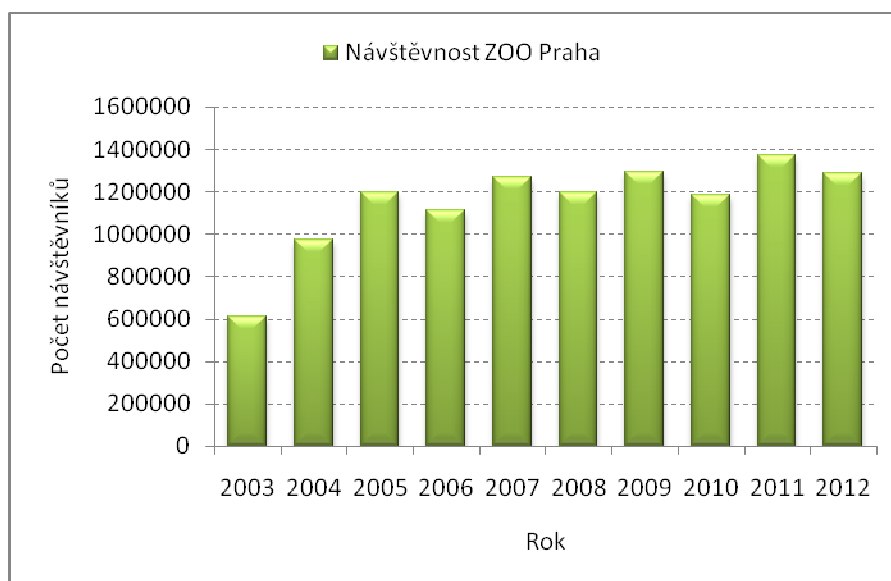
očekávaných expozičních celků: pavilonu afrických kopytníků a madagaskarského pavilonu. I v roce 2008 dokázala ZOO udržet pozornost návštěvníků novými expozicemi. Hranici 450 000 návštěvníků pokořil v zoologické zahradě Plzeň rok 2009, ten přinesl dokončení expozice Japonské zahrady s obyvateli rostlinného i živočišného druhu. I přes nepřízeň počasí se návštěvnost ZOO v dalším roce opět zvedla, návštěvníky přitáhlo odhalení dalších významných expozic a jejich obyvatel. Ani rok 2011 na návštěvnosti zoologické zahrady Plzeň nic nezměnil. I když se návštěvnost v roce 2012 snížila, i tak se jedná o 4. nejméně úspěšnější období v historii zahrady.

7.1.13 Návštěvnost ZOO Praha

Tab. 14. Počet návštěvníků ZOO Praha

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
614 000	972 000	1 200 000	1 112 830	1 266 944	1 196 954	1 296 578	1 185 320	1 371 797	1 285 000

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Praha

Obrázek 35. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Praha

Jak je z grafu a tabulky patrné návštěvnost v roce 2003 byla za zkoumané desetiletí nejnižší. Rok 2004 v návštěvnosti poskočil o neuvěřitelných 58,3%, svůj podíl na tom jistě má otevření pavilonu Sečuán a pavilonu Indonéská džungle. I rok 2005 pro pražskou ZOO znamenal pokračující růst návštěvnosti, i když nebyl otevřen podobně významný pavilon

jako minulý rok, návštěvníci mohli v zoologické zahradě nacházet zajímavé novinky v chovatelské, expoziční i programové nabídce. (Zoo Praha Výroční zpráva, 2005)

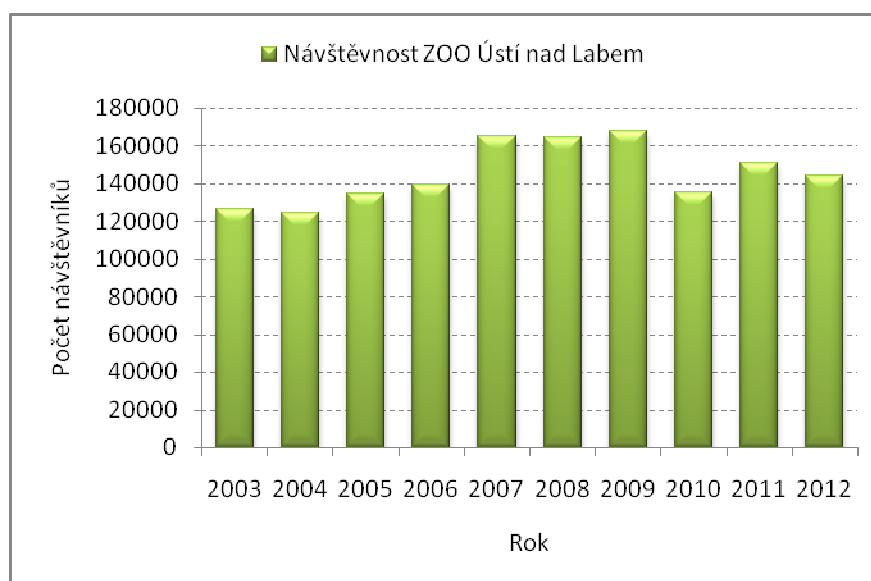
Rok 2007 představoval historický rekord v návštěvnosti, který byl podpořen příznivým počasím, silnou marketingovou propagací a mláďaty gorily nebo žirafy. (Zoo Praha, 2007) Snížení návštěvnosti v roce 2008, mohlo zapříčinit zvýšení ceny vstupného. Rok 2009 byl další v návštěvnosti rekordním se svými 1 296 578 návštěvníky. Rok 2010 přinesl snížení návštěvnosti a to díky nepříznivému počasí v prvním pololetí roku. Rok 2011 překonal předchozí rekordní rok o 75 000 osob, to díky teplému jaru a chladnějšímu létu, taktéž akcím souvisejícím s oslavami 80. let ZOO Praha. (Zoo Praha, 2011)

7.1.14 Návštěvnost ZOO Ústí nad Labem

Tab. 15. Počet návštěvníků Ústí nad Labem

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
126 209	124 286	134 428	139 356	165 235	164 497	167 864	135 064	151 180	144 430

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv ZOO Ústí nad Labem

Obrázek 36. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Ústí nad Labem

Rok 2003 byl návštěvnosti druhým nejslabším rokem za sledované období. Mírný pokles návštěvnosti v dalším roce může být spojován s intenzivní stavební činností, tedy omezení průchodnosti spodní části a také uzavření pavilonu šelem. Rok 2005 v návštěvnosti vzrostl o 10 142 osob, kdy v druhé polovině roku byly dokončeny stavební práce. Rok 2006 byl

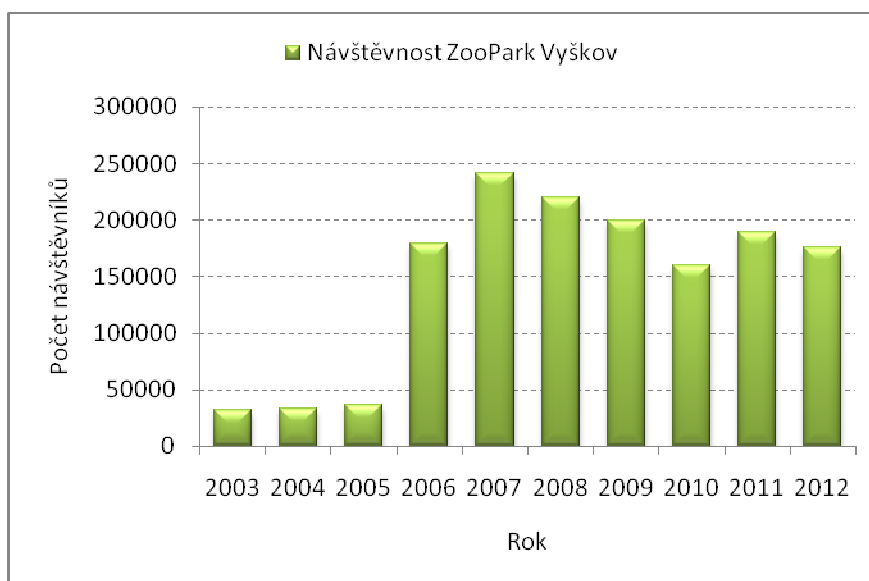
v návštěvnosti úspěšnější než loňský rok, bylo otevřeno sedm nových expozic a započata celá řada zajímavých kampaní. V roce 2007 se návštěvnost vyšvihla o 19,2%, díky dlouhodobému zlepšování koncepce návštěvnického servisu. ZOO si zájem návštěvníků udržela i v roce 2008, kdy branami ZOO prošlo jen o 738 osob méně. Rok 2010 znamenal pro zahradu pokles zpět k hodnotám kolem 130 000 návštěvníků, chladné jaro a velké vedro v létě odradili mnoho návštěvníků. Vývoj v letech 2011 a 2012 je pořád kolísavý i přes snahu propagačního a marketingového oddělení.

7.1.15 Návštěvnost ZooPark Vyškov

Tab. 16. Počet návštěvníků Zooparku Vyškov

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
31 919	33 508	36 475	179 233	241 376	220 451	199 470	160 244	189 405	176 114

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv Zooparku Vyškov+ konzultace

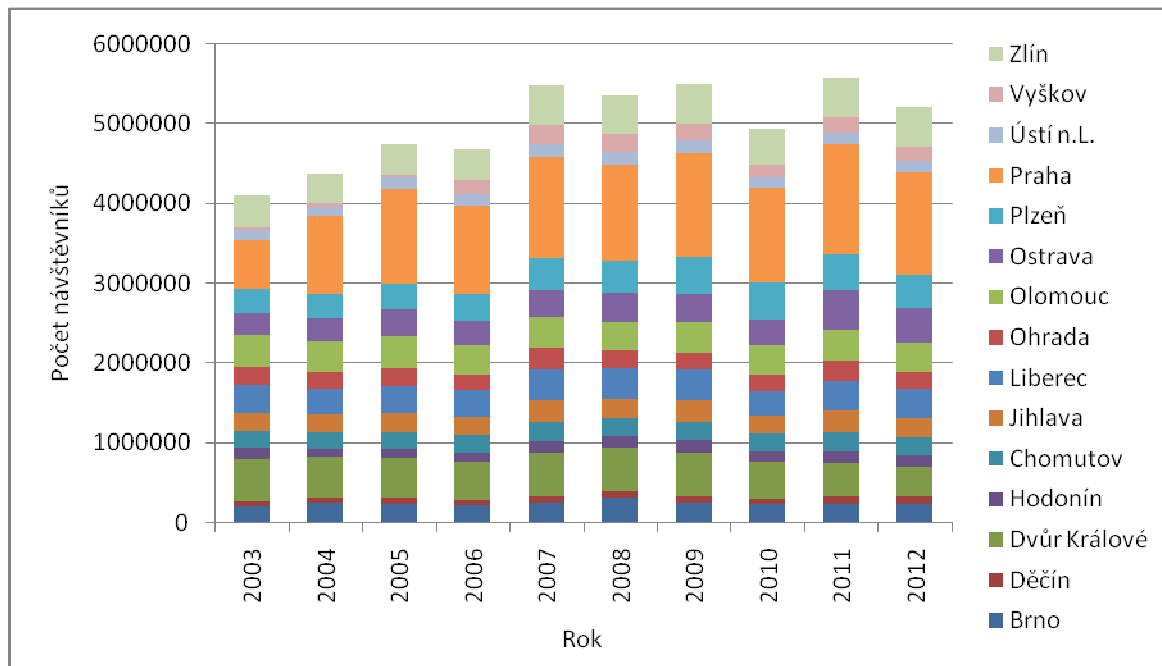

Obrázek 37. Návštěvnost v letech 2003-2012 Zoopark Vyškov

V roce 2003 prošlo branami zooparku 31 919 návštěvníků, v roce následujícím se návštěvnost zvedla o 1 589 osob. Trend zvyšující se návštěvnosti pokračoval i v roce 2005, za podpory mnoha pořádaných akcí a kulturně vzdělávacích aktivit. Jasný nárůst návštěvnosti o 391% v roce 2006, měl příčinu ve zprovoznění nové části ZOO a to DinoParku. Jasný potenciál Dinoparku a zvelebujícího se Zooparku dovedl rok 2007 k dalšímu zvýšení návštěvnosti. V roce 2008 se po dlouhé době návštěvnost snížila a klesající trend se projevil i

v roce 2009, kdy v areálu probíhaly stavební práce a úpravy chodníků. I ve vyškovském Zooparku se projevilo velmi špatné počasí v první polovině roku a snížilo tak návštěvnost na 160 244 osob. V roce 2011 bylo otevřeno očekávané environmentální centrum „Hanácký statek“ a také hvězdárna, nejspíš i tyto počiny přispěly ke zvýšení návštěvnosti na 189 405 osob.

7.1.16 Celková meziroční návštěvnost

Obrázek 38. Návštěvnost ZOO v letech 2003-2012

V následující tabulce a grafu jsem znázornila návštěvnost všech vybraných zoologických zahrad v jednotlivých letech od roku 2003 do roku 2012. Je zřejmé, že zoologická zahrada Praha obsazuje v návštěvnosti ZOO České republiky první místo a to již několik let v milionových hodnotách. V roce 2003 jí mohla konkurovat ZOO Dvůr Králové, ovšem její návštěvnost v nynějších letech klesá a v minulém roce se posunula až na čtvrté místo. Naproti tomu se rostoucí návštěvnosti těší ZOO Zlín-Lešná, které v roce 2012 zaujala v celorepublikové návštěvnosti místo druhé. Hned za ní se umístila další moravská ZOO a to Ostrava a plzeňská zahrada. Na šestém místě se s klesajícím trendem návštěvnosti drží zahrada Olomouc a těsně za ní je ZOOLiberec s velmi stabilní návštěvností. Až na osmém místě skončila v roce 2012 zoologická zahrada Brno. Těsně za ní se umístila jihlavská ZOO, která dosahuje pouze 14% celkové rozlohy zoologické zahrady Brno. Další ZOO jsou v hodnotách návštěvnosti velmi podobné a to zoopark Chomutov a ZOO Ohrada. Pod hranicí 200 000 návštěvníků najdeme zoopark Vyškov, ZOO Ústí nad Labem a Hodonín. Poslední ze sledovaných zahrad skončila zahrada s největší rozlohou tedy Děčín.

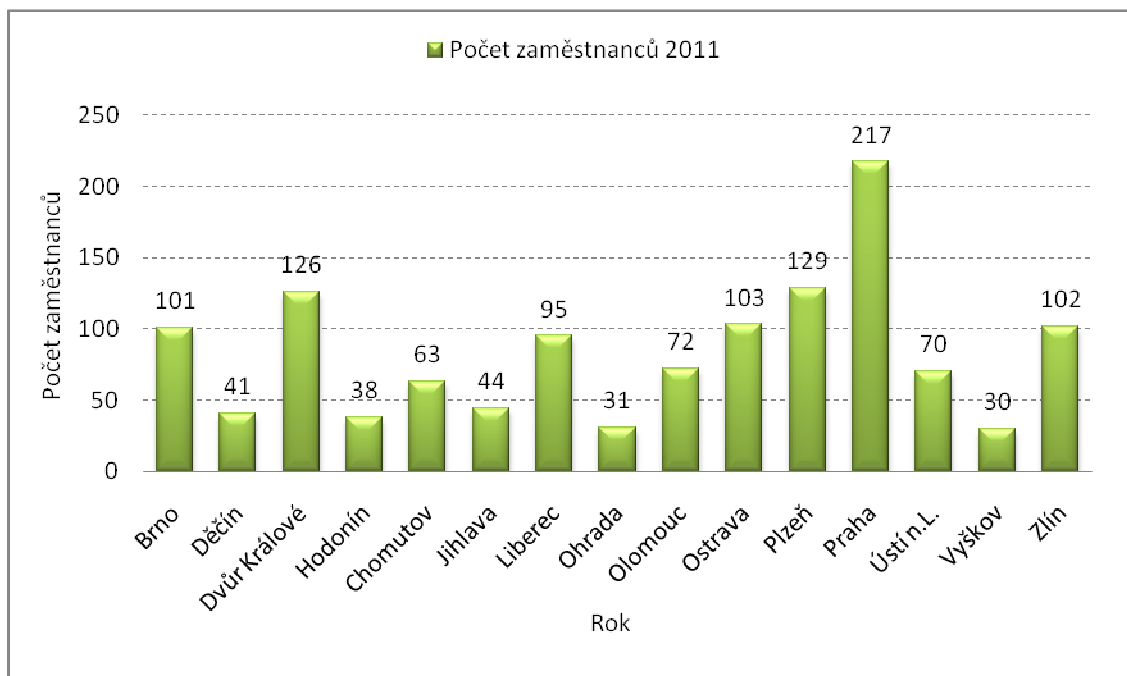
Tab. 17. Návštěvnost jednotlivých ZOO v letech 2003-2012

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Celkem
Brno	216332	249598	242859	229902	252387	326930	250184	238036	245702	247513	2499443
Děčín	64092	71578	70457	64811	90981	80651	82137	73117	93080	90700	781604
Dvůr Králové	523802	511569	501085	475495	542011	539447	552167	454476	411382	370265	4881699
Hodonín	136000	99800	111223	106302	134695	146281	151112	136113	147196	143282	1312004
Chomutov	210020	206268	214028	224161	251427	223792	239483	216396	242171	220841	2248587
Jihlava	230258	226019	241132	229353	265063	244354	267283	226809	265953	243964	2440188
Liberec	349351	318817	339435	341161	384851	374423	377162	309824	379994	362485	3537503
Ohrada	222151	215800	217800	196797	272827	230331	221591	198897	256075	213739	2246008
Olomouc	407901	374508	397052	360333	390054	356311	376005	368543	373199	365897	3769803
Ostrava	277616	299499	337254	309049	329702	363944	358892	328621	499383	435000	3538960
Plzeň	300835	300391	321389	335303	402039	405328	457879	460841	460969	422939	3867913
Praha	614000	972000	1200000	1112830	1266944	1196954	1296578	1185320	1371797	1285000	11501423
Ústí nad Labem	126209	124286	134428	139356	165235	164497	167864	135064	151180	144430	1452549
Vyškov	31919	33508	36476	179233	241376	220451	199470	160244	189405	176114	1468196
Zlín	401329	375900	378485	386127	503450	490010	507330	442549	503332	487946	4476458

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv vybraných ZOO

7.2 Počet zaměstnanců

To, kolik má zoologická zahrada zaměstnanců může také aspoň v obrysech naznačovat, jak velká ZOO je. Je zde samozřejmě nutná určitá úměra mezi počtem ošetřovatelů a zvířat. Nejen ošetřovatelé jsou však zaměstnanci zoologické zahrady, jsou jimi také servisní pracovníci, zaměstnanci v oblasti ekonomie, veterináři, zahradní architekti, pracovníci pro vzdělávání a marketing, lidé, kteří se starají o návštěvníky a v neposlední řadě vedení ZOO a její ředitel/ka. Mzdy, zdravotní a sociální pojištění nebo cestovné, náklady týkající se zaměstnanců patří k nejvyšším položkám nákladů zoologických zahrad. Pro zajímavost u brněnské ZOO tyto režijní náklady na zaměstnance zaberou polovinu celkových nákladů.

Obrázek 39. Počet zaměstnanců v jednotlivých ZOO za rok 2011

Nejvíce zaměstnanců měla v roce 2011 zoologická zahrada měst Prahy, což je vzhledem k velikosti ZOO, počtu zvířat a pořádaným akcím a aktivitám úměrné. Na druhém místě je v počtu zaměstnanců ZOO Plzeň, kde je zajisté velký počet ošetřovatelů zvířat. Zoologická zahrada se totiž může chlubit chovem nejvíce jedinců i druhů zvířat v České republice. V těsném závěsu s počtem 126 zaměstnanců je královéhradecká ZOO. Následují ji další větší ZOO s počtem zaměstnanců okolo stovky a to: Ostrava, Zlín-Lešná, Brno a Liberec.

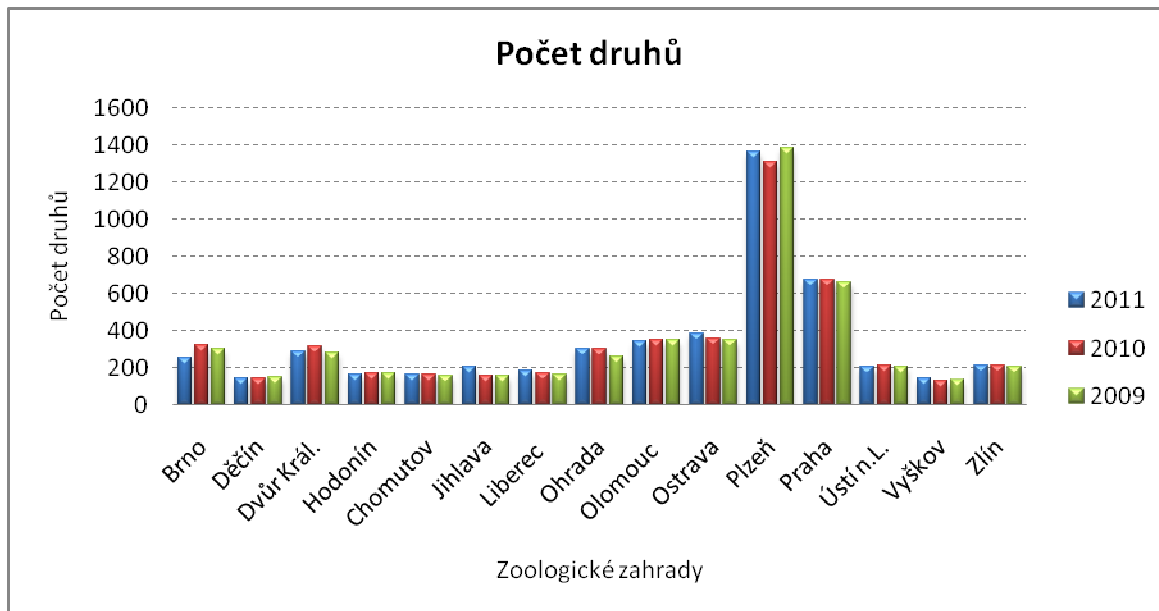
7.3 Počet druhů a jedinců chovaných v zoologických zahradách

Počty druhů zvířat jsou velmi směřodatným ukazatelem, spíše i jedním ze základních kamenů pro navštěvovanou a úspěšnou zoologickou zahradu. Čím více má zoologická zahrada druhů, tím zajímavější se stává a dostává vyšší potenciál k rozvoji. V ZOO se rozvíjí koncepce chovatelských a expozičních projektů právě dle rozdělení jednotlivých druhů zvířat. Snaží se pak vytvořit celkové životní prostředí, které odpovídá realitě volného života v divoké přírodě daného druhu. Vznikají pak velké pavilony ptactva, velkých šelem nebo opic apod.

Tab. 18. Vývoj počtu druhů zvířat v jednotlivých ZOO v letech 2009-2011

	Brno	Děčín	Dvůr Král.	Hodonín	Chomu-	Jihlava	Liberec	Ohrada	Olomouc	Ostrava	Plzeň	Praha	Ústí n.L.	Vyškov	Zlín
2011	254	143	292	167	163	205	183	302	344	385	1363	671	207	142	215
2010	322	141	315	174	162	159	174	299	349	360	1308	672	213	133	216
2009	301	151	280	171	161	159	164	259	354	354	1381	661	207	134	209

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv vybraných ZOO + konzultace

Obrázek 40. počtu druhů zvířat v jednotlivých ZOO v letech 2009-2011

Jak se patrně z grafu jednoznačně nejvyšší počet druhů zvířat žije v zoologické zahradě Plzeň. ZOO Plzeň dosahuje jako jediná zahrada České republiky tisícových hodnot v počtu chovaných druhů zvířat. Zhruba s poloviční hodnotou tohoto ukazatele disponuje zoologická zahrada Praha, která je nejnavštěvovanější českou ZOO. Třetí místo v počtu druhů

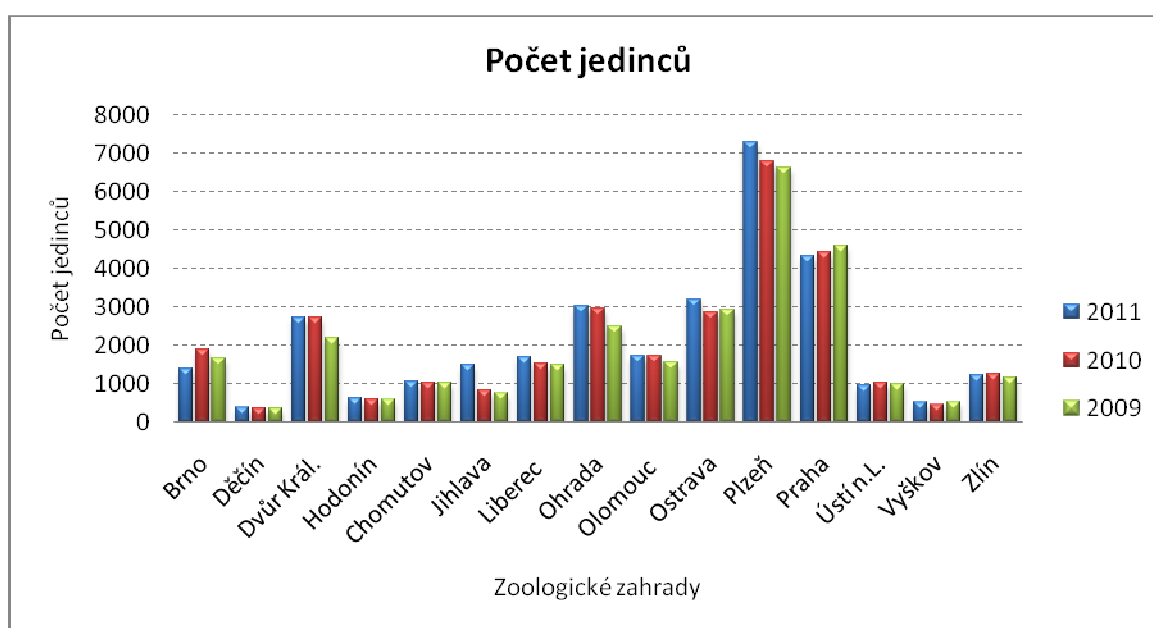
obsadila zoologická zahrada Ostrava a v jejím těsném závěsu se drží olomoucká zahrada. Okolo hranice 300 druhů zvířat se pohybují zoologická zahrada Ohrada a ZOO Dvůr Králové. Až na sedmé příčce skončila zoologická zahrada Brno s asi pětkrát menším počtem zvířecích druhů. Na hranici 200 druhů zvířat se pohybují ZOO Ústí nad Labem, Zlín-Lešná a jihlavská zahrada. Zoologické zahrady Děčín, Liberec, Vyškov, Chomutov a Hodonín jsou na konci pomyslného žebříčku.

Počet jedinců chovaných v jednotlivých zoologických zahradách České republiky se svými počty propastně liší stejně jako počty chovaných druhů. Zoologická zahrada s nejvyšším počtem chovaných jedinců je stejně jako u taxonů ZOO Plzeň. Následuje ji zoologická zahrada Praha asi s 2/3 počtem jedinců, přitom rozloha ZOO Plzeň je třetinová oproti pražské zahradě. Zahradami na třetím a čtvrtém místě jsou Ostrava a Ohrada. ZOO následující za nimi se pohybují pod hranicí 3 000 chovaných jedinců.

Tab. 19. Vývoj počtu jedinců chovaných v jednotlivých ZOO v letech 2009-2011

	Brno	Děčín	Dvůr Král.	Hodonín	Chomutov	Jihlava	Liberec	Ohrada	Olomouc	Ostrava	Plzeň	Praha	Ústí n.L.	Vyškov	Zlín
2011	1401	377	2717	628	1060	1495	1704	3011	1726	3200	7286	4334	952	520	1233
2010	1888	370	2737	591	1032	820	1517	2964	1725	2864	6797	4422	1040	456	1242
2009	1669	372	2194	584	1011	742	1483	2489	1567	2919	6607	4579	997	520	1162

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv vybraných ZOO + konzultace

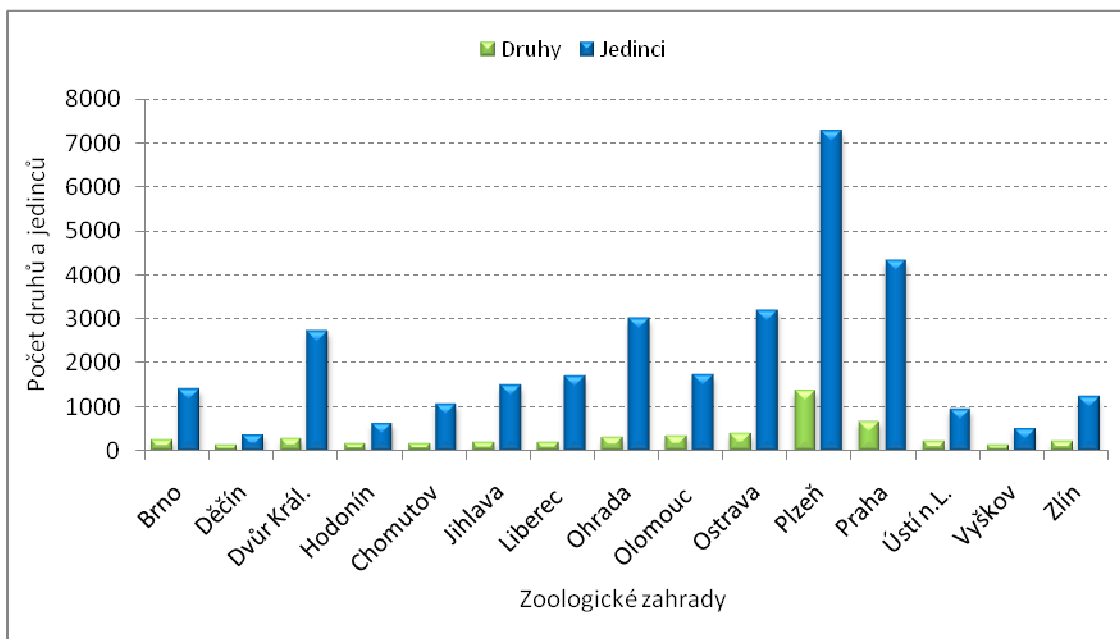

Obrázek 41. Vývoj počtu jedinců v jednotlivých ZOO v letech 2009-2011

Tab. 20. Počet chovaných druhů a jedinců zvířat za rok 2011 v jednotlivých ZOO

	Brno	Děčín	Dvůr Král.	Hodonín	Chomutov	Jihlava	Liberec	Ohrada	Olomouc	Ostrava	Plzeň	Praha	Ústí n.L.	Vyškov	Zlín
Druhy	254	143	292	167	163	205	183	302	344	385	1363	671	207	142	215
Jedinci	1401	377	2717	628	1060	1495	1704	3011	1726	3200	7286	4334	952	520	1233

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv vybraných ZOO + konzultace

Obrázek 42. Srovnání počtu jedinců a druhů chovaných v jednotlivých ZOO za rok 2011

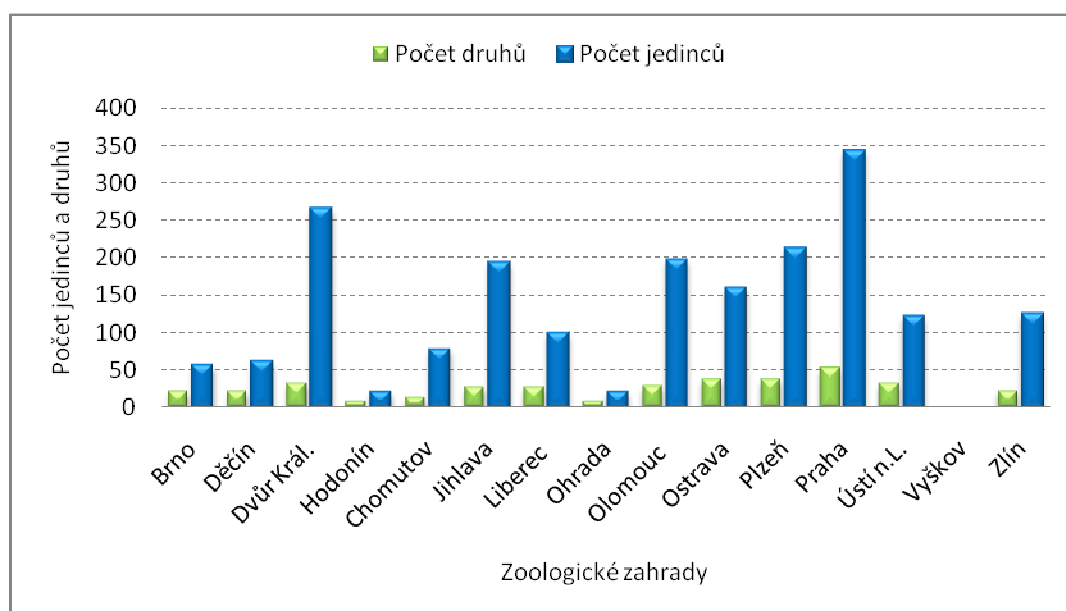
Z grafu je zřejmé, že vývoj počtu jedinců a druhů chovaných ve vybraných zoologických zahradách vzájemně koresponduje. Kdy každá ZOO disponuje úměrným vztahem mezi druhy zvířat a samotnými jedinci. V tomto komplexním pohledu má největší potenciál zoologická zahrada Plzeň, přesto však ji nepatří prvenství v návštěvnosti. Na tomto případu se ukazuje, že počet chovaných druhů a jedinců stoprocentně neovlivňuje úspěšnost dané zoologické zahrady. Zapotřebí jsou i jiné faktory pro přilákání návštěvníků, také spádovost dané zahrady a otázka případně existující konkurence v okolí. Druhé místo v počtu jedinců a druhů obsadila zoologická zahrada Praha. Na třetím místě se jak v počtu chovaných druhů zvířat a jedinců, tak i návštěvnosti se umístila zoologická zahrada Ostrava.

7.4 Chov ohrožených druhů (EEP)

Tab. 21. Počet ohrožených druhů/ jedinců chovaných v jednotlivých ZOO za rok 2011

	Brno	Děčín	Dvůr Král.	Hodonín	Chomutov	Jihlava	Liberec	Ohrada	Olomouc	Ostrava	Plzeň	Praha	Ústí n.L.	Vyškov	Zlín
Počet druhů	21	21	32	8	13	27	27	7	28	37	37	52	32	0	22
Počet jedinců	55	60	265	20	77	193	98	20	197	159	211	342	121	0	124

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv vybraných ZOO + konzultace

Obrázek 43. Počet ohrožených druhů jedinců chovaných v jednotlivých ZOO za rok 2011

Zkratka EEP se překládá jako Evropské záchovné programy, v celosvětovém jazyce jde o European Endangered Species Programmes. Jedná se o projekt evropských zoologických zahrad na záchranu ohrožených druhů zvířat celosvětové fauny. V posledních letech se však k záchovnému programu přidávají zoologické zahrady z celého světa, to svědčí o jeho významu. (Zoo Praha, 2009) Záchovné programy mají v databázi asi 340 ohrožených druhů zvířat, o jejichž záchranu se starají. (ZSL- living conservation, 2011)

Nejvíce druhů záchovného programu žije v zoologické zahradě Praha. Předběhla tak plzeňskou ZOO, která má nejvíce druhů zvířat celkově. O pomyslné druhé místo se zoologická

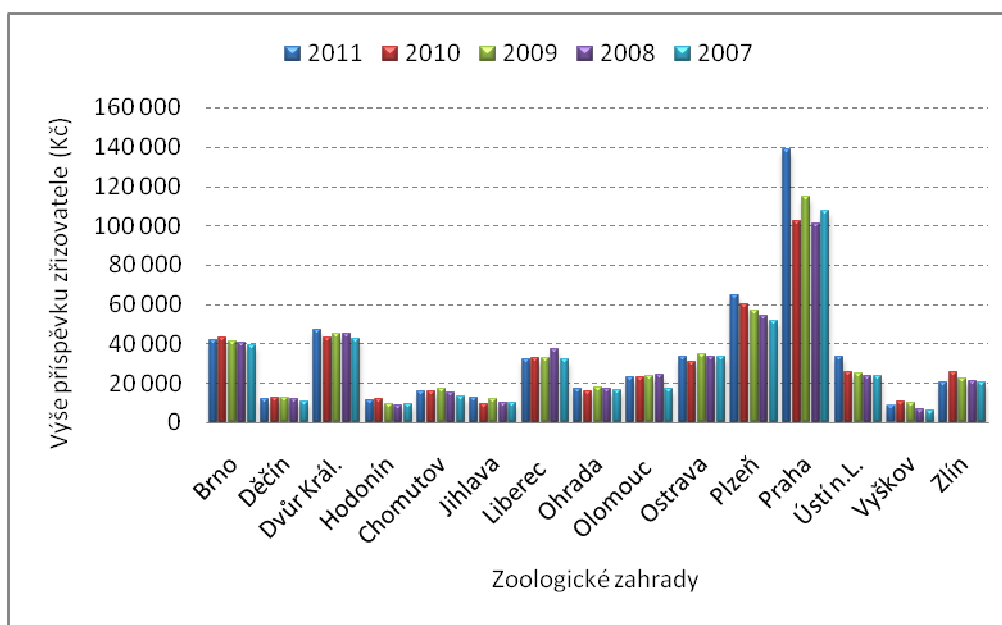
zahrada Plzeň dělí s ostravskou zahradou, která má stejný počet druhů, ovšem v počtu jedinců vede Plzeň o 52 jedinců.

7.5 Příspěvek zřizovatele

Tab. 22. Příspěvky od zřizovatelů jednotlivých ZOO v letech 2007-2011 (v tis.kč)

	2007	2008	2009	2010	2011
Brno	39 495	40 702	41 324	43 346	41 906
Děčín	10 800	12 000	12 300	12 600	12 035
Dvůr Král.	42 220	45 049	45 000	43 213	47 152
Hodonín	9 377	8 713	9 503	12 153	11 169
Chomutov	13 500	15 430	17 250	16 087	15 742
Jihlava	10 000	10 160	11 885	9 455	12 780
Liberec	31 853	37 378	32 975	32 896	32 343
Ohrada	16 400	17 020	17 480	15 980	16.880
Olomouc	16 869	24 372	23 320	23 165	23 165
Ostrava	33 361	33 307	34 416	30 946	33 125
Plzeň	51 734	53 858	56 600	59 931	64 676
Praha	107 544	101 000	114 747	102 540	138 594
Ústí nad L.	23 563	23 705	25 105	25 676	33 445
Vyškov	6 074	6 600	9 852	10 693	8 341
Zlín	20 600	21 308	22 052	25 352	20 360

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv vybraných ZOO + konzultace

Obrázek 44. Příspěvky od zřizovatelů jednotlivých ZOO v letech 2007-2011

Příspěvek od zřizovatele na provoz můžeme brát jako nárokovou dotaci, jelikož zřizovatel založil PO k tomu, aby vykonávala veřejnou službu ve všeobecný prospěch. Zřizovatel poskytuje organizaci finance na základě předběžného finančního plánu vypracovaného příspěvkovou organizací. Samozřejmostí je fundraising, který zajišťuje příjem organizace z více zdrojů a odráží i vlastní snahu PO.

Z grafu je patrné, že nejvyšší finanční podporu od svého zřizovatele v roce 2011 získala zoologická zahrada Praha. Je však nutné si uvědomit, že výše příspěvku zřizovatele koreluje s vlastními výnosy dané zahrady, jak bylo uvedeno výše. U pražské zoologické zahrady je zřizovatelem město Praha, jeho příspěvek z celkových výnosů činil za rok 2011 31,1%, což značí velkou samostatnost zoologické zahrady po finanční stránce. Zřizovatel Město Brno přispělo do kasy své zoologické zahrady 54,5% celkových výnosů ZOO. Podobnou výnosovou část získala plzeňská zoologická zahrada od svého zřizovatele a to přesných 54%. Shodně byl podpořen od zřizovatele i Zoopark Vyškov a ZOO Ohrada s přínosem 52% celkové výnosové stránky. Prakticky poloviční příspěvek celkových výnosů, poskytl své zahradě zřizovatel město Hodonín. Dvě pětiny výnosů pokryly příspěvky zřizovatelů zahrad Liberec a Chomutov. Pod 40% celkových výnosů se pohybovaly příspěvky od zřizovatelů zoologických zahrad Olomouc (39,7%), Jihlava (38%) a Ostrava (33,4%). Nejméně závislé na zřizovateli jsou ZOO Dvůr Králové s 31,3% příspěvkem k celkovým výnosům, zmiňovaná ZOO Praha a zahrada Zlín-Lešná, které zřizovatel přispívá rovných 25% celkových výnosů. Na opačné straně měřítko se nachází ZOO Děčín, u které tvoří příspěvek zřizovatele 65,9% celkových výnosů a zoologická zahrada Ústí nad Labem, kde zřizovatel přispívá 66,7% celkových výnosů.

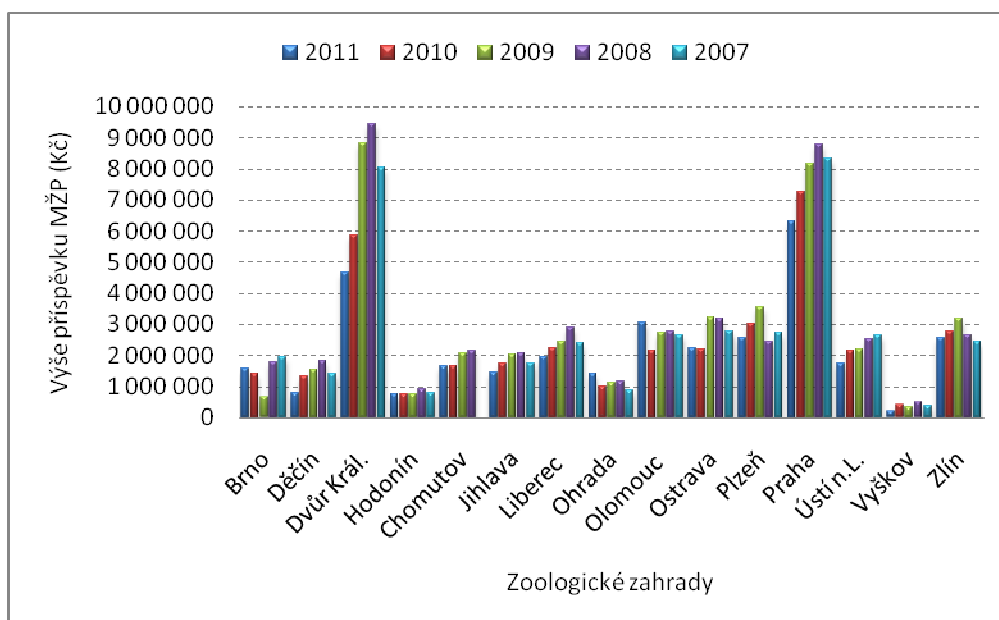
Příspěvek zřizovatele slouží především k provozním účelům. Jako jsou mzdy zaměstnanců, sociální a zdravotní pojištění, daně, odměny pracovníkům, náklady na spotřebu všech druhů energií, na opravy a udržování, příspěvky pracovníkům na stravování, spotřeba materiálu (krmiva apod.), závodní preventivní péče, cestovné, ochranné pomůcky pro zaměstnance a mnoho dalších. Příspěvky od zřizovatele mohou být také účelové. Jsou určovány na konané akce v zoologických zahradách, převozy zvířat nebo jiné služby. Příspěvky od zřizovatele mohou být určeny i na odpisy

7.6 Příspěvek Ministerstva životního prostředí

Tab. 23. Příspěvek od MŽP jednotlivým zoologickým zahradám v letech 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Brno	1 937 700	1 774 414	648 068	1 394 371	1 572 442
Děčín	1 404 300	1 800 880	1 527 000	1 332 221	777 945
Dvůr Král.	8 035 000	9 444 000	8 800 000	5 850 000	4 654 000
Hodonín	780 000	920 000	749 000	756 000	739 000
Chomutov	2 414 380	2 146 240	2 053 696	1 660 536	1 641 646
Jihlava	1 745 790	2 073 013	2 030 794	1 725 000	1 433 313
Liberec	2 411 000	2 885 000	2 448 000	2 229 000	1 961 000
Ohrada	877 000	1 143 000	1 120 000	982 000	1 398 780
Olomouc	2 626 736	2 755 101	2 731 355	2 155 074	3 066 285
Ostrava	2 782 000	3 198 000	3 216 000	2 210 000	2 211 000
Plzeň	2 742 000	2 439 000	3 535 000	3 004 000	2 555 092
Praha	8 344 135	8 788 000	8 139 689	7 274 000	6 288 500
Ústí nad L.	2 644 270	2 537 950	2 186 180	2 136 000	1 732 010
Vyškov	384 000	484 000	350 043	415 467	217 044
Zlín	2 446 000	2 663 000	3 198 000	2 750 000	2 552 000

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv vybraných ZOO + konzultace

Obrázek 45. Příspěvek od MŽP jednotlivým zoologickým zahradám v roce 2011

Ministerstvo životního prostředí jakožto orgán udělující licence zoologickým zahradám v České republice, jim poskytuje dotace tzv. „Příspěvek zoologickým zahradám“. Jedná se o účelové a nenárokové dotace. Příspěvky jsou poskytovány především na posílení aktivní úlohy zoologických zahrad při zachování biologické rozmanitosti [ČESKO, 2004] Dotace jsou poskytovány na základě zpracované žádosti, kterou mohou podat pouze zoologické zahrady vlastníci licenci. Žádosti jsou posuzovány Komisí pro zoologické zahrady a na základě stanoviska Komise, rozhoduje o finanční dotaci samotné Ministerstvo životního prostředí.

Dle výše uvedené tabulky nemůžeme říct, že příspěvky od MŽP mají určitou tendenci ve svém vývoji, ať už klesající nebo naopak. Převážně se číselné hodnoty pohybují okolo určité hranice. Velmi rozporuplný je ale vývoj příspěvku v Královéhradecké ZOO, zde se meziročně snížil příspěvek až o 5 milionů. Ještě v letech 2008 a 2009 byly financovány z MŽP velmi rozsáhlé vzdělávací aktivity, vydavatelské a překladatelské činnosti. V roce 2011 byly napsány čtyři podklady k žádostem týkající se environmentálního vzdělávání, podpořena nebyla ani jedna z tohoto okruhu. I pražská zahrada se stala výjimkou a její příspěvek z MŽP klesá. Důvodem může být dostatek financí z jiných zdrojů, které zastávají část příspěvku. Snad i dostatečně vysoká návštěvnost v posledních letech, takže jak příjmy ze vstupného tak i z vedlejších činností.

Až o polovinu nižší příspěvek čerpá zoologická zahrada Děčín v roce 2011. Nebyly jí totiž přiznány podané žádosti na podporu chovu ohrožených druhů zvířat, na členství v mezinárodních organizacích, ani účast na konferencích EAZA a WAZA, taktéž nebylo vyhověno žádosti o příspěvek na plemennou knihu koček rybářských. Podpořeny byly pouze náklady na krmení, i když byl objem prostředků stejný jako loni. Vlivem těchto okolností na tomto děčínská ZOO trápila ze všech zahrad nejvíce, jelikož nechová ekonomicky náročné druhy zvířat.

Příspěvek Ministerstva životního prostředí lze čerpat ve třech oblastech práce zoologických zahrad. První oblast je zaměřena na Chov druhů světové fauny v českých zoologických zahradách, která se dále rozčleňuje dle jednotlivých záchovných programů a zahrnuje i výstavbu a rekonstrukci objektů, kde jsou chovány zmíněné druhy. Další oblastí podpory je zapojení českých zoologických zahrad do systému ochrany přírody České republiky. Obsahuje péči a chov zvláště chráněných živočichů, chov zvláště chráněných domácích živočichů, výstavba a renovace objektů chráněných živočichů a výzkum a vzdělávací programy.

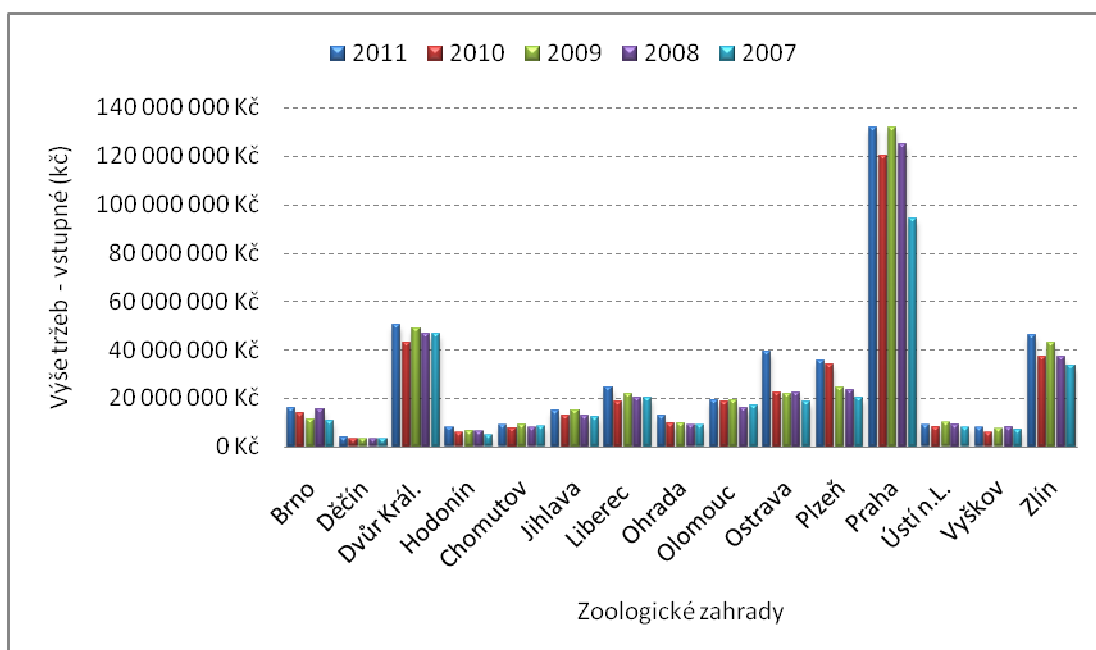
Poslední podporovanou oblastí je spolupráce s mezinárodními organizacemi a zoologickými zahradami v cizině.

7.7 Vstupné výnosy

Tab. 24. Výnosy ze vstupného jednotlivých ZOO v letech 2007-2011 (v Kč)

	2007	2008	2009	2010	2011
Brno	10 534 344	15 35 1271	11 329 963	13 526 688	15 801 195
Děčín	3 235 120	3 090 000	3 141 170	3 104 715	3 908 788
Dvůr Král.	46 619 000	46 656 000	48 742 000	42 855 000	50 417 000
Hodonín	4 525 000	6 140 000	6 357 000	5 775 000	7 797 000
Chomutov	8 274 316	7 741 918	8 949 650	7 458 923	8 809 954
Jihlava	12 145 700	12 646 800	15 089 032	12 717 000	14 656 098
Liberec	19 885 000	20 122 000	21 641 000	18 316 000	24 450 000
Ohrada	8 826 000	8 815 000	9 724 090	9 549 300	12 558 240
Olomouc	16 869 520	16 154 913	19 240 731	18 348 957	19 090 440
Ostrava	18 318 000	22 400 000	21 827 000	22 398 000	39 220 000
Plzeň	19 959 000	23 458 000	24 244 000	33 861 000	35 569 000
Praha	94 000 000	124 625 000	131 738 437	120 259 000	131 781 000
Ústí nad L.	7 762 740	8 928 270	9 814 260	8 122 000	8 812 240
Vyškov	6 930 000	8 053 000	7 168 930	5 832 000	7 795 000
Zlín	33 510 000	37 154 000	43 038 000	37 262 000	46 058 000

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv vybraných ZOO + konzultace

Obrázek 46. Výnosy ze vstupného jednotlivých ZOO v letech 2007-2011

Výše ročních výnosů ze vstupného zoologických zahrad, je finančním odrazem návštěvnosti. Vstupné je velmi významnou částí výnosů zoologických zahrad a řadí se mezi výnosy z hlavní činnosti. Vstupné bývá rozděleno podle určitých skupin věkových skupin. Převážně to bývají skupiny jako děti do tří let, důchodci, studenti do 26 let, dospělí, ZTP a průvodce ZTP, dále pak zvýhodněné skupiny nad určitý počet členů, nebo vstupné škol a školek nebo rodinné vstupné. Dále pak zoologické zahrady nabízejí permanentky, díky kterým mohou návštěvníci chodit do ZOO celoročně za jednorázový poplatek. Do vstupného lze zahrnout poplatek za psa, fotoaparát nebo kameru. Vstupné se rozděluje dle letní a zimní sezóny, kdy v meteorologicky nevlídnějších měsících je vstupné sníženo.

Tab. 25. aktuální výše vstupného jednotlivých ZOO pro vybrané skupiny

	Dospělí	Děti	Student	Důchodce
Brno	100	70	70	70
Děčín	90	50	50	50
Dvůr Král.	115	80	80	80
Hodonín	90	60	60	60
Chomutov	75	45	X	45
Jihlava	90	50	50	X
Liberec	120	70	70	70
Ohrada	80	50	50	50
Olomouc	110	70	70	70
Ostrava	110	70	70	70
Plzeň	120	90	90	90
Praha	200	150	150	150
Ústí nad L.	120	60	60	60
Vyškov	80	50	50	50
Zlín	130	80	110	110

Vlastní zpracování na základě informací jednotlivých ZOO

Do tabulky jsem vybrala takové druhy vstupného, které se opakují u všech zoologických zahrad. Některé ZOO se rozcházejí ve věku dětí a také věku seniorů, dle kterého se výše vstupného určuje. Také jednotlivé rodinné vstupy, jsou již rozdílně klasifikovány. Tabulka obsahuje vstupné určené na letní sezónu.

Nejvyšší vstupné má zavedeno zoologická zahrada Praha. Výše vstupného jistě koreluje s kvalitou celkových služeb pražské zahrady. Slevové vstupné je sníženo přesně o 25%. Druhé největší vstupné si určila ZOO Zlín-Lešná a následně ústecká zahrada, zoologická zahrada Plzeň a Liberec. Rozdíl mezi nimi je v tom, že ZOO Ústí n.L. a ZOO Liberec zkrá-

tily snížené vstupné až o 50% a 40%. Zatímco plzeňská ZOO a zahrada Zlín snížily zvýhodněné vstupné jen okolo 15% a 25%. Základní vstupné jako šesté nejvyšší má zoologická zahrada Dvůr Králové, následuje Olomouc, Ostrava a přesnou hranici 100kč nastavila brněnská zahrada. Tyto zahrady snižují zvýhodněné vstupné od 30kč do 40kč. Zoologické zahrady Děčín, Hodonín a Jihlava stanovily hlavní vstupné shodně. Tyto zahrady poskytují snížení na zvýhodněné vstupné od 33% do 37%. Nejnižší základní vstupné má Zoopark Chomutov, ZOO Ohrada a Zoopark Vyškov, snížené vstupné krátí o 37%.

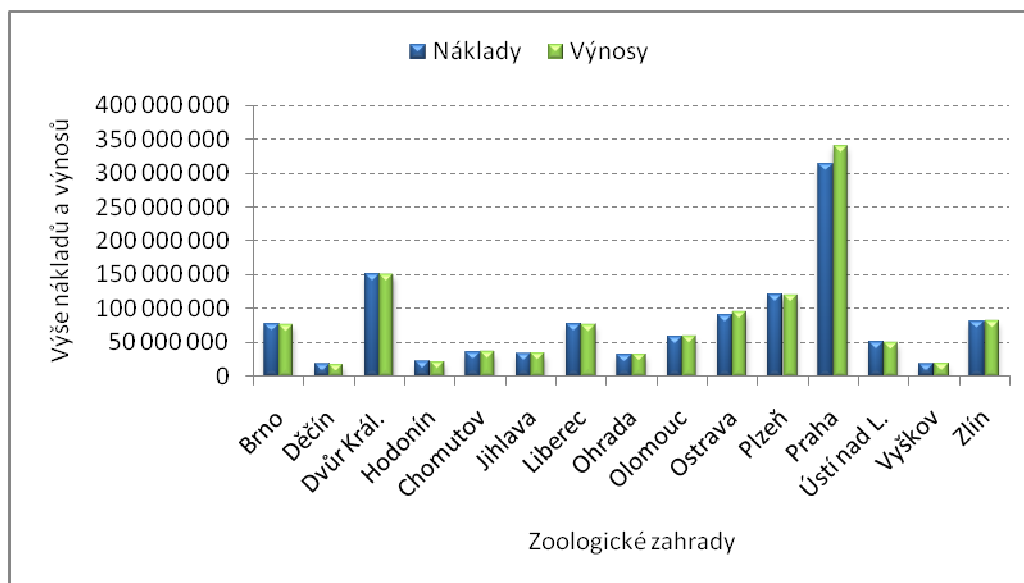
7.8 Náklady a výnosy

Náklady a výnosy zoologických zahrad bývají ukazatelem schopnosti hospodaření vedení ZOO a svolností oslovených organizací přispívat hlavně finančními prostředky. Náklady se skládají z položek, jako jsou spotřeba materiálu do čehož, se započítává i krmivo či léky pro zvířata. Náklady také tvoří spotřeby všech energií, nákupní ceny prodaného zboží, opravy a údržby, cestovné, náklady na reprezentaci, mzdové náklady, zákonné sociální pojistění, daně a poplatky nebo odpisy DHM a DNM.

Tab. 26. Náklady a výnosy jednotlivých ZOO v letech 2009-2011(v Kč)

ROK	2009			2010			2011		
	Náklady	Výnosy	HV	Náklady	Výnosy	HV	Náklady	Výnosy	HV
Brno	72706970	72774171	67 201	77828773	77877594	48821	76395489	76869859	-474370
Děčín	18 741 535	18258758	-482 777	18841998	19005303	163305	17484446	17312340	-172106
Dvůr Král.	156881000	157367000	486 000	148525000	154337000	5512000	150550000	150591000	-41000
Hodonín	19057000	19057000	75 710	21092000	21125000	33 462	21935000	21941000	-6000
Chomutov	36995340	37012027	16 687	35131028	35105102	-25 925	35 812 694	35841810	-29116
Jihlava	30106730	32872800	2 766 070	32366717	32539846	173 129	32729022	33669534	-940512
Liberec	75026000	75197000	171 000	70781000	70781000	0	76717000	76717000	0
Ohrada	3121707	3134848	131 410	28 109 000	28 124 000	15 000	32151000	32467000	-316000
Olomouc	52565167	52565167	0	51777437	51369662	-407 775	57858513	58286535	-428022
Ostrava	72.853000	73620000	767000	71023000	71441000	418 000	90563000	95013000	4450000
Plzeň	106331000	107342000	1011000	114256000	115051000	795 000	119652000	120098000	446000
Praha	301490000	328842000	27351000	301138000	323855000	22717700	313413000	340252000	26839000
Ústí nad L.	42463680	42500060	36380	46868000	46873000	5 000	50018200	50175600	157400
Vyškov	18042880	18150950	108070	16334000	16737000	403 000	17522000	18731000	1209000
Zlín	74543000	76613000	2070000	74020000	75407000	1 387 000	81366000	81402000	36000

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv vybraných ZOO + konzultace

Obrázek 47. Náklady a výnosy jednotlivých ZOO v roce 2011

Výnosy zoologických zahrad jsou tvořeny příspěvkem zřizovatele, účelovou dotací z MŽP, některé dotacemi ÚP, některé dotace EU, tržby ze vstupného, různé atrakce, prodej zboží, tržby restaurace, nájmy, prodej zvířat, reklama, dary.

Graf jsem uvedla k roku 2011, jelikož rozdíly v jednotlivých letech nejsou tak závratné. Náklady a výnosy zoologické zahrady Praha se pohybují ve stomilionových částkách, kdy tvoří velmi výrazné zisky např. za rok 2011 je to kolem 26 milionů. ZOO Brno po dvou letech v plusu hospodařilo v roce 2011 se ztrátou skoro půl milionu. Děčínská ZOO střídá zisková a ztrátová léta. Zahrada Dvůr Králové po letech významných zisků v roce 2011 okusila záporný hospodářský výsledek, díky jejím problémům s nevyrovnaností a rozporuplným vedením. Rozporný výsledek jihlavské ZOO se během let z 2,5 milionového zisku propadl až do stotisícové ztráty. ZOO Liberec v letech 2010 a 2011 držela vyrovnaný rozpočet. Zoologická zahrada Olomouc i Ohrada se v roce 2011 držely v záporných výsledných cifrách. Zoologické zahrady Ostrava, Plzeň, Ústí nad Labem, zoopark Vyškov i ZOO Zlín – Lešná v daných letech hospodařily v kladných výsledných číslech.

7.9 Čerpání z EU

Klasické příspěvky zoologickým zahradám, ať už od zřizovatele, Ministerstva životního prostředí nebo dárců, doplňují finance z Evropské Unie. Ty převážně financují velké investiční projekty za mnoho milionů, které by zoologická zahrada bez této pomoci nemohla

zrealizovat. V následující tabulce jsou popsány poslední větší počiny zoologických zahrad, které byly spolufinancovány z prostředků Evropské Unie. Snažila jsem se o ukázkou rozmanitosti operačních programů.

Tab. 27. Přehled projektů zoologických zahrad financovaných z EU

	Operační program	Název projektu	Rok	Výše Dotace z EU
Brno	ROP Jihovýchod	"Beringie",	2010	45 000 000
Děčín				
Dvůr Král.	ROP Severozápad	Pavilón goril	2012	26 439 483
Hodonín	Příhraniční spolupráce ČR-SR	Inf. systém ZOO Hodonín - ZOO Bojnice	2010	6 333 833
Chomutov	Přeshraniční spolupráce ČR-Sasko	Centrum krušnohorského lidového umění	2011	65 398 760
Liberec	Lidské zdroje a zaměstnanost	Zavádění procesního a projektového řízení na Statutárním městě Liberec a jím zřízených či založených organizacích	2011	8 464 850
Ohrada	ROP Jihozápad	Nová setkání 3.etapa	2011	26 742 481
Olomouc	Přeshraniční spolupráce ČR-PL	Spolupráce Zoo Olomouc a Zoo Opole v oblasti cestovního ruchu	2011	13 000 000
Ostrava	Přeshraniční spolupráce SR-ČR	Návrat orla skalního do České republiky	2011	1 312 766
Praha	Praha Konkurenceschopnost	Revitalizace Gočárových domů	2011	1 901 300
Vyškov	Operační program Životní prostředí	Centrum environmentální výchovy – Hanácký statek	2011	39 160 014
Plzeň	ROP Jihozápad	Africké a asijské expozice Zoologické a botanické zahrady města Plzně	2010	124 688 884
Ústí n. L.				
Zlín	ROP Střední Morava	Dobudování africké oblasti ZOO I - Etiopie	2010	20 467 000

Vlastní zpracování na základě informací ZOO

V tabulce jsou uvedeny kvůli přehlednosti základní údaje o projektech, proto informace o nich rozvedu. Projekt brněnské ZOO s názvem „ Beringie“ má dáno za cíl vybudovat výchovně- naučné stezky s výběhy pro medvědy, lišky, rosomáky, bahňáky a sovice. Jedná se o komplexní expozici, která evokuje přirozené biotop pro daná zvířata. Expozice má i další cíl a to dostat do povědomí návštěvníka filozofii o zachování biologické rozmanitosti. (Beringie-ZOO Brno, 2012) ZOO Děčín nevypracovala v posledních pěti letech žádný projekt, to ovšem neplatí pro ZOO Dvůr Králové. Ta vybuodovala nový pavilón pro gorily, vznikl na místě starého pavilonu lidoopů z roku 19848, jehož stav nebyl pro chov opic vyhovující. Areál byl rozšířen směrem k technickému zázemí ZOO, plocha celé expozice se zdvojnásobila. [Český rozhlas, 2012] Hodonínská ZOO čerpala dotací v rámci přeshraniční spolupráce se Slovenskem, díky ní vydala dvojjazyčný propagační materiál a jeden volný leták.

Tento počin má úspěch, jelikož čtvrtina návštěvníků, kteří projdou branami ZOO, přijíždí ze Slovenska. Peníze z evropské unie také ZOO zajistily ozvučení areálu, chovatelský kamerový systém, nové webové stránky či jednotný informační systém. [Výroční zpráva Hodonín, 2009]

V rámci projektu Centrum krušnohorského lidového umění se Zoopark Chomutov připojí ke kulturním zařízením a vytvoří tak dohromady zážitkový areál. Ten bude reálnou připomínkou zaniklých kulturních kořenů, kde ožijí ukázky starých řemesel. Oblastní muzeum Chomutov podpoří zoopark Chomutov ve zpracování marketingové studie a bude se starat o celkovou propagaci areálu a společných expozic. (Zoopark, 2009) Zoologická zahrada Liberec jakožto příspěvková organizace města Liberec, se zúčastní projektu na zavádění procesního řízení dle normy ISO 9001:2008. Procesní řízení bude mít za následek efektivnější řízení organizace, zvýšení kvality poskytovaných služeb a zajištění dostupnosti veřejné služby. (Databáze produktů Evropského sociálního fondu ČR, 2011)

Cílem projektu zoologické zahrady Ohrada je rozšířit stávající nabídku v oblasti cestovního ruchu díky realizaci výstavby výstavních expozic a dokončit návštěvnické trasy po zahradě. Díky tomuto projektu, může ZOO, nabídnou své služby více návštěvníkům. Projekt bude mít velmi pozitivní dopad na udržitelnost v mnoha směrech. ZOO Olomouc připravilo projekt, ke spolupráci s polskou ZOO Opole, ten má přispět k propagaci obou regionů, výměně zkušeností zaměstnanců ZOO a napomoci výstavbě nového pavilonu pro Lemury v Olomouci. (Statutární město Olomouc, 2010)

Ostravská ZOO čerpala dotaci na podporu projektu na Návrat orla skalního do České republiky. Projekt byl započat výstavbou dvou voliér pro orla mořského a orla skalního v areálu zahrady. V letech 2010 a 2011 projekt pokračoval ve formě osvěty, přednášek a výuky o těchto o těchto druzích.

Dvěma dřevostavbami chce v rámci projektu „Revitalizace Gočárových domů“ podpořit pražská ZOO méně navštěvovanou část zahrady. V domech by měla vzniknout restaurace a ve druhém z nich muzejní prostor pro stálé expozice. V rámci projektu Centrum environmentální výchovy – Hanácký statek vznikla ve vyškovském zooparku replika selského stavení. V prostorech také probíhá vzdělávání v oblasti vztahů člověka a životního prostředí. (Risy, 2010)

Plzeňská ZOO zrealizovala projekt „Africké a asijské expozice Zoologické a botanické zahrady města Plzně“. V rámci projektu budou vybudovány tři tematické okruhy a to Africká savana, Africký rovníkový prales a Asijská step. Okruhy jsou sestaveny tak, aby návštěvníkům představily podobu vystavených oblastí, včetně typických zvířat, fauny i klimatických podmínek. [Risy, 2008] Tato realizace zvedla atraktivitu ZOO nejen pro nové návštěvníky, ale i pro ty, kteří již ZOO navštívili. Zoologická zahrada Zlín-Lešná realizovala projekt „Dobudování africké části ZOO I - Etiopie I. Etapa“. V ZOO byla vystavěna nová tematická zaměřená část, kde dojde k vybudování dvou expozic pro primáty a voliéra pro africké ptactvo. Také dojde k vybudování bezbariérových toalet. [Risy, 2009] Na projekt Etiopie II. navazuje i jeho druhá část Etiopie II. Ta je ovšem hrazena z finančních prostředků zoologické zahrady Zlín-Lešná a to ve výši 12 miliónů korun.

7.10 Porovnání vybraných charakteristik

V předešlých bodech jsem ukazatele jednotlivých zoologických zahrad porovnávala mezi sebou v rámci několika let. V celkovém hodnocení vyberu pět ukazatelů, které mají velkou vypovídající hodnotu o úspěšnosti ZOO nebo k ní výrazně přispívají. Porovnávány budou ukazatele za jeden rok a to 2011, jelikož většina údajů ještě není k roku 2012 dostupná.

Pro celkovou komparaci jsem vybrala ukazatel návštěvnosti, počet druhů zvířat, poměr návštěvníků a zaměstnanců ZOO, výše příspěvku zřizovatele (ten je v první tabulce uveden v procentech, jedná se o počet procent, které tvoří příspěvek zřizovatele z celkových výnosů zoologických zahrad) a příspěvek Ministerstva životního prostředí. Jelikož nejsou dané charakteristiky ve shodných jednotkách a jejich číselné hodnoty se výrazně liší, rozhodla jsem se použít bodovou metodu. Díky ní bude možné daná čísla hodnotit na stejné úrovni.

Tab. 28. Vybrané ukazatele všech ZOO

	2011				
	Návštěvnost	Návštěvníci/ Zaměstnanci	Druhy	Příspěvek zřizovatele	Příspěvek MŽP
Brno	245702	2433	245	54,5	1 572 442
Děčín	93080	2270	143	65,9	777 945
Dvůr Král.	411382	3265	292	31,3	4 654 000
Hodonín	147196	3874	167	50,0	739 000
Chomutov	242171	3844	163	40,0	1 641 646
Jihlava	265953	6044	205	38,0	1 433 313
Liberec	379994	4000	183	40,0	1 961 000
Ohrada	256075	8260	302	52,0	1 398 780
Olomouc	373199	5183	344	39,7	3 066 285
Ostrava	499383	4848	385	33,4	2 211 000
Plzeň	460969	3573	1363	54,0	2 555 092
Praha	1371797	6322	671	31,1	6 288 500
Ústí nad L.	151180	2160	207	66,7	1 732 010
Vyškov	189405	6314	142	52,0	217 044
Zlín	503332	4953	215	25,0	2 552 000

Vlastní zpracování na základě výročních zpráv vybraných ZOO

Do tabulky uvedené výše jsem vypsala vybrané ukazatele zoologických zahrad pro rok 2011. Jelikož není možné dané údaje vzájemně porovnávat mezi sebou je nutná daná čísla přepočítat, aby se pohybovala ve stejných hodnotách. To umožňuje již zmiňovaná bodová metoda. Podle následujících vzorců:[Synek, Kopkáně a Kubálková, 2009]

$$\frac{X_i - X_{\min}}{X_{\max} - X_{\min}}, \quad \frac{X_{\max} - X_i}{X_{\max} - X_{\min}}$$

Kde:

X_i číslo se kterým počítáme

X_{\min} číslo s minimální hodnotou v daném sloupci

X_{\max} číslo s maximální hodnotou v daném sloupci

Tab. 29. Přepočítané hodnoty všech ukazatelů

	2011				
	Návštěvnost	Návštěvníci/ Zaměstnanci	Druhy	Příspěvek zřizovatele	Příspěvek MŽP
Brno	0,120	0,044	0,084	0,292	0,223
Děčín	0,000	0,018	0,011	0,019	0,128
Dvůr Král.	0,320	0,181	0,122	0,849	0,730
Hodonín	0,045	0,280	0,020	0,400	0,085
Chomutov	0,019	0,276	0,017	0,640	0,234
Jihlava	0,138	0,637	0,051	0,688	0,200
Liberec	0,227	0,302	0,033	0,640	0,287
Ohrada	0,129	1,000	0,131	0,352	0,194
Olomouc	0,221	0,495	0,165	0,647	0,469
Ostrava	0,320	0,441	0,199	0,798	0,328
Plzeň	0,290	0,232	1,000	0,304	0,385
Praha	1,000	0,682	0,433	0,853	1,000
Ústí nad L.	0,047	0,000	0,053	0,000	0,249
Vyškov	0,077	0,681	0,000	0,352	0,000
Zlín	0,323	0,458	0,059	1,000	0,384

Pokud se podíváme na tabulku, jde z ní jasně vyčíst pořadí jednotlivých zoologických zahrad v daných ukazatelích. Nulových hodnot v ukazatelích počet druhů a příspěvek Ministerstva životního prostředí dosáhl Zoopark Vyškov. Vysvětlení k nejnižšímu počtu druhů je logické, jelikož se Zoopark zaměřuje především na domácí zvířata. Nerozvíjí tedy řady svých svěřenců směrem k exotickým zvířatům, tudíž se počet druhů nemá ani kam posunovat. Nízký příspěvek MŽP lze také lehce objasnit, jelikož Zoopark Vyškov jako jediný mezi vybranými ZOO nechová žádná zvířata z fondu ohrožených druhů, stejně tak není členem mnoha mezinárodních organizací a programů, což jsou dva podbody ze tří, které MŽP příspěvkem podporuje.

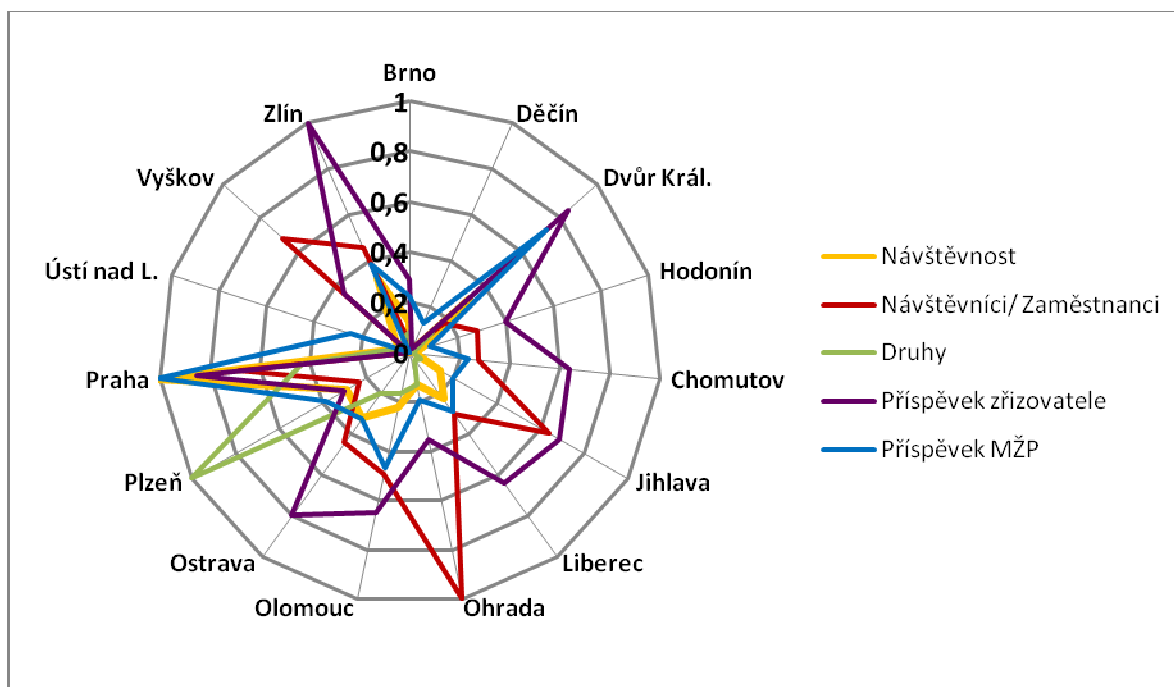
Druhé dvě nuly obdržela děčínská ZOO, nejspíš se bude tento fakt nejvíce spojovat s její rozlohou, řadí se totiž se zoologickou zahradou Ohrada mezi nejmenší zoologické zahrady z těch vybraných. Tím pádem není návštěvnický tak atraktivní, jelikož nemůže obsáhnout tolik, co větší zahrady. A s tím je spojen i počet jedinců, který je zajisté také omezen velikostí rozlohy ZOO.

Zoologická zahrada Praha předčila jasně ostatní zahrady v návštěvnosti a příspěvku Ministerstva životního prostředí. Pražská ZOO dosahuje již od roku 2005 návštěvnosti v miliónových hodnotách. Za tento fakt může schopnost přilákat návštěvníky, ať už v oblasti atrakcí, dostupnosti, atraktivnosti zvířat, nových realizací a expozic či gastronomické vybavenosti. Praha má také značnou výhodu ve spádovosti návštěvníků a také velkého množství turistů přijíždějících do hlavního města. Nemusí mít hlavní cíl ZOO, ale pokud mají možnost, navštíví ji. Výše příspěvku Ministerstva životního prostředí je podpořena, ať už nejvyšším počtem chovu ohrožených druhů EEP či členstvím a aktivitou v mnoha mezinárodních programech a organizacích.

Prvenství v počtu druhů zvířat obsadila zoologická zahrada Plzeň. Za tímto přístupem kromě jiného jistě stojí celkové modernizace zahrady a snaha o vytvoření „zoogeografického“ bioparku. ZOO je po celé své rozloze rozdělena na celky, které představují světové oblasti. Díky tomuto počínání byla do všech koutů umístována zvířata a jejich počet se zvětšil. O rozmanitosti druhů zvířat plzeňské ZOO svědčí také fakt, že asi 70% zvířat chovaných v zoologické zahradě Plzeň, nenajdou návštěvníci v jiné ze zoologických zahrad České republiky.

Další zkoumanou charakteristikou je podíl návštěvníků a zaměstnanců ZOO. Ten značí efektivnost zoologických zahrad, s jakou personální kapacitou jsou zahrady schopny ope- rovat. Výsledek je jistě překvapivý, nejefektivnější zahradou je Ohrada Hluboká nad Vltavou. Kdy při návštěvnosti 256 075 osob v roce 2011 zahrada zaměstnávala „pouhých“ 31 lidí. Zajímavé je i porovnání se zahradami, které se pohybují v podobných číslech, co se zaměstnanců týče. Zoologická zahrada Hodonín, jejíž počet návštěvníků je prakticky o 100 000 nižší než u ZOO Ohrada zaměstnávají ještě o sedm osob více. Stejně tak ZOO Děčín, která zaměstnává o deset lidí více, ovšem její počet návštěvníků dosahuje jen 93 080. Také proslulá ZOO Praha obhájila druhé místo jen o tisícínu před Zooparkem Vyškov, který zaměstnává jen 30 osob.

Příspěvek zřizovatele je posledním srovnávaným ukazatelem. V první řadě jsem vypočítala procentuální vyjádření daného příspěvku z celkových tržeb ZOO. Nejvíce fixovaná je na příspěvek zřizovatele zoologická zahrada Ústí nad Labem, naopak pouhými 25% přispívá Zlínský kraj zoologické zahradě Zlín-Lešná. Je zde tak vidět, která zoologická zahrada se snaží o samostatné a vícezdrojové financování.

Obrázek 48. Vyhodnocovací graf přepočtených ukazatelů

8 SWOT ANALÝZA ZOOLOGICKÉ ZAHRADY MĚSTA BRNA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Přírodní charakter areálu ZOO • Výhodná poloha u Brněnské přehrady, další turistický cíl • Lokace v druhém nejlidnatějším městě České republiky • Kvalitní dopravní dostupnost MHD • Zvýhodněné podmínky pro vstup (rodinné vstupné, slevy, permanentky) • Vybavený přednáškový sál • 60. let tradice existence ZOO • Fungující dětská ZOO • Členství v mnoha mezinárodních organizacích • Nedaleko hranic s Rakouskem a Slovenskem • Realizace celoročních akcí pro veřejnost • Pořádání vzdělávacím programů • ZOO čerpá vodu z vlastního vrtu • Velký počet studentů jako potenciálních návštěvníků • ZOO je aktivní člen v záchovných programech EEP, evidenci zvířat ISIS • Kvalitní internetové stránky a aktivace na síti Facebook • Narození mláďat medvěda ledního 	<ul style="list-style-type: none"> • Nevyhovující terén, ve kterém je ZOO položena • Nedostatečná parkovací kapacita • Nízké finanční ohodnocení zaměstnanců • Nedostačující počet a rozmístění odpočinkových ploch • Nízký počet krytých expozic, v případě nepříznivého počasí • Stagnující trend návštěvnosti • Absence finančních prostředků na modernizaci • Chatrný technický stav většiny staveb • Nedostatek atraktivních zvířat • Krátká otevírací doba v letních měsících • Rozmístění expozic daleko od sebe • Chabá marketingová propagace • Velká náročnost na údržbu značné rozlohy ZOO

Vlastní zpracování

Příležitosti	Ohrožení
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost přílivu turistů z blízkých zahraničních zemí • Velký počet možných návštěvníků (studentů, zákazníci obchodních center) • Další dimenze činnosti ZOO v rámci ochrany přírody • Splněny podmínky pro možnost organizace přednášek a zasedání • Zásluha na kvalitnějším životu obyvatel v okolí ZOO • Přiblížení zvířat dětem, bližší kontakt s nimi • Vylepšení welfare zvířat a činnost zachovných programů • Vícezdrojové financování ZOO • Podpoření pozice ZOO Brno na mezinárodní úrovni • Propagace ZOO Brno prostřednictvím internetu • Prostřednictvím dlouhé tradice ZOO posilovat její hodnotu • Nabídnout návštěvníkům pestrou škálu služeb 	<ul style="list-style-type: none"> • Propad návštěvnosti především v deštivém a mrazivém období • Velké potíže s nedostatkem parkovacích míst, diskomfort návštěvníků s automobilem • Problém s informovaností návštěvníků o chovaných druzích zvířat • Potřeba rekonstrukce a modernizace výběhů a celkových expozic zvířat • Pomalé změny u nově plánované chovatelské koncepce • Problém možných poruch nebo havárií, následné omezení provozu • Snížení atraktivnosti zejména pro určité skupiny (důchodci, děti, kočárky) díky kopcovitému terénu areálu • Odliv kvalifikovaných zaměstnanců • Nedostačující značení s následkem špatné orientace návštěvníků v ZOO • Expozice v zadní části areálu méně navštěvovány, fronty u dostupnějších expozic • Menší příliv pracujících návštěvníků kvůli krátké otevírací době • Nedostatečné povědomí o ZOO a akcích v ní, jak v okolí Brna tak celé České republice

Vlastní zpracování

9 STRATEGIE ROZVOJE ZOOLOGICKÉ ZAHRADY MĚSTA BRNA

Dle dostupných informací a údajů bude potřeba u zoologické zahrady Brno zlepšit především oblast infrastruktury, marketingové propagace, vybavenosti a to v podobě modernizovaných expozic a nárůstu chovaných druhů a jedinců, tak i sociální vybavenosti. Ve velmi těžké konkurenci by ZOO Brno měla dosahovat, co nejlepších výsledků ve všech stanovených oblastech.

9.1 Vize

Zoologická zahrada města Brna bude v roce 2020 vyhledávaným turistickým cílem, který bude splňovat moderní pojetí zoologické zahrady. Prostředí zoologické zahrady bude plně zeleně a okrasných rostlin, celý koncept zahrady bude bezúdržbový. Toto krásné prostředí bude protkané sítí odpočinkových míst, kde najdou návštěvníci místo pro relaxaci. Trasy křížující zoologickou zahradu budou zpevněné a rozšířené, vhodné i pro maminky s kočárky, starší či handicapované lidi nebo pro děti. Orientace po ZOO bude snadnější díky promyšleně umístěným ukazatelům. Zahradě na přitažlivosti přidá i úprava tras tak, aby návštěvník prošel areál ZOO bez nutnosti procházet jej opakovaně po stejné trase, a zahradu opustí nově vybudovaným východem.

ZOO Brno bude druhou nejnavštěvovanější zahradou v České republice. Bude vyhledávána turisty celé České republiky tak i z okolních přilehlých zemí, jako jsou Rakousko a Slovensko. Návštěvnost budou posilovat atraktivní expozice, rozložené po celém areálu zahrady. Zvířata budou chována v moderních pavilonech a výběžích, které přispívají k jejich welfare a budou umožňovat pohled na zvířata bez betonových zdí či mříží. Pavilony budou vybaveny panely s propracovanými informacemi o zvířatech, aby sloužily pro detailnější pochopení prostředí a chování zvířat návštěvníky. Sociální zařízení bude mít navýšené kapacity s velmi dobrou úrovní provedení.

U areálu ZOO nebude problém zaparkovat automobil, i při vysokém množství návštěvníků. Parkovací zóna bude nedaleko od centrální pokladny, u které se díky kvalitnímu odbavovacímu systému nebudou tvořit fronty. Zoologická zahrada bude na 70% soběstačným subjektem, který bude čerpat finanční prostředky z fondů EU.

Nedostatky i přednosti zoologické zahrady Brno jsou obsaženy ve výše uvedené SWOT analýze. Poznatky pro zpracování návrhové části jsem čerpala z dotazníkového šetření a celkového průzkumu. Nedostatky shledávám především v:

- Infrastrukturu
- Marketingové propagaci
- Celkové vybavenosti

9.2 Strategický cíl č. 1: Rozvoj infrastruktury

Problémem, který z nemalé části ovlivňuje i celkovou navštěvovanost zoologické zahrady je poddimenzovanost parkovacích kapacit. Pokud se průměrná denní návštěvnost pohybuje okolo 678 lidí, kteří projdou branami ZOO, je aktuální počet 18- ti parkovacích míst zcela nedostačující. Lidé, kteří raději cestují automobilem, proto upřednostní jinou z konkurenčních zoologických zahrad, jenž jim prostor k parkování umožní.

Dalším problémem pro ZOO je jednotná trasa, kterou musí návštěvník absolvovat dvakrát, jelikož vchod i východ jsou u sebe. Druhá cesta je poté pro návštěvníky méně záživná, stejně tak i náročná celkovou délkou, především pro starší a handicapované lidi či malé děti. Také se lidé potkávají v obou směrech a tak musí často chodit rodiny za sebou.

Priorita 1- Výstavba velkokapacitního parkoviště

Parkování u zoologické zahrady má kapacitu pro prvních pár aut. Dopravní komplikace obtěžují, jak návštěvníky ZOO, tak okolní obyvatele. Následné nutné řešení situace strážníci městské policie. Takovéto situace v okolí zahrady nejsou ojedinělé. V případě konání akcí v ZOO nebo letních měsících, jsou návštěvníci nuceni stát u okolních domů nebo dokonce na poli.

Opatření

- Zvýšení atraktivnosti ZOO pro návštěvníky
- Snížení problémů s policisty
- Nová pracovní příležitost při stavbě parkoviště
- Volné plochy okolo domů místních obyvatel
- Usnadnění dopravní situace

Priorita 2 – Vybudování okruhu pěších tras

Nynější stav tras je řešen velmi neefektivně. Návštěvníci musí projít jednotvárnou trasu dvakrát, aby se dostali k východu zoologické zahrady.

Opatření

- Možnost jednoproudového pohybu, využití cesty po celé šíři
- Vyšší atraktivnost celkové trasy
- Příležitost pro umístění nových odpočinkových ploch

9.3 Strategický cíl č. 2: Podpora vybavenosti ZOO

Od zoologické zahrady je vždy očekáváno mnoho aspektů služeb a vybavenosti, aby byla pro návštěvníka atraktivní. Tak jako každá ZOO má jisté nedostatky v této oblasti, i brněnská zahrada potřebuje v různých ohledech vylepšit. V ZOO jsou některé zastaralé a již nevyhovující výběhy pro zvířata, které kazí celkový dojem návštěvníka. Taktéž informace o zvířatech by mohly být hlubší. Na špatné úrovni je samotné značení v celém areálu ZOO, zvláště v nepřehledném kopcovitém terénu.

Z mého průzkumu také vychází, že počet chovaných zvířat zdaleka nenaplnuje možnou kapacitu zoologické zahrady. Zvířata jsou sice rozložena po celé zahradě, mezi expozicemi jsou ovšem prázdná místa. Také místa k relaxaci jsou v zoologických zahradách velmi žádaná, v brněnské ZOO jsou kapacity těchto zón nedostačující.

Priorita 1 – Rekonstrukce zastaralých expozic a výběhů

Stav výběhů v zoologické zahradě je velmi rozporuplný, některé stavby prošly velkou rekonstrukcí a modernizací. Ovšem na jiných místech jsou zvířata stále za hustým pletivem a žijí mezi betonovými zdmi. Tento stav škodí jak zvířatům, tak i ubírá samotné návštěvnosti.

Opatření

- Umožnění zvířatům kvalitního welfare
- Lepší výhled návštěvníků na zvířata
- Jednotný vzhled ZOO

- Přiblížení se „moderní ZOO“
- Usnadnění práce se zvířaty

Priorita 2 - Obměna značení k pavilónům

Stávající značení na trasách v areálu zoologické zahrady je nepřehledné. Zajisté se najdou i místa, kde pomocné značky chybí. Návštěvník se tak v ZOO hůře orientuje a ztrácí čas.

Opatření

- Navštívení všech požadovaných míst ZOO
- Úspora času návštěvníka
- Možnost vlastního naplánování trasy

Priorita 3 – Zvýšení počtu chovaných zvířat

V počtu chovaných druhů je zoologická zahrada Brno na sedmém místě z vybraných ZOO, co se týká počtu jedinců až na místě devátém. Vzhledem k její rozloze by měl být počet chovaných zvířat daleko vyšší. Chybí zde i sloni, kteří jsou v ostatních ZOO velmi oblíbenými. I tento fakt zajisté ovlivňuje příliv návštěvníků.

Opatření

- Nárůst návštěvnosti zoologické zahrady
- Lepší umístění ZOO v konkurenci
- Vyplnění prázdných míst trasy vedoucí areálem
- Možnost výměny zvířat s ostatními ZOO
- Více narozených mláďat, která jsou pro veřejnost atraktivní

Priorita 4 – Nové odpočinkové zóny v areálu ZOO

Většinou se návštěva zoologických zahrad počítá v řádu hodin, několika hodin. Právě z tohoto důvodu jsou nutná v ZOO i místa, kde si člověk může odpočinout. Především rodiny s malými dětmi, které nevydrží dlouho na nohou, stejně tak starší lidé, kteří si potřebují odpočinout. Je třeba vybudovat místo, kde si rodina či jednotlivci mohou sednout, relaxovat nebo se občerstvit. U takových míst je vhodné i malé vyžití pro menší návštěvníky, jako jsou houpačky, skluzavky či pískoviště.

Opatření

- Dotvoření celkového dojmu volnočasové aktivity
- Možnost odpočinku
- Příležitost k dlouhému pozorování zvířat
- Odreagování dětí

9.4 Strategický cíl č. 3: Marketingová podpora

Reklama samotná je zajiště nepřímo podporou navštěvovanosti všech kulturních i volnočasových zařízení. S tímto faktem nejspíš vedení brněnské zoologické zahrady nepočítá. Podle ředitele brněnské zoo Martina Hovorky „nemá cenu propagovat ZOO Brno, z důvodu malé kapacity parkoviště. (Idnes, 2012) Toto je dle mého názoru slepý krok, který nemůže trvat až do doby, kdy se potřebné parkoviště postaví. Reklamu brněnská ZOO nemá nejen v jiných částech České republiky, ale ani v Brně a okolí.

Priorita 1 – Reklamní kampaň ZOO Brno

Zoologická zahrada má díky svému umístění v druhém nejlidnatějším městě České republiky velký návštěvnický potenciál, k tomuto faktu přispívá velké množství studentů brněnských vysokých škol. V nynější době jej však ZOO nijak marketingově nepodporuje. Zoologická zahrada je situována v okrajovější části města Brna, je tedy potřeba propagace i v centru a dalších částech města Brna.

Opatření

- Zvýšení návštěvnosti zoologické zahrady Brno
- Informovanost potenciálních návštěvníků o akcích ZOO
- Zvýraznění ZOO mezi konkurencí

Priorita 2 – Mezinárodní spolupráce

Zoologická zahrada má strategickou polohu, jelikož leží blízko Rakouských i Slovenských hranic. Její vzdálenost od hlavního města Slovenska je 129km a od rakouské Vídně 133km, což zahrnuje asi hodinu a půl cesty automobilem. Tuto příležitost ať ve spolupráci či propagaci zoologická zahrada doposud nevyužívá. Byla by však cenným přínosem.

Opatření

- Oslovení zahraničních návštěvníků
- Navázání spolupráce se zahraničními ZOO
- Šance pro čerpání dotací z EU
- Rozšíření sítě reklamy

Priorita 3 – Aktivní zapojení návštěvníků

To, že brněnská zoologická zahrada pořádá ve svém areálu různé aktivity a akce je již věcí normální. ZOO by však mohla rozšířit své aktivity i na dobu, kdy návštěvník není přímo v areálu. Například pořádat různé soutěže přes webové stránky či facebook. Také pořádat propagační akce ZOO v místech, kde je velká kumulace lidí, ať už jsou to obchodní zóny, školy či veřejné venkovní prostory jako náměstí parky apod.

Opatření

- Seznámení se zoologickou zahradou
- Zvýšení návštěvnosti
- Jiná dimenze zábavy na úrovni ZOO

10 NÁVRH PROJEKTOVÝCH ŘEŠENÍ PRO ZOO BRNO

Na základě vypracované SWOT analýzy zoologické zahrady města Brna a dotazníkového šetření, zpracuji návrhová řešení, která by mohla ZOO Brno výrazně pomoci především k vyšší návštěvnosti.

Projekt číslo 1: Marketingová podpora ZOO Brno

První projekt směřuji na oblast propagace zoologické zahrady. Studovala jsem informace o ZOO Brno, které se objevovaly v médiích. Při finanční stránce tramvajového spoje jsem oslovila Dopravní podnik města Brna, který mi pomohl sestavit kalkulaci provozu tramvaje na jeden den. U kalkulace ceny pronájmu reklamních ploch, jsem vycházela z reálných nabídek na internetu od firem: SuperPoster, Reklama-billboard a Medius. Stejně tak jsem vycházela z reálných cen pro návrh a tisk billboardů a letáků, nabídky jsem porovnávala a zabudovala do rozpočtu od internetových firem Onepr a Expressprinting a Inetprint.

Vycházím z dotazníkového šetření, ve kterém nejvíce respondentů odpovědělo na otázku, kde čerpají inspiraci pro volnočasové aktivity: „internet“. Tento informační zdroj má zoologická zahrada dobře zpracovaný, ať už jsou to webové stránky či stránky na sociální síti facebook. Druhá nejčtenější odpověď byla: „na doporučení známých“. Proto se chci zaměřit na propagaci ZOO především v samotném městě Brno a jeho přílehlém okolí, jelikož nynější situace nahrává spíše konkurenčním ZOO a brněnská je v pozadí.

Název Operačního programu:	11 ROP NUTS II Jihovýchod
Prioritní osa:	11.2 Rozvoj udržitelného cestovního ruchu
Oblast podpory:	11.2.2 Rozvoj služeb v cestovním ruchu
Název projektu:	Marketingová podpora ZOO Brno
Žadatel:	Zoologická zahrada města Brna
Místo realizace projektu:	Brno- Bystrc
Finanční rozpočet:	6 000 000kč
Předpokládaný termín realizace:	7/ 2013-9/ 2014

Cíl projektu:

Cílem připravovaného projektu je prostřednictvím ucelených propagačních aktivit rozšířit povědomí nejen o zoologické zahradě samotné, ale také jejich aktivitách a pořádaných akcích.

Cílová skupina:

Projekt je zaměřen na obyvatele města Brna a jeho okolí, jeho místní obyvatele jako jsou studenti vysokých škol, na jednodenní výletníky či turisty.

Popis projektu a zdůvodnění potřebnosti projektu:

Projekt je směřován na marketingovou propagaci zoologické zahrady Brno. První část projektu zahrnuje zavedení a investice do nového tramvajového spoje, který by jezdil na trase Hlavní nádraží Brno – Zoologická zahrada, a jeho využití by bylo bezplatné. Určeno by však bylo pouze lidem cestujících do ZOO. Spoj by jezdil každou hodinu z hlavního nádraží, a ve stejném intervalu ze zoologické zahrady. Doba jízdy, kterou zabere tento úsek tedy 24 minut je příhodná k tomu, aby toto dopravování cestujících obstarala jedna tramvajová souprava. Tramvaj by zastavovala na všech stanicích jako klasický spoj, ovšem nástup by byl možný pouze předními dveřmi, aby se předešlo zneužívání spoje.

Uvažovala jsem i o autobusovém druhu spojení, které by ve výsledku mělo o třetinu nižší náklady. Tuto možnost jsem ale vyloučila vzhledem k jednomu z cílů, o které se zoologické zahrady zasazují. Jedná se o životní prostředí, jehož kvalitě by autobusové spojení škodilo ve větší míře než tramvaj.

Tramvajová souprava by byla potištěná logem zoologické zahrady Brno a pomalovaná zvířaty, se kterými se mohou návštěvníci v ZOO setkat. Tramvaj by měla také funkci informační. Částečně by bylo využito bočních a zadních oken, byly by užity jako reklamní tabule. Zde by se pak objevovaly informace o aktuálním dění a akcích v ZOO Brno. Zabudován by v ní byl i hlásič, který by cestující na zastávkách upozorňoval, že se jedná o tramvaj, která má výstupní stanici až u zoologické zahrady.

Tato část projektu by sloužila především na dobu zkušební. Měla by vyřešit problém, kvůli kterému pan ředitel Hovorka nechce zoologickou zahradu mediálně ani jinými cestami propagovat. Tvrdí, že ZOO nemá dostatečné parkovací kapacity, aby návštěvníky do zoologické zahrady Brno „lákal“. Tento projekt však navede návštěvníky k tomu, aby jako

dopravu do zoologické zahrady používali městskou hromadnou dopravu města Brna. Jelikož tramvajová souprava bude začínat jízdu u hlavního nádraží Brno, turisté, kteří přijedou z jiných koutů České republiky, nebudou muset daleko chodit a přímo přestoupí do tramvaje. To, že bude tramvajový spoj zdarma, motivuje jistě i občany města Brna. Jedna jízda MHD do ZOO vyjde pětičlennou rodinu jako dvě třetiny rodinné vstupenky, kterou výhodně poskytuje zoologická zahrada. Také by měl sloužit jako posílení situace infrastruktury před dokončením stavby velkokapacitního parkoviště.

Tab. 30. Rozpis jízd tramvaje ZOO

Období	Otevírací doba	Interval	První jízda	Poslední jízda
Listopad - Únor	9,00-16,00	dvouhodinový	9,30	13,30
Březen, Říjen	9,00-17,00	hodinový	8,30	14,30
Duben - Září	9,00-18,00	hodinový	8,30	15,30

Vlastní zpracování

Díky propojenosti ročního období a návštěvnosti ZOO se bude frekvence jízd tramvaje upravovat dle měsíců v roce. V tabulce jsou znázorněny období, které jsou právě rozčleněny dle počasí a v jejich rámci je upravena i otevírací doba. Odjezdové časy tramvaje jsou přizpůsobeny otevření a uzavření bran ZOO Brno. Časy odjezdů a příjezdů uvedené v tabulce jsou určeny pro odjezd tramvaje ze stanice Hlavní nádraží, následně v celou hodinu bude tramvaj odjíždět od stanice Zoologická zahrada, vždy v celou hodinu tohoto intervalu.

Na této trase bude použita tramvaj Vario LF.2., která je nízkopodlažní a usnadňuje tak nástup pro maminky s kočárky nebo pro handicapované osoby. Vzdálenost od výstupní zastávky tramvaje ke vstupu do zoologické zahrady je asi 400m, což není daleko.

Druhou částí projektu se stane propagační akce, realizována prostřednictvím billboardových reklamních ploch a informačních letáků. Návrh podoby billboardových reklam i informačních letáků bude předmětem výběrového řízení. Úspěšné grafické studio následně zpracuje několik různých typů designů billboardů i letáků.

Billboardy budou umístovány jak v samotném centru města Brna, tak i na hlavních tazích k Brnu. Za klíčové tahy k Brnu jsou brány směry od Olomouce, Prahy, Bratislavy, Kroměříže, Svitav, Pohořelic. Dalším významným bodem pro propagaci ZOO Brno je Mikulov, brán na úrovni příhraniční propagace. Z toho důvodu, že se cesty ze směru Olomouce a Kroměříže před Brnem spojují, bude v rámci úspor na této trase billboard jeden. V centru

města budou reklamy lokovány hlavně u frekventovaných míst jako jsou zóna u OC Vaňkovka, sportovní Boby centrum, Štefánikova třída a Mendelovo náměstí.

Tab. 31. Umístění a cena billboardů

Směr	Lokace	Rozměr	Cena pronájmu
Olomouc	E462 - silnice, 201. Km	510x240cm	8000kč/měsíc
Praha	D1-dálnice, 199. Km	510x240cm	8000kč/měsíc
Bratislava	D2-dálnice, 62. Km	600x110 cm	13200kč/měsíc
Pohořelice	E461 obec Modřice	510x240cm	4000kč/měsíc
Svitavy	E461 (opačný směr)	510x240cm	5000kč/měsíc
Mikulov	U hraničního přechodu	510x240cm	5000kč/měsíc
Boby Centrum	Sportovní 559	510x240cm	3400kč/měsíc
Štefánikova třída	Štefánikova	510x240cm	2950kč/měsíc
Autobusové nádr.	ÚAN Zvonařka	360x260cm	1500kč/měsíc
Mendelovo nám.	Zábradlí	70x245cm	1150kč/měsíc

Vlastní zpracování

Propagační letáky zoologické zahrady Brno budou primárně splňovat funkci informační. Zároveň budou letáky podporovat interaktivitu „potenciálních návštěvníků“ se ZOO. V letáčích budou umístovány obrázky zvířat k vybarvení, dětské křížovky nebo hádanky, prostřednictvím kterých se budou moci především děti zapojovat do soutěží o dárky spojené s brněnskou ZOO. Tyto letáky by měly být umístovány do rodinných center, cukráren, obchodních center, prodejen hraček a v prostorách partnerů zoologické zahrady, kteří také působí v cestovním ruchu.

Tab. 32. Kalkulace pro billboardy a letáky (v Kč)

	Tvorba billboardu	Tvorba letáku
Počet	10 ks celkem	20 000ks celkem
Desing	2400kč/ks, vytvořeno 5 druhů	700kč/ks, vytvořeno 12 druhů
Tisk	7x 499kč (za kus), 3x299kč (za kus)	20 000ks x 1,24kč
Celkem	16 390	33 268

Vlastní zpracování

V tabulce je hrubý rozpočet na vytvoření deseti billboardů a dvaceti tisíc propagačních letáků. Počet billboardů je počítán přesně na každou pronajatou reklamační plochu, kalkulace jsou rozděleny na počet sedm a tři, což je rozčlenění podle velikosti billboardu. Počet letáků je odhadován pro propagační období jednoho roku, druhy jsou odvozeny od měsíců v roce, každý bude řešen v jiném duchu, dle aktuální situace v ZOO.

Pro rozmanitost billboardů bude vytvořeno pět návrhů, aby se neduplovaly především v centru města. Billboardy budou zaměřeny na propagaci hlavně samotné ZOO.

Tab. 33. Finanční rozpočet projektu propagace (v Kč)

Popis	Upřesnění	Cena/měsíc	Cena /Rok	Celkem	
Provoz tramvaje	listopad-Únor	249 000	996 000	5 232 000	
Provoz tramvaje	březen a říjen	498 000	996 000		
Provoz tramvaje	duben-září	540 000	3 240 000		
Billboard	směr Olomouc	8 000	96 000	626 400	
Billboard	směr Praha	8 000	96 000		
Billboard	směr Bratislava	13 200	158 400		
Billboard	směr Pohořelice	4 000	48 000		
Billboard	směr Svitavy	5 000	60 000		
Billboard	směr Mikulov	5 000	60 000		
Billboard	Boby Centrum	3 400	40 800		
Billboard	Třída Štefánkova	2 950	35 400		
Billboard	Aut. Nádraží	1 500	18 000		
Billboard	Mendelovo nám.	1 150	13 800		
Forma reklamy	Popis	Kusy	Druhy		Cena celkem
Billboard	Design	-	5		12 000
Billboard	Tisk	Rozdíl. Form.* (7x499,3x299)	-	4 390	
Leták	Design	-	12	8 400	
Leták	Tisk	20 000	-	24 800	
Celkem				5 897 190	

Vlastní zpracování

* Cena u tisku billboardů je rozdílná dle jejich rozměrů

V tabulce je rozepsán rozpočet na navržený projekt propagace. Jedná se o rozepsání nákladů na tramvajový spoj do zoologické zahrady a zpět na hlavní nádraží ve všech měsících. Dále pak pronájem billboardových ploch na vybraných místech, kde je potřeba zoologickou zahradu Brno zviditelnit. Dále pak následná kalkulace tisku a designu billboardu. Poslední položkou v rozpočtu je tisk a design reklamních letáků pro ZOO Brno.

Reálné vyčíslení rozpočtu se zastavilo na částce 5 897 190 Kč, pro případné dorovnání nebo změny cen, zanechám v rozpočtu rezervu ve výši 102 810 Kč. Celková částka pro realizaci projektu se tedy zaokrouhlí na 6 000 000 Kč.

Projekt číslo 2: Stavba a rozšíření parkoviště ZOO Brno

Druhý projekt by měl řešit nejpálčivější problém, který zoologickou zahradu Brno trápí. Toto zjištění vychází jak z dotazníkového šetření, tak i informací z různých médií. Nejprve jsem se seznámila s vývojem celé situace a jejím aktuálním stavem. Celkovou lokaci plánovaného parkoviště jsem řešila přes mapy katastrálního úřadu pro Jihomoravský kraj. Jelikož s vedením zoologické zahrady Brno byla komunikace velmi složitá, především z důvodu velmi pozdní odpovědi, studovala jsem danou situaci primárně z výročních zpráv ZOO Brno a z dostupných informací ve všech médiích. Technickou stránku projektu jsem následně konzultovala se stavbyvedoucími stavební společnosti TM Stav, spol.s.r.o.

Název Operačního programu:	11 ROP NUTS II Jihovýchod, Statutární město Brno jako zřizovatel
Prioritní osa:	2 Integrovaný rozvoj a obnova regionu
Oblast podpory:	2.2 Rozvoj měst
Název projektu:	Stavba a rozšíření parkoviště ZOO Brno
Žadatel:	Zoologická zahrada města Brna
Místo realizace projektu:	Brno- Bystrc
Finanční rozpočet:	11 500 000
Předpokládaný termín realizace:	3/ 2014

Cíl projektu:

Cílem projektu je rozšíření stávajícího parkoviště a spojení s nově vybudovaným parkovací plochy u zoologické zahrady města Brna.

Cílová skupina:

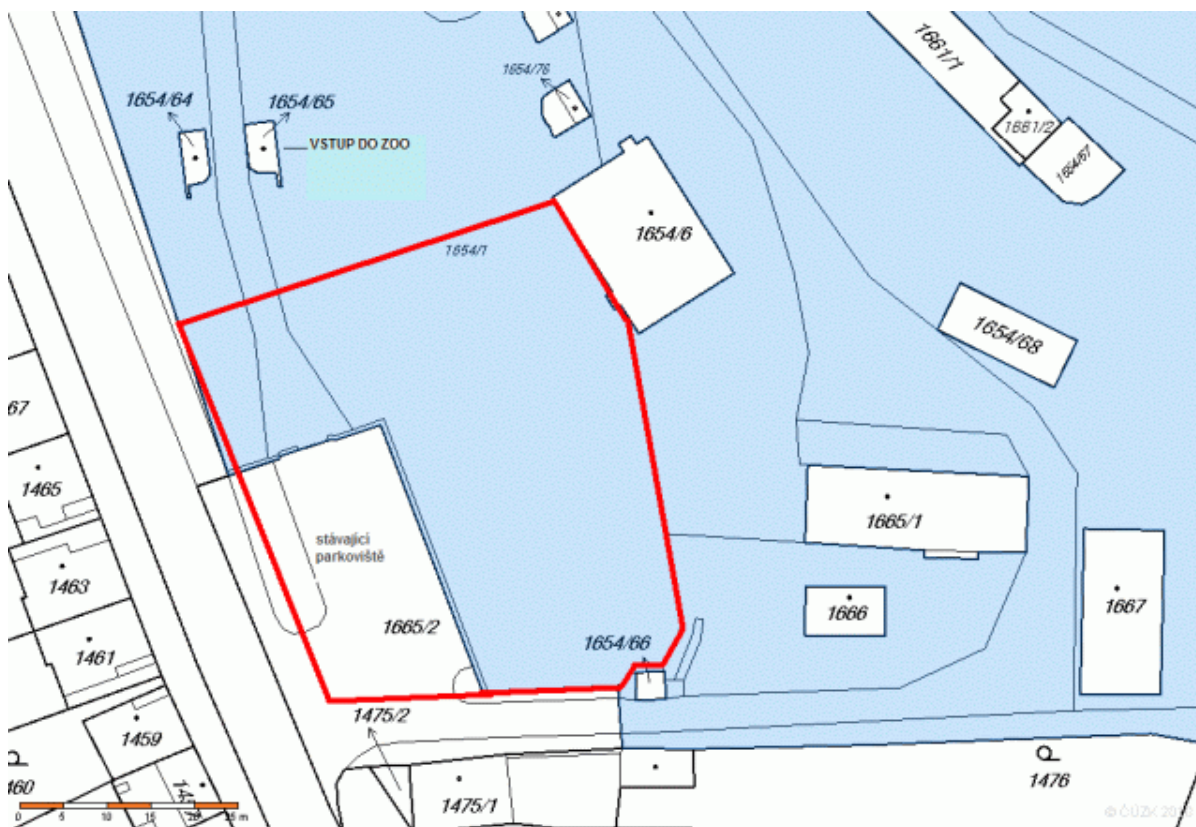
Cílovou skupinou pro tento projekt tvoří primárně návštěvníci zoologické zahrady Brno.

Popis projektu a zdůvodnění potřeby projektu:

Parcela určená pro realizaci navrhovaného parkoviště se nachází vedle ulice U Zoologické zahrady v Brně. Projekt bude proveden na jižní části pozemku zoologické zahrady Brno, jejímž vlastníkem je Statutární město Brno. Předmětem projektu bude výstavba velkokapa-

citního parkoviště u zoologické zahrady Brno a rozšíření parkoviště stávajícího, které se následně spojí v jedno. Stávající parkoviště se nachází ve velmi špatném stavu, je řešeno šikmým stáním automobilů, což je pro takto navržený pozemek nevyhovující, prostorové řešení parkovacích ploch by se mělo změnit. Parkoviště má i špatný stav povrchu vozovky, ve které jsou výtluky a plošné snížení povrchu. Nutné bude i prostrhávání či jiné upravení nízkých dřevin u stávajícího parkoviště.

Na situační mapě je zobrazeno rozšíření stávajícího parkoviště i místo pro parkoviště nové (červenou linií), jedná se o celkové spojení pozemků. V prvním případě bude nutné posunout obvodové zdi, které obklopují ze dvou stran nynější parkoviště parkoviště a celkově je posunout směrem k vstupu/ pokladně zoologické zahrady. Na parcele číslo 1654/1 budou nutné srovnávací úpravy, jelikož místo je svažitého charakteru, pro usnadnění práce bude parkoviště naprojektováno jako kaskádové, vzniknou tak dvě plochy nad sebou. Stávající zeleň bude posouzena, následně dojde ke kácení dřevin, kdy budou některé kusy na místě ponechány pro zachování přírodního charakteru i u parkoviště.

Obrázek 49. Situační mapa parkoviště ZOO (Nahlížení do katastru nemovitostí,

©2013)

Celková plocha stavby je odhadována na 2400 m². Z toho je zhruba 1235 m² parkovací plochy pro osobní automobily. Kolem 71 m² činí mezery mezi vozidly. Přesně 180 m² bude zabírat parkovací plocha pro autobusy a 6 m² bude pro mezery mezi nimi. Zbytek plochy tedy 908 m² bude sloužit pro cesty na průjezd parkovištěm, patníky a zeleň.

Parkoviště bude postaveno pro 4 autobusy a 95 osobních automobilů (z toho 5 parkovacích míst bude určeno pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace) což splňuje vyhlášku č. 398/2009 Sb. Ta udává, že na 20 parkovacích míst musí být postaveno jedno místo pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace. (MMR, 2009)

Důležité je také vybudování přechodu pro chodce na ulici U Zoologické zahrady k parkovišti ZOO a jeho vstupu. Silnice je frekventovaná a při vysokém pohybu návštěvníků je problém se zajištěním bezpečnosti chodců. Jelikož zoologická zahrada nemá otvírací dobu, když je již tma, osvětlení u přechodu pro chodce není podmínkou. Na levé straně stávajícího parkoviště by mohl vzniknout parkovací záliv, který by sloužil k nastoupení nebo vystoupení osob z vozidla na dobu nezbytně nutnou maximálně však 10 minut, jedná se o tzv. Kiss and Ride. (K+R)

Celou stavbu bude nutné doplnit mnoha úpravami, ovšem přínos, který ze stavebních zásahů plyne je pro ZOO značný a může mnohé změnit. Nynější situace v zoologické zahradě je velmi složitá a nedostatečný počet parkovacích míst k ní značně přispívá. U zoologické zahrady je pouhých 18 parkovacích míst, které absolutně nemohou kapacitně pokrýt množství aut, kterými návštěvníci do ZOO přijedou. Následně tak musí návštěvníci hledat místo jinde, což komplikuje dopravní situaci v okolí, zejména pokud automobil zanechají na místě zcela nevhodném pro parkování. Automobily návštěvníci často zanechají u pozemku místních obyvatel Bytce a tak jim znemožní výjezd z pozemku nebo jinak omezují jejich počínání. Následně pak musejí zasahovat strážníci policie, řešit nepříjemné situace a udělovat peněžité pokuty. Stejně tak je nepříhodná situace pro návštěvníky samotné, kteří pokud nenaleznou parkovací místo blízko zoologické zahrady, musejí zaparkovat až na parkovištích obchodních center.

Z tohoto nedostatku vznikají všechny uvedené komplikace a mají za následek špatnou pověst ZOO Brno. Lidé si zapamatují prožité těžkosti a následně se do ZOO již nevracejí, dále danou situaci tlumočí známým, kteří si raději naplánují cestu do jiné ZOO, kde je ob-

dobné potíže čekat nebudou. Přeci jen lidé do zoologických zahrad jezdí často za odpočinkem, jak vyplynulo z dotazníku, ne aby řešili, kde zaparkovat.

Realizace projektu:

Je důležité konstatovat, že v současné době se na vymezeném území určeném pro stavbu parkovací plochy nenachází žádné stavby a jiná zařízení. V první řadě bude nutné odstranit stávající zdi, které obklopují přední část areálu ZOO. Následně vyhodnocení stavu dřevin a částečně odlesnění pozemku. Nedílnou součástí bude srovnání celého pozemku vzhledem ke svažujícímu se terénu. Nutné bude vybudování odvodnění na daném pozemku. Následně budou provedeny jednotlivé vrstvy parkovací plochy. Zpevněné plochy parkoviště budou poté lemovány silničními obrubníky, které budou zasazeny do betonové lože. Vedle usazených obrubníků bude navazovat chodník, který bude pro odlišení od komunikace proveden zámkovou dlažbou. Rozměry parkovacích míst budou v souladu s ČSN 73 6056. Šířka parkovacího stání pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace je 3,5 m. Parkoviště bude dostupné z místní ulice U Zoologické zahrady.

Po dokončení stavby samotného parkoviště, se přejde k vybudování nového plotu, kde bude vysazena zeleň a dodána nová vstupní brána. Přejech pro chodce bude vybudován z ulice U Zoologické zahrady, který bude směřovat na protější chodník vedoucí až ke vstupu do ZOO Brno. Chodník bude lemovat kraje parkoviště, pro usnadnění pohybu chodců.

Realizaci celého projektu bude zabezpečovat zhotovitel, který vyhraje vyhlášené výběrové řízení. Podmínkou získání zakázky je, že zhotovitel při plnění zabezpečí všechny práce, dodávky, služby apod.

Finanční rámec:

Níže uvedený finanční rozpočet má pouze informační charakter. Jedná se i o soupis prací potřebných k provedení požadované stavby a vyčíslení dílů potřebných k dokončení parkovací plochy. Slouží především pro nastínění finanční situace, prostřednictvím prací, které budou na budoucí parkovací ploše prováděny.

Tab. 34. Finanční rámec projektu (v Kč)

Popis	Základ pro DPH	DPH/ 21%	Cena celkem	%
Příprava stavby a kácení	243 000	51 030	294 030	2,7%
Stavební část	3 081 000	647 010	3 728 010	33,8%
Kanalizace	1 249 000	262 290	1 511 290	13,7%
Veřejné osvětlení	94 000	19 740	113 740	1,0%
Zeleň	193 000	40 530	233 530	2,1%
Stavební díly	4 258 000	894 180	5 152 180	46,7%
Celkem	9 118 000	1 914 780	11 032 780	100%

Položka stavební díly zahrnuje, vše potřebné ke zhotovení parkovací plochy. Tento pojem v sobě zahrnuje základy, stropy, podkladní a vedlejší konstrukce, komunikace, podkladové vrstvy pozemních komunikací, kryt pozemních komunikací, podlahy a podlahové konstrukce, izolace proti vodě, potrubí, drobné objekty a zařízení, doplňující konstrukce, staveništní přesun hmot, elektromontáže či zemní práce při montážích. Hrubý finanční rozpočet pro stavbu parkovací plochy je 11 032 780, pro možnost dofinancování změn bude rozpočet o 467 220 Kč jako rezerva.

V případě, že by do budoucna bylo i nově vybudované parkoviště nedostačující, navrhuji odkoupit pozemek číslo 1513. Jedná se o další velkou plochu, která je blízko areálu zoologické zahrady. Pro komfortnější dostupnost, by mohl být ze strany od této parcely vybudován menší vchod do zoologické zahrady.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo provést návrh strategie rozvoje zoologické zahrady města Brno. Na kterou navazoval návrh projektů, jež by měly zlepšit celkovou situaci zoologické zahrady města Brna.

Z komparace zoologických zahrad vyšlo najevo, že v nepříhodnější situaci se nachází ZOO Praha. Pražská zahrada s přehledem vede v návštěvnosti, která je třikrát větší než v pořadí u druhé zoologické zahrady Zlín-Lešná. K tomuto úspěchu zahradě jistě napomáhá spádovost oblasti a značný turistický ruch města Prahy. Zajímavé ovšem je, že nejnavštěvovanější ZOO České republiky nechová nejvíce jedinců ani druhů zvířat. Tímto prvenstvím oplývá zoologická zahrada v Plzni, kdy počty jejich svěřenců až dvakrát převyšují úspěšnou ZOO Praha.

Další část mé práce byla zaměřena na zoologickou zahradu města Brna. Na základě zpracovaného dotazníku, výročních zpráv a informací ze všech médií jsem sestavila SWOT analýzu a následně návrh strategie rozvoje. Zoologická zahrada Brno se nachází v momentální situaci stagnace. Návštěvnost ZOO Brno se od roku 2004 výrazně nemění a je nutno podotknout, že její míra navštěvovanosti je vzhledem k lokaci a velikosti ZOO nízká. Zahrada nevyužívá potenciálu, jenž nabízí druhé nejlidnatější město České republiky o velkém počtu studentů vysokých škol nemluvě. Zoologická zahrada by měla usilovat o rozšíření druhů zvířat, jelikož především zvířata přitáhnou návštěvníky. Modernizace a rekonstrukce některých částí ZOO a výběhů by byla více než potřebná. Na vše jsou samozřejmě potřeba peníze, kterých je v zahradě nedostatek. To dokládá i fakt, že brněnská ZOO se v roce 2011 dostala do ztráty, což se jí nestalo posledních deset let.

V závěru práce jsem navrhla dva projekty na pomoc situaci brněnské zoologické zahrady. První se týkal oblasti propagace, která je nedostatečná. V Brně a okolí, kde by na „každém rohu“ měla být ZOO viditelná, se tyčí reklamní upoutávky pro zoologické zahrady jiných měst. Projekt v sobě zahrnuje i podporu interaktivity profesionálního návštěvníka a také podporu návštěvnosti ve formě tramvaje dopravující lidi do ZOO zdarma. Druhým navrženým projektem je rozšíření stávajícího parkoviště a následná výstavba nové parkovací plochy, tak aby se obě parkoviště propojila v jedno. Stavba bude realizována na pozemku, který vlastní zoologická zahrada. Projekt přispěje především, ke zlepšení dopravní situace. V dnešní době totiž u ZOO zaparkuje prvních 18 aut, což je kapacitně nedostačující.

Na závěr lze říci, že zoologická zahrada Brno musí přijít na to, jak naložit a co nejlépe zacházet s potenciálem, který ji nabízí poloha ve městě Brně. Při 60% finanční závislosti na zřizovateli a příspěvku MŽP, bude nutné rozvinout vícezdrojové financování a začít čerpat prostřednictvím operačních programů z Evropské Unie. Na to už je pak možné navázat pořízením více atraktivních zvířat a modernizací areálu ZOO Brno.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, ©2013. Světový svaz ochrany přírody [online]. [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: <http://old.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=3240>
- BAČUVČÍK, Radim, 2012. *Marketing kultury: divadlo, koncerty, publikum, veřejnost*. Zlín: VeRBuM, 198 s. ISBN 978-80-87500-17-0.
- Beringie-ZOO Brno, 2012. *S architektky do Beringie* [online]. [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <http://beringie.zoobrno.cz/vznik-komplexu.html>
- Biology, 2010. *Plnění závazků v ČR* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://biologyjane.blogspot.cz/2010/12/plneni-zavazku-cites-v-cr.html>
- Cestovník, ©2013. ZOO Dvůr Králové [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://cestovnik.cz/en/podnik/552-zoo-dvur-kralove.aspx>
- Cesty Plzeňského kraje, 2011. *Unie Českých a Slovenských zoo* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: http://www.cestyplzenskehokraje.cz/new/zpravodajstvi/unie-ceskych-a-slovenskych-zoo-zahajila--ofenzivu-na-siti_28262.html
- CzechTourism, © 2013. *Charakteristika a význam cestovního ruchu v Česku* [online]. [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>
- ČERTÍK, Miroslav, 2001. *Cestovní ruch: vývoj, organizace a řízení*. Praha: OFF, 352 s. ISBN 80-238-6275-8.
- ČESKO. Zákon č 218 ze dne 27. Června O rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 65, s. 6602-6609. ISSN 1211-1244. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/ostatni/Legislativa-ostatni_uplna-zneni_zakon-2000-218-rozpocetovapravidla.html
- ČESKO. Zákon č. 162 ze dne 18. dubna 2003 *O podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)*. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2003, částka 61, s. 3382-3390. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb03162&cd=76&typ=r>

ČESKO. Zákon číslo 17 ze dne 7. Ledna 2004 O pravidlech pro poskytování dotací provozatelům zoologických zahrad. In: Sbírnka zákonů České republiky. 2004. Částka 6, 282-288. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://cit.vfu.cz/oz/Oz/17-2004.htm>

Česko. Zákon číslo 17 ze dne 7. Ledna 2004 O pravidlech pro poskytování dotací provozatelům zoologických zahrad. In: Sbírnka zákonů České republiky. 2004. Částka 6, 282-288. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://cit.vfu.cz/oz/Oz/17-2004.htm>

ČESKO. Zákon číslo 513 ze dne 5. listopadu Obchodní zákoník. 1991 částka 98, § 154.

Dostupné z:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=2&idBiblio=39560&recShow=219&nr=513~2F1991&rpp=100#parCnt>

Český rozhlas, 2012. *Lidoopi ze ZOO Dvůr Králové nad Labem obývají nový pavilon* [online]. 2012 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z:

http://www.rozhlas.cz/safari/zpravy/_zprava/lidoopi-ze-zoo-dvur-kralove-nad-labem-obyvaji-novy-pavilon--1083311

ČEVELA, Vlastimil. Volnočasové aktivity a kvalita života, 2011. Vývoj chápání volného času [online] [cit. 2013-02-26]. Dostupné z: <http://mim.cemotel.cz/e/modrice/volny-cas/28.htm>

Databáze produktů Evropského sociálního fondu ČR, 2011. *Zavádění procesního a projektového řízení na Statutárním městě Liberec a jím zřizovaných či založených organizacích* [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z:

<http://esfdb.esfcr.cz/modules/marwel/index.php?article=2351>

EUROPEAN ASSOCIATION OF ZOOS AND AQUARIA, 2008. *Developing the research potential of zoos and aquaria*. 64 p. Available from:

http://www.eaza.net/about/Documents/EAZA_Research_Strategy_2008.pdf

European Association of Zoos and Aquaria, 2011. *About EAZA* [online]. [cit. 2013-03-03].

Dostupné z:

<http://www.eaza.net/Pages/European%20Association%20of%20Zoos%20and%20Aquaria.aspx>

Fascinující svět zvířat, 2011. *Zoologická zahrada Brno* [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://www.svet-zvirat.cz/zoologicka-zahrada-brno.html>

FIŠEROVÁ, Věra, 2008. *Volný čas a jeho animace v cestovním ruchu*. Praha: Vysoká škola hotelová s.r.o., 91 s. ISBN 978-80-86578-87-3.

FOKT, Michael, 2008. *Zoologické zahrady České republiky a okolních zemí*. Praha: Academia, 400 s. ISBN 978-80-200-1620-1.

Garep, 2008. *Průmysl cestovního ruchu*. [online]. [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.garep.cz/publikace/prumysl-cestovniho-ruchu.pdf>

HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 176 s. ISBN 80-7178-927-5.

Home page, 2013. *Amphibianrta* [online]. [cit. 2013-03-24]. Available from: <http://amphibianrta.pbworks.com/w/page/29057098/Home%20page>

HRUŠKOVÁ, Monika. *Ochrana zvířat v zoologických zahradách* [online]. Brno, 2011 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: is.muni.cz/th/107944/.../diplomova_prace-Monika_Hruskova.docx. Diplomová práce. Masarykova Univerzita Brno.

HUGHES, Karen, 2011. *Designing Post-Visit Action Resources for Visitor studies* [online] [cit. 2013-02-22]. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/10645578.2011.557630>

ICOM, 2003. *Profesní etický kodex muzeí* [online]. [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.cz-icom.cz/doc0008.html>

Idnes, 2012. *Zoologická zahrada Brno jako by nebyla. Jiné lákají desítkami reklam* [online]. [cit. 2013-04-17]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/brnenska-zoo-neni-ve-meste-videt-jine-zahrady-lakaji-desitkami-reklam-12d-/brno-zpravy.aspx?c=A120721_092839_brno-zpravy_pp

INDROVÁ, Jarmila, 2007. *Cestovní ruch (základy)*. Praha: Oeconomica, 119 s. ISBN 978-80-245-1252-5.

Info Česko, 2009. *Zoo Olomouc má nové logo* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://akce.infocesko.cz/content/akce_item.aspx?akceid=7282

Nahlížení do katastru nemovitostí, ©2013. *Informace o parcele* [online]. [cit. 2013-05-01].

Dostupné z:

http://nahlizeniidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?encrypted=889Mpz1VJZty9hKRDJeNemY9BgV7cuMuYmNm5MnMUHUjtPIHVgGWz18_gdj-

[GIlfN7oY2xsLV9QEBm1WawibJDOre-u9-wBaZuB_rXmeTtFTulpuk2Jl5_vgTPrd-U1t](http://nahlizeniidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?encrypted=889Mpz1VJZty9hKRDJeNemY9BgV7cuMuYmNm5MnMUHUjtPIHVgGWz18_gdj-GilfN7oY2xsLV9QEBm1WawibJDOre-u9-wBaZuB_rXmeTtFTulpuk2Jl5_vgTPrd-U1t)

International Conference on travel and Tourism Statistics. Conference Resolutions WTO.

Madrid: 1991, July.

ISIS, 2012. About ISIS [online]. [cit. 2013-03-24]. Available from:

<http://www2.isis.org/AboutISIS/Pages/About-ISIS.aspx>

IZEA, 2005. *Vision and Mission* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z:

<http://www.izea.net/membership/vision.htm>

Kam po Česku, ©2013. *Podkušnohorský zoopark Chomutov* [online]. [cit. 2013-03-23].

Dostupné z: <http://www.kampocesku.cz/clanek/6807/podkrusnohorsky-zoopark-chomutov>

KLIKA, Ivo a Radek KLIMEŠ, 2005. *Lidé a zvířata: historie vzniku a významu zoologických zahrad*. Zlín: ZOO a zámek Zlín-Lešná, 223 s. ISBN 80-239-5488-1.

LEDNICKÝ, Václav a Jacek PYKA, 2011. *Management turistické destinace*. Karviná:

Slezská univerzita v Opavě, Obchodně-podnikatelská fakulta v Karviné, 103 s. ISBN 978-80-7248-637-3

Liberec, 2011. *Strašidelná ZOO* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z:

<http://www.liberec-me-bavi.cz/cs/prakticke-info/liberec-pro-deti/liberec-pro-odvazne-a-nebojacne-pruzkumniky-bude-pripravena-strasidelna-zoo.html>

LORENC, Pavel. *Zájmové vzdělávání dospělých v Havlíčkově Brodě* [online]. Brno, 2012

[cit. 2013-02-27]. Dostupné z:

http://is.muni.cz/th/261809/ff_b/Zajmove_vzdelavani_dospelych_v_Havlickove_Brode.txt.

Diplomová práce. Masarykova Univerzita Brno

Maleník, ©2013. *ZOO Olomouc* [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné z:

<http://www.malenik.cz/?c=zoo-olomouc>

MASARIK, Pavel a Anna MASARIKOVÁ, 2002. *Vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Nitra: Univerzita Konštatína Filozofa, 204 s. ISBN 80-968735-0-4

MECKERCHER, Bob and Hilary DU CROS, 2002. *Cultural Tourism*. Binghamton: The Haworth press, 262 s. ISBN 338.4791-dc21.

Ministerstvo pro místní rozvoj, 2009. *Vyhláška č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb* [online]. [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Pravo-Legislativa/Prehled-platnych-pravnich-predpisu/archiv/Vyhlaska-c-398-2009-Sb-o-obecných-technických-po>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ©2013. *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost období 2007-2013*[online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/op-vpk-obdobi-2007-2013>

Ministerstvo životního prostředí, 2005. *Zoologické zahrady České republiky a jejich přínos k ochraně biologické rozmanitosti* [online]. [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/379B301626F7EF96C12570DC002B689B/\\$file/zoo.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/379B301626F7EF96C12570DC002B689B/$file/zoo.pdf)

Ministerstvo životního prostředí, 2012. *Cites* [online]. [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/cites_obchod_ohrozenymi_druhy

Mission, 2012. *About ISIS* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www2.isis.org/AboutISIS/Pages/About-ISIS.aspx>

Moscowzoo, ©2013. *Our links* [online]. [cit. 2013-03-24]. Available from: <http://www.moscowzoo.ru/get.asp?id=C128>

NEJDL, Karel, 2011. *Management destinace cestovního ruchu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 204 s. ISBN 978-80-7357-673-8.

Operační program životního prostředí, ©2013 *Stručně o OPŽP* [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/sekce/16/strucne-o-opzp/v>

Parlamentní institut, 2011. *Fungování příspěvkových organizací v České republice a vybraných zemích Evropy*. [online]. [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: http://www.avpo.cz/sdata/prispevkove_organizace_v_CR_a_EU_78.pdf

PÁVKOVÁ, Jiřina, 2002. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 221 s. ISBN 80-7178-711-6.]

PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ, 2002. *Veřejná zpráva a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI Publishing, s.r.o. 442 s. ISBN 80-86395-21-9.

Plzeň, ©2013. *Zoo a botanická zahrada* [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.plzen.eu/uzij-si-plzen/priroda/zoo-a-botanicka-zahrada/>

POPP, Tomáš. *Svoboda zvířat: Zoo*. SSEV Pavučina, 2006. Dostupné z: www.ochranazvirat.cz/275/107/cz/file

Projekt Tarsius, 2011. *Výzkum a ochrana nártouna filipínského* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.tarsiusproject.org/cs/page/3/>

Průmyslové spektrum, 2009. *Zdroje financování v podmínkách akciové společnosti*. [online]. [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.mmspektrum.com/clanek/zdroje-financovani-v-podminkach-akciove-spolecnosti.html>

Risy, 2008. *Africké a asijské expozice Zoologické a botanické zahrady města Plzně* [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=33707>

Risy, 2009. *Dobudování africké části ZOO I - Etiopie I. Etapa* [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=41079>

Risy, 2010. *Centrum environmentální výchovy - Hanácký statek* [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?id=53355>

RYGLOVÁ, Kateřina, 2007. *Cestovní ruch (soubor studijních materiálů)*. Brno: KEY Publishing s.r.o., 210 s. ISBN 978-80-87071-44-1.

Safari Archa, 2012. *Zoo Dvůr Králové definitivně vyloučen z WAZA* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.safariarcha.cz/phprs/view.php?cislocianku=2012080002>

Sapeli, ©2013. *Žirafy* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://zirafy.sapeli.cz/res/init.php?par_1=novinky&par_2=pravidla-souteze-o-zirafi-miss-anebo-o-nejhezci-zirafi-masku

- Sdružení česká zoo, 2011. Unie českých a slovenských zahrad. [online]. [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://ceskazoo.eu/sponzori/unie-ceskych-a-slovenskych-zoologickych-zahrad>
- SCHEJBAL, Ctirad, 2008. *Typologie cestovního ruchu*. Přerov: Vysoká škola logistiky, 97 s. ISBN 978-80-87179-03-1
- SICKLER, Jessica and John FRASER, 2009. *Enjoyment in zoos. Leisure Studies*. [online]. [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/02614360903046649>
- Statutární město Olomouc, 2010. *Olomoucká ZOO bude spolupracovat se ZOO Opole* [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.mmol.eu/phprs/view.php?cislocclanku=2010070801>
- Strukturální fondy EU, © 2013. Regionální operační programy [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: http://www.slovník-synonym.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=zv%FD%B9en%ED
- Strukturální fondy EU, ©2013 Evropská územní spolupráce [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>
- Strukturální fondy EU, ©2013. Operační program Praha konkurenceschopnost [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Operacni-programy-Praha/OP-Praha-Konkurenceschopnost>
- SYNEK, Miroslav, KOPKÁNĚ, Heřman a Markéta, Kubálková, 2009. *Manažerské výpočty a ekonomická analýza*. Praha: C. H. Beck, 297 s. ISBN 978-80-7400-154-3.
- VITÁKOVÁ, Marie. *Školení a vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu: Využití kulturních a přírodních památek pro cestovní ruch* Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007 Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/473a8dbe-5c92-4eef-818e-0252a54c8200/GetFile2.pdf>
- Vivarium, 2011. *Akvaristická návštěva ZOO Ostrava* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.vivarium.cz/akvaristika/akvaristicka-navsteva-zoo-ostrava.html>
- Výletník, 2013. *Zoo Vyškov* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.vyletnik.cz/profil/zoo-vyskov/>

Výroční zpráva ZOO Hodonín 2009. Zoologická zahrada Hodonín [online]. 2009 [cit. 2013-05-01]. Dostupné z: http://www.zoo-hodonin.cz/download/2010/06/Vyrocn_i_zprava_2009_web.pdf

VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER, 2006. *Základy cestovního ruchu*. Brno: Masarykova Univerzita, 163 s. ISBN 80-210-4205-2.

WAZA, 2005. *Budoucnost ohrožených druhů zvířat* [online]. [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.waza.org/files/webcontent/1.public_site/5.conservation/conservation_strategies/building_a_future_for_wildlife/wzacs_chk.pdf

WAZA, 2013. *Partners* [online]. 2013 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.waza.org/en/site/about-waza/partners>

World Association of Zoos and Aquariums, 2013. *About WAZA* [online]. [cit. 2013-03-03]. Available from: <http://www.waza.org/en/site/about-waza>

Worldwide Zoo Database, 2011. *ZOO Hluboká nad Vltavou* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://www.wzd.cz/zoo/EU/CZ/cz_hluboka_nad_vltavou.htm

Worldwide zoo database, 2011. *Zoologická zahrada města Brna* [online]. 2011 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://www.wzd.cz/zoo/EU/CZ/cz_brno-zoo.htm

Worldwide Zoo Database, 2011. *Historie ZOO Plzeň* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://www.wzd.cz/zoo/EU/CZ/zoo_plzen/cz_plzen-zoo_text01_ces.htm

Worldwide Zoo Database, 2011. *ZOO Hodonín* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://www.wzd.cz/zoo/EU/CZ/cz_hodonin.htm

Worldwide Zoo Database, 2011. *Zoo Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: http://www.wzd.cz/zoo/EU/CZ/cz_usti_nad_labem-zoo.htm

ZOO Děčín, 2007. *O Zoo* [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.zoodecin.cz/new/cz/index.php?p=clanky/o-zoo&menu=1>

ZOO Dvůr Králové, 2008. *Historie a současnost* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.zoodvurkralove.cz/cs/o-zoo/historie-a-soucasnost/>

Zoo Liberec, 2009. *Historie zoo Liberec* [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.zooliberec.cz/cz/o-nas/historie-zoo-liberec>

Zoo Olomouc, 2003. *Zhodnocení návštěvnosti* [online]. [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.zoo-olomouc.cz/app/novinka-archiv/52>

ZOO Olomouc, 2006. *Návštěvníci a zoo Olomouc v roce 2006* [online]. 2006 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.zoo-olomouc.cz/app/novinka-archiv/170>

ZOO Olomouc, 2008. *Návštěvnost zoo v roce 2008* [online]. [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.zoo-olomouc.cz/app/novinka-archiv/279>

Zoo Plzeň, ©2013. *Poslání Zoo*. [online]. [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.zooplzen.cz/o-nas/poslani-zoo/poslani-zoo.aspx?LayID=2>

Zoo Praha, ©2013. *Zoo* [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.zoopraha.cz/upload/img/088f4834acc5f717c5d78dbfc4db16b5.jpg>

Zoo Praha, ©2013. *EAZA* [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.zoopraha.cz/cs/o-zviratech/ochrana-prirody/eaza>

Zoo Praha, 2005. *Veřejnost* [online]. [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://generator.citace.com/dok/1XN3eO3k0HnFhf01>

Zoo Praha, 2007. *Veřejnost* [online]. [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.zoopraha.cz/cs/o-zoo/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-2007/verejnost>

Zoo Praha, 2009. *EEP* [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.zoopraha.cz/cs/o-zviratech/ochrana-prirody/eep>

Zoo Praha, 2011. *Veřejnost*[online]. [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: http://www.zoopraha.cz/cs/o-zoo/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-2011/verejnost/navstevnost_4003782

ZOO Ústí nad Labem, ©2013. *Netradiční zážitkové programy v zoo* [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.zoousti.cz/zazitkoveprogramy.aspx?WebMenuSelect=68>

ZOO v ČR , ©2013. *ZOO Jihlava* [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.ceska-zoo.cz/zoo.php?kraj=vysocina&zoo=zoo-jihlava>

Zoo v ČR, ©2013. *Zoo Praha* [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.ceska-zoo.cz/zoo.php?kraj=praha&zoo=zoo-praha>

Zoo v ČR, ©2013. *Zoo Brno* [online]. [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://www.ceska-zoo.cz/zoo.php?kraj=jihomoravsky&zoo=zoo-brno>

ZOO v ČR, ©2013. *Zoo Hluboká nad Vltavou* [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.ceska-zoo.cz/zoo.php?kraj=jihocesky&zoo=zoo-ohrada-hluboka>

Zoo v ČR, ©2013. *Zoo Ostrava* [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://www.zoovcr.info/zoo-ostrava/>

ZOO v ČR, ©2013. *Zoo Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.ceska-zoo.cz/zoo.php?kraj=ustecky&zoo=zoo-usti-nad-labem>

ZOO v ČR, ©2013. *ZooPark Vyškov* [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.ceska-zoo.cz/zoo.php?kraj=jihomoravsky&zoo=zoo-park-vyskov>

ZOO ZLÍN, ©2013. *Dárcovská sms*. [online]. [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.darcovskasms.cz/projekt-640/zoo-zlin.html>

ZOO Zlín, 2012. *Lešná- zlínská zoo a zámek* [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.zoo-lesna-zlin.cz/>

Zoologická zahrada Hodonín, ©2013. *Historie naší zoo* [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.zoo-hodonin.cz/zoologicka-zahrada/historie-nasi-zoo/>

Zoopark, 2009. *Centrum krušnohorského lidového umění* [online]. 2009 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.zoopark.cz/cs/skanzen>

Zoos, 2013. *Goals of zoos* [online]. [cit. 2013-02-22]. Available from: <http://www.zoos.mono.net/9803/Goals%20of%20Zoos>

Zprávy, 2012. *Královedvorskou zoo vyloučili z asociace, zahradu to však nebolí*. [online]. [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kralovedvorska-zoo-vyloucena-z-asociace-ffq-/domaci.aspx?c=A120829_192758_domaci_maq

ZSL- living conservation, 2011. *European Endangered Species Programmes* [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.zsl.org/conservation/species/conservation-breeding/european-endangered-species-programmes,1615,AR.html>

Konzultace osobní, e-mailové, telefonické:

Bláha Petr, Zoopark Vyškov

Brindzáková Monika, ZOO Brno

Divílek Tomáš, ZOO Zlín-Lešná

Hřebenová Hana, ZOO Liberec

Chlumský Marek, Dopravní podnik města Brna a.s.

Kedlesová Dagmar, ZOO Děčín

Kosová Kateřina, ZOO Jihlava

Mikulicová Bohuna, ZOO Hodonín

Pelcová Martina, Zoopark Chomutov

Plaček Adam, TM Stav, spol.s.r.o.

Podzemská Dana, ZOO Praha

Rossi Marek, Dopravní podnik města Brna a.s.

Šoulová Lucie, ZOO Ohrada

Václavková Hana, ZOO Brno

Vobruba Martin, ZOO Plzeň

Vrabcová Věra, ZOO Ústí nad Labem

Zvoníček David, TM Stav, spol.s.r.o.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CITES	Convention on International Trade in Endangered Species
ČCCR	Česká centrála cestovního ruchu
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
DNM	Dlouhodobý nehmotný majetek
EAZA	European Association of Zoos and Aquaria
EARAZA	Euroasian Regional Association of Zoos and Aquaria
EEP	European Endangered Species Programmes
HV	Hospodářský výsledek
ICOM	International Council of Museums
ISIS	The International Species Information System
IUCN	International Union for Conservation of Nature
IZE	The International Zoo Educators Association
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OC	Obchodní centrum
OP	Operační program
PO	Příspěvková organizace
OPPK	Operační program Praha Konkurenceschopnost
OPŽP	Operační program životní prostředí
RR	Regionální Rada
ÚAN	Ústřední autobusové nádraží
UCSZOO	Unie českých a slovenských zoologických zahrad

UNWTO	The World Tourism Organization
ÚP	Úřad práce
ÚSC	Územní samosprávný celek
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
WAZA	The World Association of Zoos and Aquariums
WZO	The World Zionist Organization
ZOO	Zoologická zahrada

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1. Logo UCSZOO [Cesty Plzeňského kraje, 2011]</i>	25
<i>Obrázek 2. Logo EAZA [Zoo Praha, ©2013]</i>	26
<i>Obrázek 3. Logo EARAZA [Moscowzoo, ©2013]</i>	26
<i>Obrázek 4. Logo WAZA [Safari Archa, 2012]</i>	27
<i>Obrázek 5. Logo IUCN [Home page, 2013]</i>	28
<i>Obrázek 6. Logo CITES [Biology, 2010]</i>	28
<i>Obrázek 7. Logo ISIS [ISIS, 2012]</i>	29
<i>Obrázek 8. Logo IZE [WAZA, 2013]</i>	29
<i>Obrázek 9. Logo ZOO Brno [Worldwide zoo database, 2011]</i>	38
<i>Obrázek 10. Logo ZOO Olomouc [Info Česko, 2009]</i>	39
<i>Obrázek 11. ZOO Ostrava [Vivarium, 2011]</i>	39
<i>Obrázek 12. ZOO Zlín [ZOO ZLÍN, ©2013]</i>	40
<i>Obrázek 13. Logo Zoopark Chomutov [Kam po Česku, ©2013]</i>	41
<i>Obrázek 14. Logo ZOO Praha [Zoo Praha, ©2013]</i>	41
<i>Obrázek 15. Logo ZOO Dvůr Králové [Cestovník, ©2013]</i>	42
<i>Obrázek 16. Logo ZOO Ohrada Hluboká nad Vltavou [Worldwide Zoo Database, 2011d]</i>	43
<i>Obrázek 17. Logo ZOO Ústí nad Labem [Worldwide Zoo Database, 2011a]</i>	43
<i>Obrázek 18. Logo ZOO Plzeň [Worldwide Zoo Database, 2011b]</i>	44
<i>Obrázek 19. Logo ZOO Liberec [Liberec, 2011]</i>	45
<i>Obrázek 20. Logo ZOO Jihlava [Sapeli, ©2013]</i>	45
<i>Obrázek 21. Logo ZOO Děčín [Projekt Tarsius, 2011]</i>	46
<i>Obrázek 22. ZOO Hodonín [Worldwide Zoo Database, 2011c]</i>	46
<i>Obrázek 23. Logo ZOO Vyškov [Výletník, 2013]</i>	47
<i>Obrázek 24. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Olomouc</i>	50
<i>Obrázek 25. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Zlín</i>	52
<i>Obrázek 26. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Brno</i>	53
<i>Obrázek 27. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Děčín</i>	54
<i>Obrázek 28. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Dvůr Králové</i>	55
<i>Obrázek 29. Počet návštěvníků v letech 2003-2012 ZOO Hodonín</i>	56
<i>Obrázek 30. Návštěvnost v letech 2003-2012 Zoopark Chomutov</i>	57

<i>Obrázek 31. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Jihlava</i>	<i>58</i>
<i>Obrázek 32. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Liberec</i>	<i>59</i>
<i>Obrázek 33. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Ohrada.....</i>	<i>60</i>
<i>Obrázek 34. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Plzeň</i>	<i>61</i>
<i>Obrázek 35. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Praha</i>	<i>62</i>
<i>Obrázek 36. Návštěvnost v letech 2003-2012 ZOO Ústí nad Labem</i>	<i>63</i>
<i>Obrázek 37. Návštěvnost v letech 2003-2012 Zoopark Vyškov</i>	<i>64</i>
<i>Obrázek 38. Návštěvnost ZOO v letech 2003-2012</i>	<i>66</i>
<i>Obrázek 39. Počet zaměstnanců v jednotlivých ZOO za rok 2011</i>	<i>68</i>
<i>Obrázek 40. počtu druhů zvířat v jednotlivých ZOO v letech 2009-2011</i>	<i>69</i>
<i>Obrázek 41. Vývoj počtu jedinců v jednotlivých ZOO v letech 2009-2011</i>	<i>70</i>
<i>Obrázek 42. Srovnání počtu jedinců a druhů chovaných v jednotlivých ZOO za rok 2011</i>	<i>71</i>
<i>Obrázek 43. Počet ohrožených druhů jedinců chovaných v jednotlivých ZOO za rok 2011</i>	<i>72</i>
<i>Obrázek 44. . Příspěvky od zřizovatelů jednotlivých ZOO v letech 2007-2011.....</i>	<i>73</i>
<i>Obrázek 45. Příspěvek od MŽP jednotlivým zoologickým zahradám v roce 2011.....</i>	<i>75</i>
<i>Obrázek 46. Výnosy ze vstupného jednotlivých ZOO v letech 2007-2011</i>	<i>77</i>
<i>Obrázek 47. Náklady a výnosy jednotlivých ZOO v roce 2011</i>	<i>80</i>
<i>Obrázek 48. Vyhodnocovací graf přepočtených ukazatelů.....</i>	<i>87</i>
<i>Obrázek 49. Situační mapa parkoviště ZOO</i>	<i>102</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Členství zoologických zahrad v mezinárodních organizacích.....</i>	30
<i>Tab. 2. Počet návštěvníků ZOO Ostrava</i>	49
<i>Tab. 3. Počet návštěvníků ZOO Olomouc.....</i>	50
<i>Tab. 4. Počet návštěvníků ZOO Zlín.....</i>	51
<i>Tab. 5. Počet návštěvníků ZOO Brno</i>	53
<i>Tab. 6. Počet návštěvníků ZOO Děčín.....</i>	54
<i>Tab. 7. Počet návštěvníků ZOO Dvůr Králové</i>	55
<i>Tab. 8. Počet návštěvníků ZOO Hodonín</i>	56
<i>Tab. 9. Počet návštěvníků Zooparku Chomutov</i>	57
<i>Tab. 10. Počet návštěvníků ZOO Jihlava.....</i>	58
<i>Tab. 11. Počet návštěvníků ZOO Liberec</i>	59
<i>Tab. 12. Počet návštěvníků ZOO Ohrada.....</i>	60
<i>Tab. 13. Počet návštěvníků ZOO Plzeň</i>	61
<i>Tab. 14. Počet návštěvníků ZOO Praha</i>	62
<i>Tab. 15. Počet návštěvníků Ústí nad Labem.....</i>	63
<i>Tab. 16. Počet návštěvníků Zooparku Vyškov</i>	64
<i>Tab. 17. Návštěvnost jednotlivých ZOO v letech 2003-2012.....</i>	67
<i>Tab. 18. Vývoj počtu druhů zvířat v jednotlivých ZOO v letech 2009-2011.....</i>	69
<i>Tab. 19. Vývoj počtu jedinců chovaných v jednotlivých ZOO v letech 2009-2011.....</i>	70
<i>Tab. 20. Počet chovaných druhů a jedinců zvířat za rok 2011 v jednotlivých ZOO</i>	71
<i>Tab. 21. Počet ohrožených druhů/ jedinců chovaných v jednotlivých ZOO za rok 2011</i>	72
<i>Tab. 22. Příspěvky od zřizovatelů jednotlivých ZOO v letech 2007-2011 (v tis.kč).....</i>	73
<i>Tab. 23. Příspěvek od MŽP jednotlivým zoologickým zahradám v letech 2007-2011</i>	75
<i>Tab. 24. Výnosy ze vstupného jednotlivých ZOO v letech 2007-2011(v Kč).....</i>	77
<i>Tab. 25. aktuální výše vstupného jednotlivých ZOO pro vybrané skupiny.....</i>	78
<i>Tab. 26. Náklady a výnosy jednotlivých ZOO v letech 2009-2011(v Kč).....</i>	79
<i>Tab. 27. Přehled projektů zoologických zahrad financovaných z EU</i>	81
<i>Tab. 28. Vybrané ukazatele všech ZOO.....</i>	84
<i>Tab. 29. Přepočítané hodnoty všech ukazatelů.....</i>	85
<i>Tab. 30. Rozpis jízdy tramavaje ZOO.....</i>	98

<i>Tab. 31. Umístění a cena billboardů</i>	<i>99</i>
<i>Tab. 32. Kalkulace pro billboardy a letáky (v Kč)</i>	<i>99</i>
<i>Tab. 33. Finanční rozpočet projektu propagace (v Kč).....</i>	<i>100</i>
<i>Tab. 34. Finanční rámec projektu (v Kč).....</i>	<i>105</i>

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P1: DOTAZNÍK – DOJMY NÁVŠTĚVNÍKA ZOOLOGICKÉ ZAHRADY BRNO

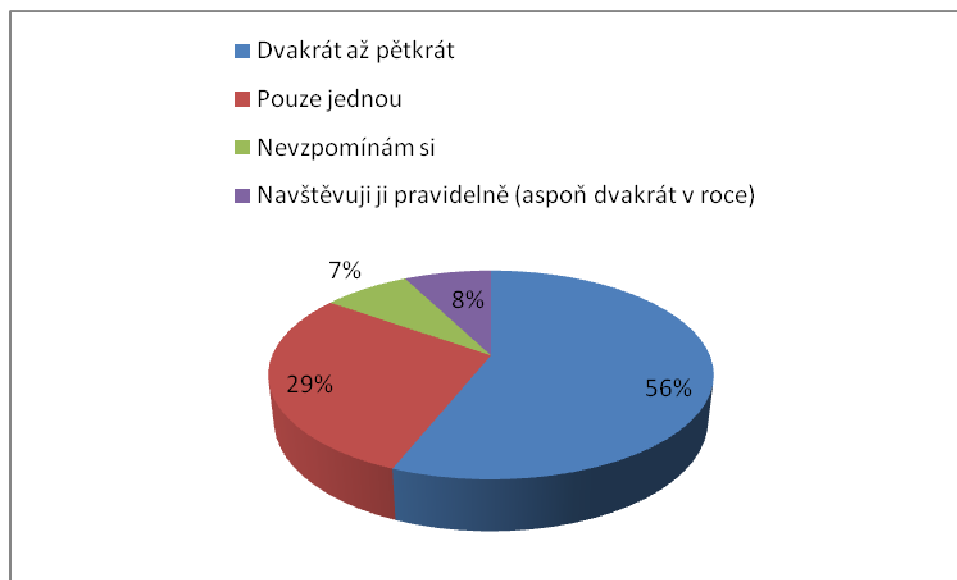
PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK ZOO BRNO

Dotazník: Dojmy návštěvníka Zoologické zahrady Brno

Dotazník vyplnilo celkem 66 respondentů, kteří navštívili zoologickou zahradu města Brna. Některé dotazy byly spíše doplňující. Dotazník byl cílen na kapacitu parkování u ZOO, a dojmy návštěvníka samotného. Dotazník jsem zpracovala sama, byl vyplňován v intervalu dvou týdnů na začátku dubna 2013, je tedy aktuální.

1. Kolikrát jste navštívil(a) zoologickou zahradu města Brna?

Odpověď	Počet	Procenta
Dvakrát až pětkrát	37	56,06 %
Pouze jednou	19	28,79 %
Nevzpomínám si	5	7,58 %
Navštěvuji ji pravidelně (aspoň dvakrát v roce)	5	7,58 %

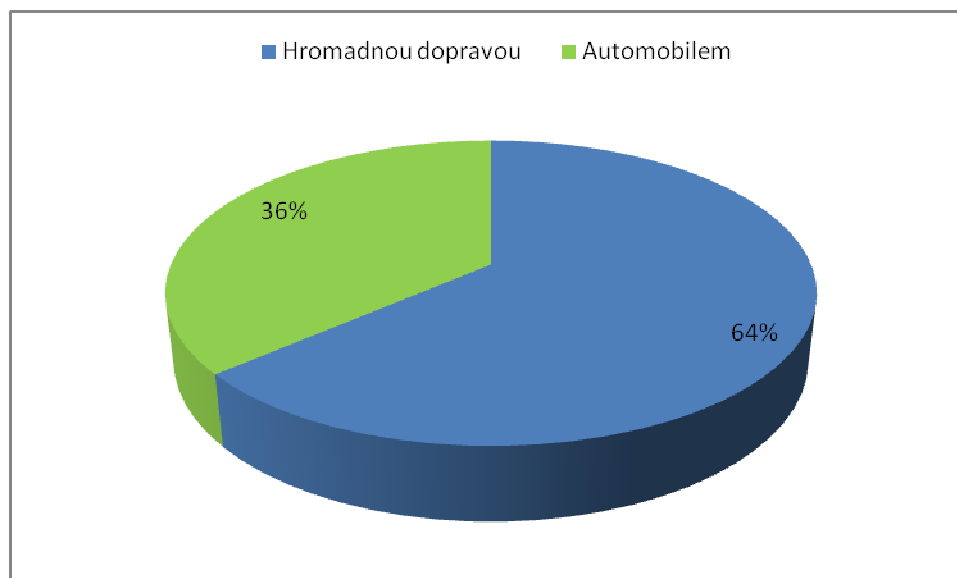

2. Za jakým účelem navštěvujete zoologickou zahradu Brno?

Odpověď	Počet	Procenta
Odpočinek	46	69,7 %
Zajímavá zvířata	30	45,45 %
Příjemné přírodní prostředí	29	43,94 %
Děti, rodina	13	19,7 %
Vzdělávací aktivity	8	12,12 %
Doprovodné jednorázové akce ZOO	2	3,03 %
srovnání s jinými zoo	1	1,52 %
výlet	1	1,52 %
Zajímám se o medvědy a šelmy a chodím je pozorovat a fotografovat.	1	1,52 %
Fotografování zvířat	1	1,52 %
Práce	1	1,52 %

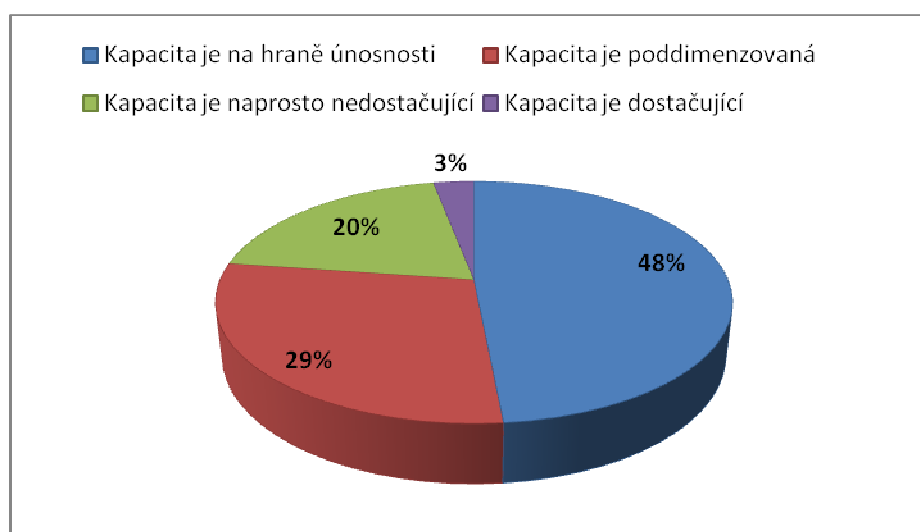
3. Jakým způsobem se do zoo Brno dopravujete?

Odpověď	Počet	Procenta
Hromadnou dopravou	42	63,64 %
Automobilem	24	36,36 %

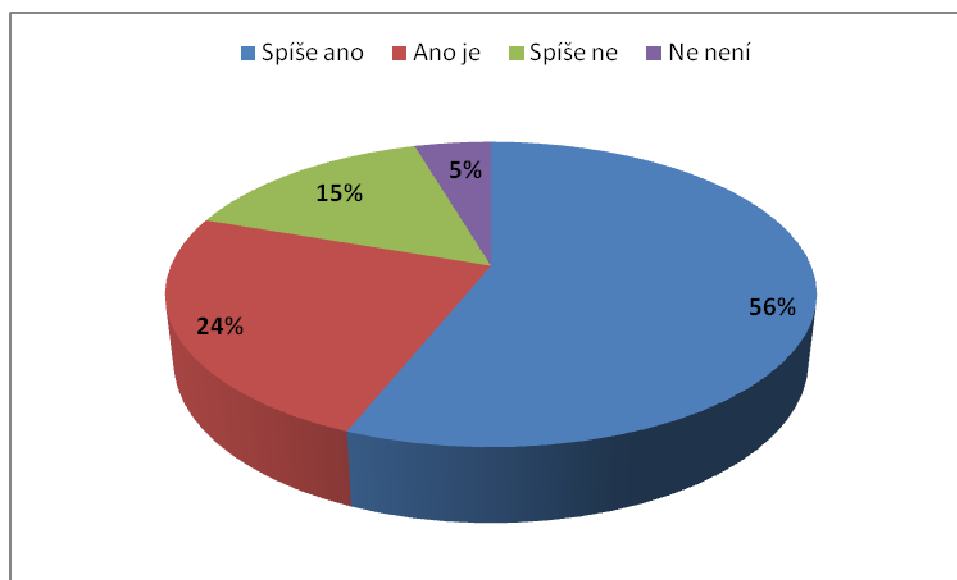
4. Do jaké míry jste spokojeni s kapacitou parkovacích míst u zoologické zahrady?

Odpověď	Počet	Procenta
Kapacita je na hraně únosnosti	32	48,48 %
Kapacita je poddimenzovaná	19	28,79 %
Kapacita je naprosto nedostačující	13	19,7 %
Kapacita je dostačující	2	3,03 %

5. Myslíte, že je vstupné zoologické zahrady úměrné kvalitě expozičních a služeb?

Odpověď	Počet	Procenta
Spíše ano	37	56,06 %
Ano je	16	24,24 %
Spíše ne	10	15,15 %
Ne není	3	4,55 %

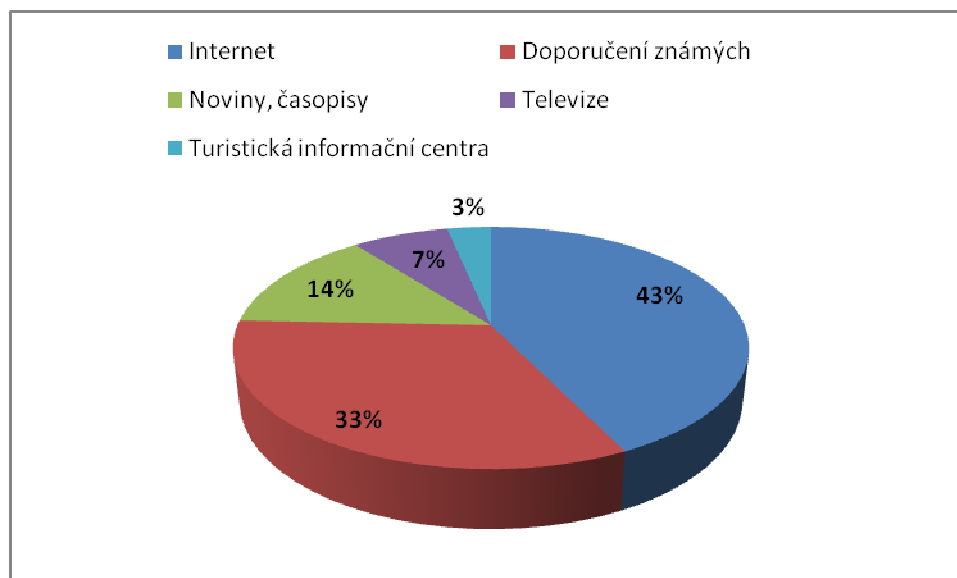
6. Vyberte typy služeb, které byste v zoo Brno zlepšili:

Odpověď	Počet	Procenta
Značení tras	32	48,48 %
Gastronomické služby	29	43,94 %
Informace o zvířatech	21	31,82 %
Průvodcovské služby	20	30,3 %
Atrakce pro děti	13	19,7 %

výběhy zvířat, počet zvířat	1	1,52 %
Informacemi o zvířatech myslím například více informací o jejich historii a vysvětlení některých jejich chování, což by pomohlo návštěvníkům pochopit co zvířata dělají, proč a jak by lidé měli upravit svoje chování.	1	1,52 %
Prostředí	1	1,52 %
vyjížďka vláčkem až na safari	1	1,52 %
více investovat do výběhů	1	1,52 %

7. Jaké zdroje využíváte při plánování volno časových aktivit?

Odpověď	Počet	Procenta
Internet	65	98,48 %
Doporučení známých	50	75,76 %
Noviny, časopisy	21	31,82 %
Televize	11	16,67 %
Turistická informační centra	5	7,58 %

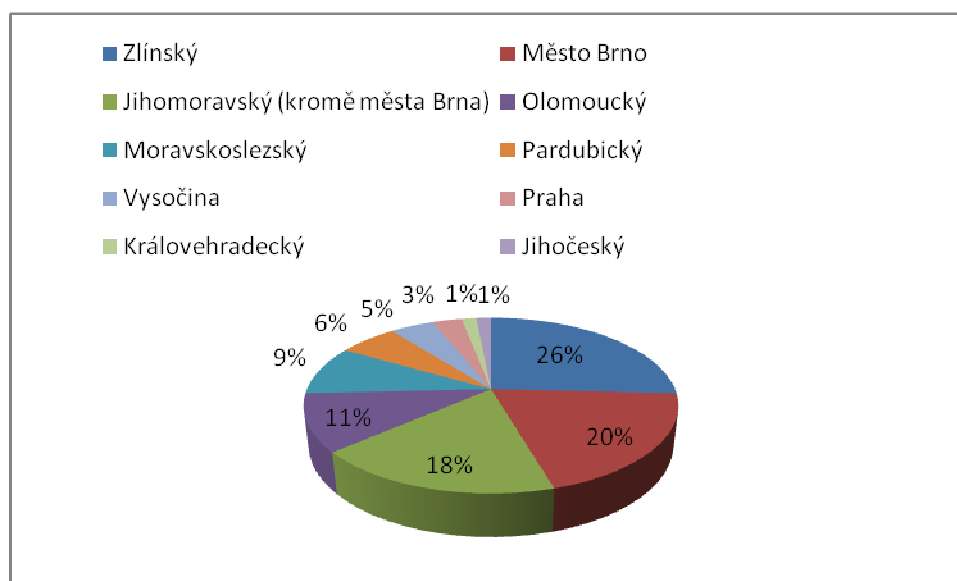

8. Jakou změnu byste v zoo Brno přivítali?

- ❖ Byla bych ráda samozřejmě, aby všechna zvířata žila v klidném a pěkném prostředí. Hlavní nedostatek vidím ve výběhu pro lední medvědy.
- ❖ lepší prostory pro zvířata, např. lední medvědy
- ❖ Lepší vybavení pro návštěvníky (WC, lavičky, apod.)
- ❖ Moc prostoru, málo zvířat. Člověk má pocit, že jde dlouho "na prázdko".
- ❖ Některé výběhy jsou již za hranicí životnosti.
- ❖ Plné zavedení enrichmentu pro zvířata alespoň tam, kde se silně projevuje stereotypní chování. Souvisí s tím, že chovatelé by museli dostat čas aby se mohli zvířatům věnovat a nebýt v neustálém spěchu. Zavedení tabulí, které by poučili návštěvníky, co jsou stereotypy a z čeho vznikají. Zákaz vytváření hluku v blízkosti výběhů.
- ❖ Trochu citu, žádné betonové stromy a žádná umělá vřídla.
- ❖ Více druhů zvířat
- ❖ více zvířat
- ❖ více zvířat, na velkou plochu je jich tam pouze pár. jdete po trase a dlouho dlouho nic a nakonec expozice s 1 zvířetem
- ❖ zlepšení prostředí některých výběhů
- ❖ Zlepšení výběhu medvědů ledních
- ❖ zrekonstruovat staré expozice místo výstavby nových

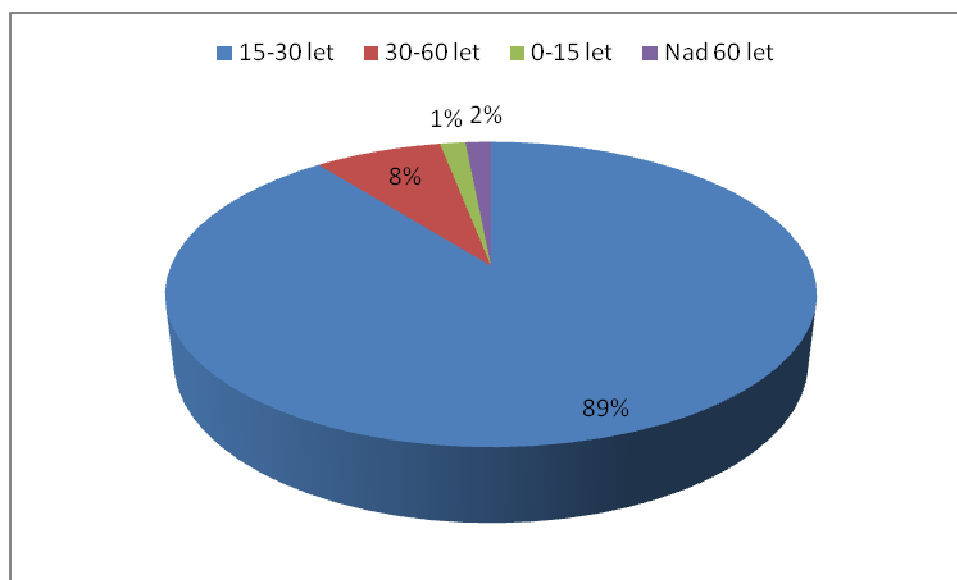
9. Ze kterého kraje jste do ZOO přicestovali?

Odpověď	Počet	Procenta
Zlínský	17	25,76 %
Město Brno	13	19,7 %
Jihomoravský (kromě města Brna)	12	18,18 %
Olomoucký	7	10,61 %
Moravskoslezský	6	9,09 %
Pardubický	4	6,06 %
Vysočina	3	4,55 %
Praha	2	3,03 %
Královehradecký	1	1,52 %
Jihočeský	1	1,52 %

10. Do jaké věkové skupiny patříte?

Odpověď	Počet	Procenta
15-30 let	59	89,39 %
30-60 let	5	7,58 %
0-15 let	1	1,52 %
Nad 60 let	1	1,52 %

11. Pohlaví?

Odpověď	Počet	Procenta
Žena	42	63,64 %
Muž	24	36,36 %

